

Hallituksen esitys Eduskunnalle lennonvarmistusalan yhteistyöstä tehdyn kansainvälisen yleissopimuksen (EUROCONTROL), navigaatiomaksuja koskevan monenvälisen sopimuksen ja mainitun kansainvälisen yleissopimuksen yhteen kokoavan pöytäkirjan hyväksymisestä

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan, että eduskunta hyväksyisi tarvittavat sopimukset Suomen liittymiseksi Euroopan lennonvarmistusjärjestöön. Nämä sopimukset ovat lennonvarmistusalan yhteistyöstä vuonna 1960 tehty kansainvälinen yleissopimus (EUROCONTROL), vuonna 1981 allekirjoitettu navigaatiomaksuja koskeva monenvälinen sopimus ja vuonna 1997 tehty pöytäkirja, jolla koetaan yhteen mainittu kansainvälinen yleissopimus.

Eurocontrol-järjestön tarkoituksena on yhdenmukaisuuden lisääminen lennonvarmistusasioissa. Tavoitteena on edistää ilmatilan käytön tehokkuutta, lentoliikenteen sujuvuutta ja lentämisen turvallisuutta. Järjestö kehittää ja yhdenmukaistaa lennonvarmistuksen menetelmiä ja laitteistoja. Järjestö pyrkii estämään ruuhkia yhteensovittamalla ilmalii-
kennevirtoja ja optimoimalla ilmatilan käyttöä. Näiden lisäksi järjestö järjestää koulutusta ja tutkimusta, vahvistaa siviili-ilmailun osalta lennonvarmistuspalvelujen

käyttömaksut sekä kerää kansallisten laitosten puolesta maksut lennonvarmistuspalvelujen käyttäjiltä.

Suomen osalta yleissopimus ja navigaatiomaksuja koskeva monenvälinen sopimus tulevat voimaan tallettamista seuraavan kuukauden jälkeisen kuukauden alusta. Yleissopimuksen yhteen kokoava pöytäkirja tulee kansainvälisesti voimaan vasta kaikkien Eurocontrol-järjestön jäsenenä 27 päivänä kesäkuuta 1997 olleiden valtioiden talletettua sitä koskevat ratifioimiskirjansa.

Esitykseen sisältyy lakiehdotus EUROCONTROL-yleissopimuksen, navigaatiomaksuja koskevan monenvälisen sopimuksen ja yleissopimuksen yhteen kokoavan pöytäkirjan lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta. Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan samana ajankohtana kuin EUROCONTROL-yleissopimus ja navigaatiomaksuja koskeva monenvälinen sopimus. Lain voimaantulosta säädetäisiin tasavallan presidentin asetuksella.

SISÄLLYSLUETTELO

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ	1
YLEISPERUSTELUT	3
1. Nykytilanne	3
1.1. Lennonvarmistus	3
1.2. Eurocontrol-järjestö	3
2. Ehdotettu uudistus	4
2.1. Suomen jäsenyys Eurocontrolissa	4
2.2. Jäsenyyden voimaantulo	5
2.3. Sotilasilmailu	5
2.4. Lainsäädäntö	5
3. Asian valmistelu	6
4. Esityksen taloudelliset ja organisatoriset vaikutukset	6
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT	7
1. EUROCONTROL-sopimuksen sisältö ja suhde Suomen lainsäädäntöön	7
1.1. EUROCONTROL-yleissopimus (1960), sellaisena kuin se on muutettuna pöytäkirjalla (1981)	7
1.2. Navigaatiomaksusopimus (1981)	11
1.3. Yhdistämispöytäkirja (1997)	14
2. Voimaantulo	17
3. Eduskunnan suostumuksen tarpeellisuus	17
LAKIEHDOTUS	
Laki lennonvarmistusalan yhteistyöstä tehdyn kansainvälisen yleissopimuksen (EUROCONTROL), navigaatiomaksuja koskevan monenvälisen sopimuksen ja mainitun kansainvälisen yleissopimuksen yhteen kokoavan pöytäkirjan lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta	18
LIITE	
1. EUROCONTROL Kansainvälinen yleissopimus lennonvarmistusalan yhteistyöstä 13 päivältä joulukuuta 1960, sellaisena kuin se on muutettuna 12 päivänä helmikuuta 1981 tehdyllä pöytäkirjalla	19
2. Navigaatiomaksuja koskeva monenvälinen sopimus	27
3. Pöytäkirja lennonvarmistusalan yhteistyöstä 13. joulukuuta 1960 tehdyn kansainvälisen EUROCONTROL-yleissopimuksen ja siihen tehtyjen muutosten yhdistämisestä	33

YLEISPERUSTELUT

1. Nykytilanne

1.1. Lennonvarmistus

Lennonvarmistuksen tarkoitus on varmistaa lentämisen turvallisuus. Lisäksi sillä pyritään parantamaan liikenteen sujuvuutta. Lennonvarmistuksen osa-alueita ovat muun muassa ilmaliikenteen hallinta, lentopelastuspalvelu, ilmailuviesti- ja lentosääpalvelu, ilmailutiedotus, lennonvarmistuskoulutus sekä lennonvarmistustekniikkaan ja -järjestelmiin liittyvät asiat.

Lennonvarmistuspalvelua on kehitetty Suomessa 1930-luvulta lähtien pääasiallisesti ilmailuviranomaisten toimesta. Kehitystyöhön ovat omalta osaltaan vaikuttaneet myös ilmavoimat ja lentoyhtiöt.

Kokonaisvastuu lennonvarmistuspalvelun antamisesta on sekä siviili- että sotilasilmailun osalta Ilmailulaitoksella. Valvovana viranomaisena on siviili-ilmailun osalta Ilmailulaitoksen lentoturvallisuuteen liittyviä kysymyksiä käsittelevä viranomaisyksikkö Lentoturvallisuushallinto ja sotilasilmailun osalta ilmavoimien esikunta. Siviili- ja sotilasilmailu toimivat niin sanotun integroidun lennonvarmistusjärjestelmän puitteissa, jossa siviili- ja sotilasorganisaation yhteistyö on jatkuvaa. Lentotoimintaan käytetään yleensä samaa ilmatilaa. Sotilasilmailun harjoitusalueet varataan ilmatilasta tarpeen mukaan.

Suomessa lentoliikenne ei yleensä ruuhkaudu edes liikenteeltään vilkkaimmalla alueella, etelärannikolla. Lennonvarmistusjärjestelmän kapasiteetti on pyritty pitämään lentoliikenteen määrään nähden tasapainossa. Helsinki-Vantaan lentoasemalla on joskus ajoittaista lähtö- ja tuloaikojen sääntelyn tarvetta joinakin vuorokauden aikoina. Normaalitylanteessa lentoaseman kapasiteetti riittää myös vilkkaimpina aikoina. Poikkeuksellisen ankarat sääolosuhteet saattavat myös joskus aiheuttaa tarvetta liikenteen säätelyyn.

Keski-Euroopassa lentoliikenteen ruuhkautuminen on jatkuva ongelma. Eräs pääsyyistä on se, että liikenteen määrä ylittää tarjolla olevan suorituskyvyn lentoasemilla tai ilmatilassa.

Keski-Euroopan lentoliikenteen ruuhkautu-

minen vaikeuttaa myös Suomeen tulevia ja Suomesta näille alueille lähteviä lentoja. Kapasiteetin puutteesta johtuvat lentojen viivästykset häiritsevät matkustusmukavuutta, vaikeuttavat jatkoyhteyksiä ja aiheuttavat suuria taloudellisia haittoja lentoyhtiöille.

1.2. Eurocontrol-järjestö

Liikenteen ohjausmenetelmillä on mahdollista tasata ruuhkia aiheuttavia kuormitushuippuja. Vuonna 1960 perustetun Eurocontrol-järjestön (European Organisation for the Safety of Air Navigation), jäljempänä Eurocontrol, tavoitteena on ilmatilan käytön tehokkuuden, liikenteen sujuvuuden ja lentämisen turvallisuuden lisääminen. Järjestön tehtävänä on kehittää ja yhdenmukaistaa lennonvarmistuksen standardeja, menetelmiä, laitteita ja järjestelmiä.

Eurocontrolin oikeudellisenä perustana ovat lennonvarmistusalan yhteistyöstä Brysselissä 13 päivänä joulukuuta 1960 tehty kansainvälinen yleissopimus (EUROCONTROL), sellaisena kuin se on muutettuna 12 päivänä helmikuuta 1981 Brysselissä allekirjoitetulla pöytäkirjalla, navigaatiomaksuja koskeva monenvälinen sopimus, joka on allekirjoitettu Brysselissä 12 päivänä helmikuuta 1981 (jäljempänä navigaatiomaksusopimus) ja Brysselissä 27 päivänä kesäkuuta 1997 tehty pöytäkirja, jolla kootaan yhteen mainittu kansainvälinen yleissopimus (jäljempänä yhdistämispöytäkirja).

Eurocontrolin jäseninä ovat Suomea lukuun ottamatta kaikki muut EU:n jäsenvaltiot sekä lisäksi Bulgaria, Kroatia, Kypros, Makedonia, Malta, Moldova, Monaco, Norja, Romania, Slovakia, Slovenia, Sveitsi, Tsekki, Turkki ja Unkari. Eurocontrol on lisäksi hyväksynyt Puolan ja Suomen jäsenhakemukset.

Eurocontrolin toimintaa johtaa Brysselissä sijaitseva Eurocontrol-virasto. Jäsenvaltioilla ei ole siinä pysyvää edustusta. Eräänlaisena poikkeuksena ovat yhteysupseerit, jollaisen jäsenvaltio voi halutessaan nimittää. Eräät Keski-Euroopan valtiot ovat ajoittain käyttäneet pysyvää yhteysupseeria.

Eurocontrolilla on päämajan ohella muita

toimipisteitä useissa valtioissa. Järjestön palveluksessa on noin 1 800 henkilöä.

Eurocontrolin tehtäviin kuuluu estää ruuhkia sovitamalla ilmaliikennevirrat yhteen eri valtioiden lentoreitistön ja lennonjohdollisen kapasiteetin kanssa säatelemällä liikenteen lähtölupia. Ilmatilan käyttöä tehostava ilma-liikennevirtojen ohjaus keskitettiin vaihteittain 1990-luvun kuluessa Belgiassa, Brysselissä toimivalle Eurocontrolin yksikölle (Central Flow Management Unit), joka on vastannut maaliskuusta 1996 alkaen Euroopan lentoliikenteen operatiivisesta säätelystä tarjolla olevan lennonjohtokapasiteetin mukaiseksi.

Eurocontrolin tehtäviin kuuluu myös koulutuksen ja tutkimuksen järjestäminen. Koulutuksessa pääpaikkana on Luxemburgissa sijaitseva lennonvarmistusopisto (Eurocontrol Institute of Air Navigation Services). Tutkimuksen kannalta keskeinen on Ranskassa, Brétignyssä sijaitseva tutkimuskeskus (Eurocontrol Experimental Centre).

Lennonvarmistukseen liittyvän maksuliikenteen hoitaminen muodostaa keskeisen osan Eurocontrolin tehtävistä. Järjestö määrittelee yhdessä jäsenvaltioiden kanssa lennonvarmistuspalvelujen käyttömaksut kustannuksia vastaaviksi. Järjestön lennonvarmistusmaksukeskus (Central Route Charges Office) kerää maksut lennonvarmistuspalvelujen käyttäjiltä. Eurocontrolin lennonvarmistusmaksutoiminnot koskevat vain siviili-ilmailua.

Eurocontrol voi myös huolehtia lennonvarmistuspalvelujen antamisesta jollakin alueella. Se edellyttää nimenomaista sopimusta aluevaltion kanssa. Toistaiseksi ainoa tällaista toimintaa harjoittava lennonvarmistuskeskus on Hollannissa, Maastrichtissa, jossa huolehditaan Belgian, Hollannin, Luxemburgin sekä Saksan pohjoisosien yläilmatilan lennonvarmistuksesta.

Eurocontrolin päätöksentekooelimenä on pysyvä komissio. Siinä valtiota edustaa tilanteesta riippuen joko liikenneministeri tai ilmailuhallinnon pääjohtaja.

Vuoden 1997 yhdistämispöytäkirjan voimaantullessa tulee ylimmäksi päätösvalan käyttäjäksi ja järjestön suuntaviivojen antajaksi yleiskokous. Siinä valtiota tulevat edustamaan yhtenä valtuuskuntana liikenneministeri ja puolustusministeri, joista valtuuskunnan johtaminen tulee pääsääntöisesti kuulumaan liikenneministerille. Yleiskokouksessa kullakin valtiolla on yksi ääni.

Yleiskokouksen on tarkoitus kokoontua noin joka kolmas vuosi, mutta se voi kokoontua tarvittaessa useamminkin. Se voi myös kokoontua "kirjeenvaihdolla" eli valtioiden näkökannat voidaan selvittää kirjallisesti. Yleiskokouksen puheenjohtajuus tulee kiertämään vuosittain.

Vuoden 1997 yhdistämispöytäkirjan voimaantullessa tulee käytännön asioiden päätöksentekooelimeksi ilmailuhallinnon pääjohtajista koostuva neuvosto. Se on itse asiassa jo aloittanut toimintansa väliaikaisena neuvostona. Se kokoontuu useita kertoja vuodessa. Väliaikaisella neuvostolla on jo nyt suuri merkitys, koska se käytännössä valmistelee pysyvän komission päätökset. Väliaikaisen neuvoston kokouksen päätteeksi samat edustajat pitävät noin tunnin kestävä viralliset päätökset tekevän pysyvän komission kokouksen.

Vaikka Suomi ei tähän asti ole ollut Eurocontrolin jäsen, Ilmailulaitos on osallistunut täysipainoisesti moniin Eurocontrolin kehitysprojeekteihin ja toimintoihin. Esimerkiksi ilmaliikennevirtojen ohjauskeskuksen (Central Flow Management Unit) toimintaan ja rahoitukseen Ilmailulaitos on osallistunut Eurocontrolin kanssa tekemänsä erityissopimuksen nojalla toukokuusta 1996 lähtien. Parhaillaan käynnissä oleva Suomen lennonvarmistusjärjestelmän uudistamishanke (FATMI) edustaa alan viimeisintä eurooppalaista kehitystä ja on täysin yhteensopiva Eurocontrolin järjestelmien kanssa.

2. Ehdotettu uudistus

2.1. Suomen jäsenyys Eurocontrolissa

Suomi on tällä hetkellä ainoa Euroopan Unionin jäsenvaltio, joka ei ole Eurocontrolin jäsen. EU:n neuvosto on 17 päivänä marraskuuta 1995 antamassaan ruuhkautumisen ja kriisitilanteiden aiheuttamia ongelmia Euroopan lentoliikenteessä koskevassa päätöslauselmassaan katsonut olevan tarkoituksenmukaista, että kaikki EU:n jäsenvaltiot olisivat jäseninä myös Eurocontrolissa. Lisäksi EU:n neuvosto on 20 päivänä heinäkuuta 1998 valtuuttanut komission käymään neuvotteluja yhteisön jäsenyydestä Eurocontrolissa. Ottaen huomioon nämä seikat sekä tarve Euroopan lennonvarmistusalan yhteistyön tiivistämiseen on päädytty siihen, että Suomen jäsenyys Eurocontrolissa on tarkoi-

tuksenmukaista.

Tasavallan presidentti antoi 23 päivänä lokakuuta 1998 valtuudet jäsenyyden hakemiseksi Eurocontrolissa. Hakemus esitettiin 28 päivänä lokakuuta 1998 ja Eurocontrol hyväksyi hakemuksen 2 päivänä helmikuuta 1999. Suomi allekirjoitti vuoden 1997 yhdistämispöytäkirjan 28 päivänä tammikuuta 2000.

Liittymismenettelyn aikana Suomi on oikeutettu osallistumaan järjestön toimielinten toimintaan tarkkailijana. Pysyvässä komissiossa ja vuoden 1997 yhdistämispöytäkirjan kansainväliseen voimaantuloon saakka toimivassa väliaikaisessa neuvostossa Suomea on toistaiseksi edustanut Ilmailulaitoksen pääjohtaja.

2.2. Jäsenyyden voimaantulo

Eurocontroliin liittyvän valtion on ratifioitava 13 päivänä joulukuuta 1960 tehty perussopimus sellaisena kuin se on muutettuna 12 päivänä helmikuuta 1981 hyväksytyllä pöytäkirjalla. Liittyjän on myös otettava huomioon se, että sopimuksen soveltamiseen vaikuttavat 6 päivänä heinäkuuta 1970 tehty lisäpöytäkirja ja 21 päivänä marraskuuta 1978 tehty pöytäkirja, vaikka niihin ei voi erikseen liittyä. Järjestöön liittyvän valtion on liitettävä myös lennonvarmistusmaksuja koskevaan 12 päivänä helmikuuta 1981 tehtyyn navigaatiomaksusopimukseen. Liittymisen tapahtuu tallettamalla liittymiskirjat Belgian hallitukselle. Liittyminen tulee voimaan tallettamista seuraavan toisen kuukauden ensimmäisenä päivänä.

Liittymiskirjojen tallettamisen lisäksi liittyvän valtion on allekirjoitettava 27 päivänä kesäkuuta 1997 tehty edellä mainitut sopimukset korvaava yhdistämispöytäkirja. Siihen on yhdistetty kaikki aikaisemmat EUROCONTROL-yleissopimuksiin liittyvät sopimukset. Samalla sillä on uudistettu eräitä sopimusmääräyksiä ja selkeytetty järjestön päätöksentekojärjestelmää. Yhdistämispöytäkirja ei vielä ole tullut kansainvälisesti voimaan. Sen voimaantulo edellyttää kaikkien 27 päivänä kesäkuuta 1997 järjestön jäsenenä olleiden valtioiden liittymistä, minkä on arvioitu vievän vielä useita vuosia. Voimaantultuaan uusi sopimus syrjäyttää sen hyväksyneiden osalta aikaisemmat sopimukset.

Yhdistämispöytäkirjan 40 artikla mahdollistaa alueellisten taloudellisten järjestöjen

liittymisen Eurocontroliin. Sopimusneuvottelet Euroopan yhteisön liittymiseksi Eurocontroliin ovat parhaillaan käynnissä ministerineuvoston hyväksymän mandaatin pohjalta.

2.3. Sotilasilmailu

Sotilasilmailun toimintavapautta liittymisen ei rajoittaisi. Eurocontrol saattaisi silti vaikuttaa sellaisiin sotilasilma-aluksilla tehtäviin matkalentoihin, jotka tapahtuvat lennonjohdon alaisena siviili-ilmailuun käytettävillä lentoreiteillä.

2.4. Lainsäädäntö

EUROCONTROL-yleissopimuksessa ja vuoden 1997 yhdistämispöytäkirjassa järjestölle annetaan laajempia erioikeuksia ja vapauksia kuin mihin laki antaa valtuuden suostua. Yleissopimuksen 19 artiklan ja yhdistämissopimuksen 22 artiklan 1 kappaleen mukaan järjestö on vapautettava perustamisensa, purkamisensa tai selvittämiseensä liittyvistä veroista ja maksuista. Kappaleen 2 mukaan järjestö on vapautettava tehtäviensä suorittamiseen tarvittavan kiinteän omaisuuden hankintaa koskevista veroista ja maksuista. Kappaleen 3 mukaan järjestö on vapautettava omaisuutta, varoja ja tuloja koskevista välittömistä veroista. Kappaleen 4 mukaan järjestö on vapautettu liikkeeseen laskemia lainojaan koskevista välillisistä veronluonteisista maksuista. Kappaleen 5 mukaan järjestö on vapautettu kaikista poikkeusveroista tai syrjivistä veroista. Yleissopimuksen 24 artiklan ja yhdistämispöytäkirjan 27 artiklan mukaan järjestöllä on oma sosiaaliturvajärjestelmä, minkä takia järjestö ja sen henkilökunta on vapautettava pakollisista sosiaaliturvamaksuista. Verotusta ja sosiaaliturvamaksuja koskevat säännökset kuuluvat lainsäädännön alaan.

Navigaatiomaksuja koskeva vuoden 1981 sopimus ja vuoden 1997 yhdistämispöytäkirja rajoittaisivat tuomioistuinten toimivaltaa Suomessa. Eräntyneen lennonvarmistusmaksun perimismenettely voidaan navigaatiomaksusopimuksen 13 artiklan ja yhdistämispöytäkirjan IV liitteen 7 artiklan mukaan panna vireille sen sopimuspuolen alueella, jossa velallisen kotipaikka tai rekisteröity toimipaikka sijaitsee taikka jossa velallisella on liikepaikka, jos velallisen kotipaikka tai rekisteröity toimipaikka ei sijaitse jonkin

sopimuspuolen alueella. Jollei tällaista paikkaa ole, perimismenettely voidaan panna vireille joko sen sopimuspuolen alueella, missä velallisella on omaisuutta, taikka Brysselissä.

Lainsäädäntömme ei sisällä yleistä säännöstä siitä, milloin Suomessa voidaan ottaa tutkittavaksi riita-asia, jolla on liittymiä vieraaseen valtioon. Oikeudenkäymiskaaren 10 luvun säännösten mukaan määräytyy paikakunta, jonka tuomioistuimessa asia on tutkittava, jos asian käsittely kuuluu Suomen tuomioistuinten toimivaltaan. Näistä säännöksistä saadaan johtoa siihen, milloin kansainvälisluontoinen asia voidaan käsitellä Suomessa. Navigaatiomaksusopimuksia koskevien asioiden oikeuspaikat sisältyvät oikeudenkäymiskaaren 10 luvun 1 §:n 1 ja 2 momentissa mainittujen tuomioistuinten piiriin. Navigaatiomaksusopimus ja yhdistämispöytäkirja rajoittaisivat tuomioistuinten toimivaltaa tutkia sellaista asiaa, jossa velallisella on omaisuutta täällä mutta kotipaikka tai rekisteröity toimipaikka toisen sopimuspuolen alueella. Tuomioistuinten toimivaltaa koskevat säännökset kuuluvat lainsäädännön alaan.

Navigaatiomaksusopimus ja yhdistämispöytäkirja merkitsisivät myös sitoutumista nykyistä laajempaan ulkomaisten tuomioiden tunnustamiseen. Sopimuksen tarkoittamia lennonvarmistusmaksuja koskevia saatavia ei voitaisi periä tuomioistuimen toimivaltaa sekä tuomioiden täytäntöönpanoa yksityisoikeuden alalla koskevan yleissopimuksen ja siihen liittyvien pöytäkirjojen eräiden määräysten hyväksymisestä annetun lain (612/1993) nojalla, koska siinä tarkoitettun Luganossa 16 päivänä syyskuuta 1988 tehdyn sopimuksen (SopS 44/1993) määräykset eivät koske julkisoikeudelliseksi katsottavien saatavien perimistä. Euroopan yhteisöjen tuomioistuin on rinnastanut lennonvarmistusmaksut julkisoikeudellisiin maksuihin asioissa 9—10/77 Bavaria & Germanair v. Eurocontrol 14.7.1977. Keskeisenä perusteena oli palvelun tuottajan monopoliasema ja se, että palvelun vastaanottaminen oli pakollista. Tulkintaan ei vaikuttane se, että lennonvarmistusmaksuja pidetään Suomessa ja eräissä muissa valtioissa yksityisoikeudellisina saatavina. Navigaatiomaksusopimuksen ja yhdistämispöytäkirjan tarkoittamien tuomioiden tunnustaminen ja täytäntöönpano perustuisi sopimuksissa oleviin määräyksiin. Tuomioiden tunnustamista ja täytäntöönpanoa koske-

vat säännökset kuuluvat lainsäädännön alaan.

3. Asian valmistelu

Esitys on valmisteltu liikenneministeriön ja Ilmailulaitoksen yhteistyönä. Esityksestä ovat antaneet lausuntonsa valtiovarainministeriö, puolustusministeriö, Finnair Oyj ja OY Air Botnia AB.

4. Esityksen taloudelliset ja organisatoriset vaikutukset

Esityksellä ei ole valtiontaloudellisia vaikutuksia eikä se edellytä mainittavia organisatorisia toimenpiteitä.

Eurocontrol-sopimukseen liittymisestä aiheutuisi vuoden 1999 tason mukaan noin 11 miljoonan markan vuotuinen jäsenmaksu. Tarkoitus on, että jäsenmaksun maksaisi Ilmailulaitos. Ilmailulaitos on jo vuosien ajan osallistunut Eurocontrolin suunnittelu- ja palvelutoimintoihin panoksella, jonka suuruus vuodelta 1999 on noin 8,2 miljoonaa markkaa. Tämä sisältyisi jäsenmaksuun, joten jäsenyyden aiheuttama lisäkustannus olisi vuoden 1999 tason mukaan arvioituna tältä osin 2,7 miljoonaa markkaa vuodessa.

Ilmailulaitos keräisi tarvittavat varat muun muassa lennonvarmistuspalvelujensa myynnistä saamistaan tuloista. Jäsenmaksun vaikutus Ilmailulaitoksen tarjoamien lennonvarmistuspalvelujen hintaan olisi kokonaisuutena vähäinen, mutta jäsenyyden edellyttämään navigaatiomaksusopimukseen liittymisen välilliset kustannusvaikutukset kohdistuvat erityisesti kotimaanliikenteeseen. Navigaatiomaksusopimuksen periaatteet edellyttävät navigaatiomaksun perimistä myös kotimaan lentoliikenteeltä. Ilmailulaitos on jo ryhtynyt asteittain mukauttamaan palvelujen hinnoittelua navigaatiomaksusopimuksen mukaiseksi. Kotimaanliikenteeseen kohdistuvien vuosittaisten lisäkustannusten arvioidaan olevan 25—35 miljoonaa markkaa verrattuna vuoden 1998 tasoon. Toisaalta vastaavasti ulkomaanliikenteeltä perittävien maksujen arvioidaan jonkin verran alenevan. Tämä lieventää kustannusvaikutuksia niiden lentoliikenteen harjoittajien osalta, jotka harjoittavat sekä koti- että ulkomaanliikennettä.

Lentoyhtiöt ovat lausunnoissaan suhtautuneet Suomen jäsenyyteen Eurocontrolissa

epäilevästi ja kiinnittäneet huomiota siihen, että navigaatiomaksujen kotimaanliikenteelle aiheuttama kustannuspaine saattaa vaikuttaa kannattavuudeltaan heikkojen lentoreittien liikennöimiseen. Kaluston sovittamisesta kustannusrakenteen muutokseen saattaa aiheutua lentoyhtiöille uusien investointien tarvetta. Lentoreittien julkiseen tukemiseen soveltuvista keinoista säädetään yhteisön lentoliikenteen markkinoille pääsyä koskevassa asetuksessa ETY/2408/92.

Liittymisestä ei aiheutuisi sotilasilmailulle

välittömiä kustannuksia eikä se edellyttäisi laitehankintoja. Liittymisellä saattaisi olla välillistä vaikutusta puolustushallinnon henkilöresursseihin lisääntyvän kansainvälisen yhteistyön vuoksi. Eurocontrolilla on pysyvä siviili- ja sotilasilmailun yhteyskomitea, joka käsittelee muun muassa ilmatilajärjestelyihin liittyviä asioita. Komitea kokoontuu useita kertoja vuodessa. Järjestöön liittyminen ei velvoita osallistumaan sen toimintaan. Osallistumisesta päättäisivät puolustusministeriön hallinnonalan viranomaiset.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. EUROCONTROL-sopimuksen sisältö ja suhde Suomen lainsäädäntöön

Kansainvälinen EUROCONTROL-yleissopimus lennonvarmistusalan yhteistyöstä tehtiin Brysselissä 13 päivänä joulukuuta 1960. Sitä on muutettu 6 päivänä heinäkuuta 1970 tehdyllä lisäpöytäkirjalla, 21 päivänä marraskuuta 1978 tehdyllä muutospöytäkirjalla ja 12 päivänä helmikuuta 1981 tehdyllä päätösasiakirjalla. Nämä toisiaan osittain kumoavat, muuttavat ja täsmentävät asiakirjat vaikeuttavat yleissopimuksen ymmärtämistä. Tämän johdosta Eurocontrolin virasto on julkaissut järjestön tarpeita varten sopimustekstien yhdistelmän. Yhdistelmä ei ole jäsenvaltioita sitova, koska se ei ole itsenäinen sopimus. Käytännössä se kuitenkin mielletään järjestön perussäännöksi. Seuraavassa noudatetaan mainitun yhdistelmän mukaista esitysjärjestystä.

1.1. EUROCONTROL-yleissopimus (1960), sellaisena kuin se on muutettuna pöytäkirjalla (1981)

1 artikla. Artiklan 1 kappaleessa sovitaan valtioiden välisen yhteistyön ja yhteistoiminnan lisäämisestä lennonvarmistuksen alalla. Toiminnassa tasapainotetaan maanpuolustuksen tarpeet, ilmatilan käytön vapaus ja kor-

kea turvallisuustaso. Toimialana on muun muassa:

(a) laatia pitkän aikavälin lennonvarmistustavoitteet ja ottaa käyttöön keskipitkällä aikavälillä ilmaliikennepalveluita ja -laitteita koskeva ohjelma;

(b) laatia suunnitelmia jatkokoulutusta ja menettelytapoja sekä ilmaliikenteen turvallisuutta, tehokkuutta ja häiriötöntä kulkua koskevia tutkimus- ja kehitysohjelmia varten;

(c) tehdä tarvittavat toimenpiteet ilmaliikenteen turvallisen ja säännöllisen kulun takaamiseksi;

(d) kerätä yhteen lennonvarmistuksen toiminnallisia, teknisiä ja taloudellisia seikkoja koskeva kokemus;

(e) yhteensovittaa ilmaliikennevirtoja kansainvälisellä ohjausjärjestelmällä.

Sopimuksen 1 artiklan 2 kappaleen mukaan Eurocontrol toimii yhteistyössä kansallisten siviili- ja sotilasviranomaisten kanssa.

Suomessa tällaiset tehtävät kuuluvat Ilmailulaitoksen toimialaan. Ilmailulaitoksesta annetun lain (1123/1990) 2 §:n 3 momentin mukaan Ilmailulaitos huolehtii siviili-ilmailuun liittyvistä kansainvälisistä sopimuksista ja kansainvälisestä yhteistyöstä siltä osin kuin ne eivät kuulu muun viranomaisen toimivaltaan. Sotilasviranomaisten osalta kansainvälisen yhteistyön hoitaminen kuuluu puolustusministeriön hallinnonalan viran-

omaisille. Ilmailulaitoksesta annetun lain 2 §:n 1 momentin mukaan Ilmailulaitos tuottaa lentokenttä- ja lennonvarmistuspalveluja sekä siviili- että sotilasilmailun tarpeita varten. Ilmailulain (281/1995) 52 §:n 1 momentin mukaan ilmaliikenteen turvallisuuden varmistamiseksi ja liikenteen helpottamiseksi sekä siviili- ja sotilasilmailun tarpeiden yhteensovittamiseksi on järjestettävä lennonjohto- ja muu ilmaliikennepalvelu sekä ilmailutiedotus-, ilmailuviesti- ja lentosääpalvelu Ilmailulaitoksen määräämällä tavalla ja Ilmailulaitoksen määräämässä laajuudessa.

Järjestön toimieliminä ovat yleiset toimintaperiaatteet määrittävä pysyvä lennonvarmistuskomissio (komissio) ja yleissopimuksella määrättyjen tai komission antamien tehtävien suorittamisesta huolehtiva lennonvarmistusvirasto (virasto).

2 artikla. Artiklan 1 kappaleessa on luettelo järjestön tehtävistä. Näihin liittyvät kansalliset toimenpiteet kuuluvat Ilmailulaitokselle. Ilmailulaitoksesta annetun lain 2 §:n 2 momentin mukaan Ilmailulaitoksen tehtävänä on muun muassa antaa ilmailua koskevia määräyksiä ja ohjeita, käsitellä ilma-alusten lentotoimintaa koskevat asiat ja muutoinkin edistää ilmailua, huolehtia ilmailun kehittämisestä ja valvonnasta sekä muista siviili-ilmailuun liittyvistä viranomaistehtävistä. Lain 5 §:n mukaan Ilmailulaitoksen on huolehdittava tehtäviinsä kuuluvien palvelujen tarkoituksenmukaisesta tarjonnasta ja niiden ilmailua edistävästä kehittämisestä liiketöiminnan edellytysten mukaisesti ottaen huomioon asiakkaiden sekä koko yhteiskunnan alueelliset ja muut yleiset tarpeet.

Eurocontrol voi 2 artiklan 2 ja 3 kappaleen mukaan avustaa sopimuspuolta tai muuta valtiota pyynnöstä lennonvarmistustehtävien suorittamisessa esimerkiksi auttamalla sitä ilmaliikennelaitteiden ja -palveluiden suunnittelussa tai luomisessa taikka tarjoamalla lennonjohtopalveluita tai -laitteita. Avustaminen edellyttää järjestön ja valtion välistä erityissopimusta. Toistaiseksi ainoa tällaista toimintaa harjoittava lennonvarmistuskeskus on Hollannin Maastrichtissa, jossa huolehditaan Belgian, Hollannin, Luxemburgin sekä Saksan pohjoisosien yläilmailun lennonvarmistuksesta. Suomen osalta näköpiirissä ei ole tarvetta sopia tällaisesta palvelusta.

3 artikla. Kappaleen 1 mukaan yleissopimusta sovelletaan sopimuspuolen lentotiedotusalueiden lentoreiteillä annettaviin lennonvarmistuspalveluihin ja niihin liittyviin lä-

hestymis- ja lentopaikkapalveluihin. Kappaleen 2 mukaan lentotiedotusalueiden rajoja voidaan muuttaa ilmoittamalla siitä järjestölle. Muutos vaatii komission yksimielisen suostumuksen, jos yleissopimuksen kattama ilmatila sen johdosta muuttuu. Lentotiedotusalueiden lukumäärä vaihtelee yhden ja yhdeksän välillä Eurocontrolin jäsenvaltioissa. Suomessa niitä on kaksi; Etelä-Suomen lennonvarmistuskeskus Tampereella ja Pohjois-Suomen lennonvarmistuskeskus Rovaniemellä. Lentotiedotusalueen rajoista päättää Ilmailulaitos, jonka tehtävänä ilmailulain 52 §:n 2 momentin nojalla on määrätä puolustusministeriön kanssa neuvoteltuaan lentoväylät ja muut alueet, joilla ilmaliikenne on erityisesti järjestettyä.

Yleissopimuksen 3 artiklan 3 kappaleessa määritellään yleissopimuksen piiriin kuuluva ilmaliikenne niin, että se kattaa siviili-ilmailut ja Kansainvälisen siviili-ilmailujärjestön (ICAO) menettelytapoja noudattavat sotilas-, tulli- ja poliisi-ilmailut. Ilmailulain 52 §:n 3 momentin mukaan tarvittavat määräykset ilmaliikenteen järjestelyistä antaa Ilmailulaitos. Mikäli järjestelyillä on vaikutusta sotilasilmailuun, Ilmailulaitoksen on kuultava puolustusministeriötä.

4 artikla. Järjestö määritellään oikeushenkilöksi, jolle kuuluu sopimuspuolten alueella kansallisen lain yhteisöille antama oikeustoi- mikelpoisuus. Pääasiallisesti järjestöä edustaa ja sen omaisuutta hoitaa virasto.

5 artikla. Komissio koostuu sopimuspuolten edustajista. Valtioilla voi olla useita edustajia, millä pyritään saamaan esiin muun muassa siviili- ja sotilasilmailun erilaiset näkökohdat. Kannanmuodostuksessa valtion on esiinnyttävä yhtenäisesti. Tarkoitus on, että Suomea edustaisi komissiossa Ilmailulaitoksen pääjohtaja, jollei komissio jostakin syystä kokoontuisi ministeritasolla.

6 artikla. Komission tehtävänä on ryhtyä tarpeellisiin toimenpiteisiin yleissopimuksen 2 artiklasta ilmenevien järjestön tehtävien toteuttamiseksi. Tehtävistä osa liittyy sopimuspuoliin ja osa viraston valvontaan ja ohjaukseen. Komission tehtävänä on muun muassa valtuuttaa virasto aloittamaan 2 artiklassa tarkoitettuja erityissopimuksia koskevat neuvottelut ja hyväksyä tällaiset sopimukset. Kappaleen 4 mukaan komissio voi panna vireille 31 artiklassa tarkoitettua väli- miesmenettelyä.

7 artikla. Komissio tekee 1 kappaleen mukaan päätöksensä yksimielisesti. Päätökset

sitovat sopimuspuolia, mutta niistä voidaan pakottavien kansallisten syiden takia poiketa eräissä tapauksissa. Kappaleen 2 mukaan viraston ohjaamista koskevista asioista komissio päättää annettujen äänten yksimielisyydellä. Kappaleen 3 mukaan viraston valvontaa ja välimiesmenettelyjen aloittamista koskevista asioista komissio päättää painotettujen äänten enemmistöllä. Kappaleen 4 mukaan valvontalautakunnan nimittämiseen tarvitaan 70 % annetuista 8 artiklan mukaisesti painotetuista äänistä. Kappaleen 5 mukaan komission suosituksiin tarvitaan sopimuspuolten enemmistön äänet.

8 artikla. Äänimäärien vuosittain määriteltävään painotukseen vaikuttaa muun muassa sopimuspuolen vuotuinen maksuosuus prosentteina kaikkien sopimuspuolten maksuosuuksista.

9 artikla. Komissio päättää yksimielisesti työjärjestyksestään, joka sisältää määräyksiä muun muassa puheenjohtajan virasta, työryhmien asettamisesta ja komission työkielistä.

10 artikla. Virasto järjestää komissiolle sen tarvitsemat resurssit.

11 artikla. Kappaleen 1 mukaan komission on huolehdittava järjestön ulkoisista suhteista. Kappaleen 2 mukaan komissiolla on oikeus tehdä järjestön tehtävien kannalta tarpeelliset sopimukset kansainvälisten järjestöjen, sopimuspuolten ja muiden valtioiden kanssa. Tällaisissa sopimuksissa on 12 artiklan mukaan määrättävä sopimuspuolten tehtävistä, oikeuksista ja velvollisuuksista sekä taloudellisista seikoista. Komissio voi 11 artiklan 3 kappaleen mukaan valtuuttaa viraston neuvottelemaan ja tekemään tällaisia sopimuksia.

13 artikla. Komission antamien ohjeiden rajoissa järjestö voi pitää yhteyksiä sopimuspuolten, muiden valtioiden, kansainvälisten järjestöjen taikka julkisten tai yksityisten teknisten laitosten kanssa. Virasto voi järjestön nimissä tehdä toimintansa kannalta tarpeelliset hallinnolliset, tekniset tai taloudelliset sopimukset.

14 artiklassa määrätään sopimuspuolen velvollisuuksista edistää alueellaan järjestön toimintaa ja siinä tarvittavan kiinteän omaisuuden hankintaa. Kappaleen 1 mukaan järjestön laitteiden sijoittamiseen tarvittavan kiinteän omaisuuden hankkimiseen voidaan tarvittaessa ja valtion suostuessa soveltaa kansallista yleiseen tarpeeseen tapahtuvaa pakkolunastusoikeutta. Jollei tarvittavaa

omaisuutta saada hankituksi vapaaehtoisella kaupalla, toimivaltaisten viranomaisten tulee voida panna vireille yleiseen tarpeeseen tapahtuvaa pakkolunastusta koskeva menettely. Yleiseen tarpeeseen soveltuvan lunastusmenettelyn puuttuessa järjestön on voitava 2 kappaleen mukaan turvautua niihin pakko-ostomenettelyihin, joita voidaan käyttää siviili-ilmailun ja teletoinnin turvaamiseksi. Kappaleen 3 mukaan järjestön puolesta sopimuspuolen alueelle sijoitettuihin rakennelmiin ja palveluihin on voitava soveltaa niitä kansallisia säännöksiä, joilla voidaan yleisen edun nimissä asettaa raskaita tai rajoittaa muiden kiinteän omaisuuden omistajien oikeutta. Lunastus- ja rajoitustoimista maksettavat korvaukset määräytyvät 4 kappaleen mukaan omaisuuden sijaintimaan lain mukaisesti.

Sopimuksen 14 artiklan velvoitteiden täyttämiseen tarvittavat säännökset ovat kiinteän omaisuuden ja erityisten oikeuksien lunastuksesta annetussa laissa (603/1977). Lain 4 §:n 1 momentti mahdollistaa lunastamisen yleiseen tarpeeseen. Lain 4 §:n 2 momentin mukaan hakijana voi olla yksityisoikeudellinen yhteisö. Lain 5 §:n 1 momentin mukaan lunastusluvan antaa valtioneuvosto.

15 artikla. Eurocontrolin viraston on sovellettava sopimuspuolen normeja avustaessaan sitä 2 artiklan 2 kappaleen nojalla lennonvarmistustehtävien suorittamisessa tai lennonjohtopalveluja antamalla.

16 artikla. Silloin kun lennonvarmistustehtävien hoitaminen kuuluu järjestölle, virasto antaa tarvittavat ohjeet ilma-aluksille. Ilmailulain 52 §:n 1 momentin mukaan lennonvarmistuspalvelu on järjestettävä Ilmailulaitoksen määräämällä tavalla ja laajuudessa, mikä mahdollistaa tätä koskevien toimintojen hankkimisen kansainväliseltä järjestöltä. Lennonvarmistuspalvelujen antamista koskevat standardit on annettu kansainvälisen siviili-ilmailun yleissopimuksen liitteissä. Tärkeimmät tätä asiaa koskevat ICAOn määräykset sisältyvät lentosääntöihin, joiden antamisesta ja julkaisemisesta huolehtii ilmailulain 2 §:n nojalla Ilmailulaitos.

Ilma-aluksen päällikön on 16 artiklan mukaan noudatettava lennonvarmistuksen antamia ohjeita, jollei ylivoimainen este sitä estä. Velvoitteen täyttämistä voitaisiin valvoa ilmailulain 27 §:n 2 momentissa säädetyin lupakirjoja koskevin hallinnollisin keinoin. Lennonvarmistuspalvelun eri osa-alueista lennonjohtopalvelun tarkoitus on estää ilma-

alusten törmäykset toisiinsa ja lentopaikan liikennealueella oleviin esteisiin. Lennonjohdoselvitys on ilma-alukselle annettu lupa liikua lennonjohtoelimen määrittelemien ehdoin. Se ei ole käsky tai määräys.

17 artikla. Lennonvarmistusmääräysten rikkominen sellaisessa ilmatilassa, jossa ilmailukennepalveluiden hoito on uskottu virastolle, kirjataan viraston raportteihin. Raporteille on annettava kansallisissa tuomioistuimissa kansallisten viranomaisten vastavista rikkomuksista laatimia raportteja vastaava asema. Suomessa ei ole säännöksiä siitä, mikä asema tuomioistuimissa tulisi antaa lennonvarmistusmääräysten rikkomista koskeville ilmailuviranomaisten kertomuksille. Ilmailulain 90 §:n mukaan syyttäjän on ennen syyteratkaisua varattava kuitenkin Ilmailulaitokselle tilaisuus lausunnon antamiseen ja tuomioistuimen on asiaa käsitellessään varattava Ilmailulaitokselle tilaisuus tulla kuulluksi. Lausunnonanto- ja kuulemisoi-keutta ei tarvitse ulottaa Eurocontroliin, koska ne eivät vaikuta viranomaisen kertomusten arvoon tuomioistuimissa.

Sopimuksen 18—26 artikloissa määrätään järjestön ja sen toimintaan osallistuvien erioikeuksista ja vapauksista kansainvälisille järjestöille tavanomaisella tavalla. Erioikeudet ja vapaudet on rajoitettu virkatehtäviin ja ne koskevat vain Eurocontrolia ja sen henkilökunnan jäseniä. Sopimusmääräykset mahtuvat niihin puitteisiin, joista säädetään Yhdistyneiden Kansakuntien erioikeuksia ja vapauksia koskevan yleissopimuksen samoin kuin Yhdistyneiden Kansakuntien erityisjärjestöjen erioikeuksia ja vapauksia koskevan yleissopimuksen eräiden säännösten hyväksymisestä sekä eräille muillekin kansainvälisille elimille myönnettävistä erioikeuksista ja vapauksista annetussa laissa (386/1958).

18 artiklassa kielletään rajoittamasta järjestön lähettämien tai sille lähetettyjen julkaisujen ja muiden tiedotteiden julkistamista.

19 artiklan 1 kappaleen mukaan järjestö on vapautettava perustamiseensa, purkamiseensa tai selvittämiseensä liittyvistä veroista ja maksuista. Kappaleen 2 mukaan järjestö on vapautettava tehtäviensä suorittamiseen tarvittavan kiinteän omaisuuden hankintaa koskevista veroista ja maksuista. Kappaleen 3 mukaan järjestö on vapautettava omaisuutta, varoja ja tuloja koskevista välittömistä veroista. Kappaleen 4 mukaan järjestö on vapautettu liikkeeseen laskemia lainojaan koskevista välillisistä veronluonteisista maksuis-

ta. Kappaleen 5 mukaan järjestö on vapautettu kaikista poikkeusveroista tai syrjivistä veroista. Kappaleen 6 mukaan tässä artiklassa määrätty vapautukset eivät koske julkisten palveluiden käyttämisestä perittäviä veroja tai maksuja. Erioikeudet ja vapaudet ovat toteutettavissa harmonisoituja yhteisöveroja eli arvonnalisäveroa ja valmisteveroa koskevien normien puitteissa. Suomen voimassa olevasta lainsäädännöstä kappaleissa 1—5 mainitut erioikeudet ja vapaudet poikkeavat, joten niiden voimaansaatamisesta on säädettävä lailla.

20 artikla. Kappaleen 1 mukaan järjestö on vapautettava tulleista, veroista ja vastaavista maksuista, ei kuitenkaan palvelumaksuista. Järjestö on myös vapautettava järjestön virkakäyttöön ja järjestön rakennuksiin tai laitteisiin taikka niiden toimintaan tarkoitettuja raaka-aineita, laitteita, tarvikkeita ja muita tuotteita koskevista tuonti- tai vientikielloista tai -rajoituksista. Kappaleen 2 mukaan näitä hyödykkeitä ei saa myydä, lainata eikä siirtää vastikkeellisesti eikä vastikkeettomasti muuten kuin tuontivaltion luvalla. Kappaleen 3 mukaan valtio voi valvoa, että hyödykkeet todella toimitetaan järjestölle ja käytetään sen rakennuksiin, laitteisiin tai toimintaan. Kappaleen 4 mukaan järjestön julkaisuihin ei saa kohdistaa tulleja eikä tuonti- tai vientirajoituksia. Erioikeudet ja vapaudet ovat toteutettavissa arvonnalisäveroa ja valmisteveroa sekä tulleja koskevien yhteisönormien puitteissa.

21 artikla. Jäsenvaltion on sallittava järjestön toiminnan kannalta tarpeellinen rahaliikenne. Lainojen liikkeelle laskemiseen järjestö tarvitsee valtion luvan.

22 artikla. Järjestön henkilökunnalle ja heidän perheenjäsenilleen on annettava maahan tuloon ja maasta poistumiseen liittyvissä asioissa tavanomaiset kansainvälisten järjestöjen etuudet. Kappaleen 5 mukaan henkilökunta voi toimikautensa alussa tai päättyessä verovapaasti tuoda maahan tai viedä maasta henkilökohtaisia tavaroitaan, irtainta omaisuutta ja muuta koti-irtaimistoa. Auton tuonnille ja viennille voidaan asettaa tarkempia ehtoja. Tulli- ja verovapautta ei tarvitse myöntää valtion omille kansalaisille. Kappaleen 7 mukaan komission pääjohtajalle on myönnettävä koskemattomuus virkatehtäviensä suorittamisessa tehtyjen tointen ja lausumien osalta. Immunitetti ei koske tiedotuslain (267/1981) rikkomista eikä moottoriajoneuvon aiheuttaman vahingon

korvaamista koskevaa asiaa.

23 artiklan mukaan sopimuspuolten edustajien viralliset asiakirjat ovat loukkaamattomia.

24 artikla. Järjestöllä on oma sosiaaliturvajärjestelmä, minkä takia järjestö ja sen henkilökunta eivät maksa kansallisia sosiaaliturvamaksuja. Määräys poikkeaa voimassa olevasta lainsäädännöstä, joten sen voimaansaattamisesta on säädettävä lailla.

25 artikla. Järjestö vastaa toimielintensä ja henkilöstönsä virkatoimiansa yhteydessä aiheuttamista vahingoista. Järjestön sopimusvelvoitteisiin sovellettava laki määräytyy kansainvälisen yksityisoikeuden periaatteiden mukaisesti. Suomessa vahingonkärsijän asema ja oikeus korvaukseen määräytyvät vahingonkorvauslain (412/1974) nojalla.

26 artikla. Järjestön laitteita ei saa takavarikoida eikä ulosmitata. Järjestön tiloihin sekä arkistoihin ja asiakirjoihin ei saa puuttua muuten kuin tuomioistuimen päätösten yhteydessä. Järjestön omaisuuteen tai varoihin ei saa kohdistaa täytäntöönpano- tai menettämisseuraamuksia. Tuomioistuimen päätökseen perustuva ulosmittaus on kuitenkin mahdollista.

27 artikla velvoittaa järjestön yhteistyöhön jäsenvaltioiden kanssa etuoikeuksien väärinkäytön estämiseksi.

28—29 artikla määrää järjestön velvollisuuksista sen varalta että jokin valtio hankkisi lennonjohtopalveluja järjestöltä. Järjestön on tällöin noudatettava aluevaltion kansainvälisiä velvoitteita ja kansallisia säädöksiä alueelle pääsyä, ylilentoja ja turvallisuutta koskevissa asioissa. Järjestön on tällöin annettava muille sopimuspuolille tiedot, joiden avulla ne voivat valvoa ilma-alusten noudattaneen kansainvälisiä sopimuksia ja kansallisia säädöksiä.

30 artikla koskee jäsenmaksuvelvoitetta. Jäsenmaksun suuruudesta päättää vuosittain komissio.

31 artikla sisältää tavanomaisen pakollisen väliliesmenettelylausekkeen sopimuksen tulkintaa tai soveltamista koskevien riitaisuuksien varalta. Suomi on perinteisesti kannattanut tällaisten riitojenratkaisulausekkeiden sisällyttämistä yleissopimuksiin. Tavanomaisten riitojenratkaisumääräysten ei ole yleensä katsottu kuuluvan lainsäädännön alaan eikä edellyttävän muutointakaan eduskunnan suostumusta.

32 artikla. Sopimuspuolten on tunnustettava viraston perussääntö voimassaolevaksi.

Kappaleen 2 mukaan perussäännön muuttaminen edellyttää komission yksimielistä hyväksyntää. Eräitä viraston perussäännön määräyksiä komissiolla ei ole valtuutta muuttaa.

33 artikla. Sopimuksen määräykset eivät rajoita sopimuspuolten toimintavapautta hätätilan tai sotatilan aikana.

34 artikla. Sopimuspuolten on sisällytettävä virasto julkisten palveluiden jatkuvuuden turvaamiseksi annettavien määräysten piiriin. Liikennepalvelujen turvaamisesta poikkeusoloissa säädetään valmiuslain (1080/1991) 18 §:ssä.

35 artikla. Sopimus on voimassa voimaantulostaan lähtien 20 vuotta, minkä jälkeen voimassaoloaika jatkuu viiden vuoden jaksoissa, jollei sopimuspuoli irtisano sopimusta kahta vuotta ennen jakson päättymistä. Pöytäkirja tuli voimaan 1986, joten mikään jäsenvaltio ei voi irtisanoutua sopimuksesta ennen vuotta 2006.

36 artikla. Uuden sopimuspuolen liittyminen sopimukseen edellyttää komission yksimielistä suostumusta. Sen lisäksi liittyjän on talletettava Belgian hallituksen huostaan liittymiskirjansa Eurocontrol-yleissopimukseen ja Brysselissä vuonna 1981 allekirjoituksia varten avattuun monenkeskiseen navigaatiomaksuja koskevaan sopimukseen. Liittymisen tulee voimaan tallettamista seuraavan toisen kuukauden ensimmäisenä päivänä.

Eurocontrol-yleissopimus 13 päivänä joulukuuta 1960 ja sitä muuttava 12 päivänä helmikuuta 1981 tehty pöytäkirja on laadittu englannin, hollannin, portugalin, ranskan ja saksan kielellä. Ristiriitatilanteessa ratkaiseva on ranskankielinen teksti.

1.2. Navigaatiomaksusopimus (1981)

Navigaatiomaksuja koskevan 12.2.1981 allekirjoituksia varten avatun monenvälisen sopimuksen mukaan Eurocontrol kerää maksut lennonvarmistuspalvelujen ja niihin liittyvien lähestymis- ja lentopaikkapalvelujen käyttäjiltä. Sopimus koskee vain siviili-ilmailua.

1 artiklassa sovitaan yhteisen järjestelmän perustamisesta navigaatiomaksujen määrittämiseksi ja perimiseksi. Kappaleessa 2 osapuolet sopivat antavansa lentotiedotusalueitaan koskevien maksujen perinnän Eurocontrolin täytäntöönpanevan komission ja hallintokomitean tehtäväksi. Kappaleen 3 mukaan pysyvää komissiota ja hallintokomiteaa laa-

jennetaan sellaisten sopimusvaltioiden edustajilla, jotka eivät ole Eurocontrolin jäseniä. Laajennetuista toimielimistä käytetään nimityksiä "laajennettu komissio" ja "laajennettu komitea". Kappaleen 4 mukaan lentotiedotusalueiden muutoksista on ilmoitettava Eurocontrolille. Sopimuksen kattaman ilmatilan rajojen muuttaminen vaatii laajennetun komission yksimielisen suostumuksen.

2 artikla. Jokaisella sopimusvaltiolla on laajennetussa komissiossa yksi ääni. Järjestön ja ulkopuolisen valtion välisestä palvelusopimuksesta ja laajennetun komitean talousarviosta voidaan 6 artiklan 1 kappaleen b kohdan mukaan päättää määräenemmistöllä, jonka laskemiseen vaikuttaa sopimuksessa määriteltä äänimäärän painotus.

3 artikla. Eurocontrol perii lennonvarmistuspalvelumaksun lentokohtaisesti. Maksun suuruuden määrää kullakin lennonvarmistusalueella lennetty matka. Lennonvarmistuspalvelun alueellinen hinta määräytyy yhtäältä palvelujen tuottamiskustannusten ja toisaalta järjestelmän hoitamisesta sopimusvaltioille ja Eurocontrolille aiheutuvien kustannusten perusteella. Maksukaavion määrittelee laajennettu komissio.

Eurocontrolin toimesta tapahtuvaan maksuista päättämiseen suostuminen ja maksujen keräämisen antaminen järjestön tehtäväksi on toteutettavissa nykyisen lainsäädännön nojalla. Ilmailulain 82 §:n 1 momentin mukaan palvelun antaja voi periä maksuja ilmailua varten annetun palvelun käytöstä. Kaupallisia lennonvarmistuspalveluja tarjoaa tällä hetkellä vain Ilmailulaitos. Ilmailulaitoksesta annetun lain 6 §:n 1 momentin mukaan asetuksella voidaan määrätä ne Ilmailulaitoksen palvelut, joiden hinnoista tai hintojen yleisestä tasosta määrää valtioneuvosto. Lennonvarmistuspalvelut eivät kuulu näihin vaan niiden hinnoista päättää Ilmailulaitos liikelaitoksena kaupallisin perustein. Lennonvarmistusmaksujen periminenkin tapahtuu Ilmailulaitoksen toimesta. Ilmailulaitoksesta annetun asetuksen (1124/1990) 12 §:n mukaan Ilmailulaitoksen päätökseen perustuva erääntynyt maksu voidaan periä ulosottoteitse ilman tuomiota tai päätöstä niin kuin verojen ja maksujen perimisestä ulosottotoimin annetussa laissa (367/1961) säädetään.

Eurocontroliin liittymisen jälkeen Ilmailulaitos määritteli ja perisi lennonvarmistusmaksunsa yhteistyössä Eurocontrolin kanssa. Siirtymäajoista ja muista käytännön

järjestelyistä Ilmailulaitos ja Eurocontrolin lennonvarmistusmaksukeskus sopisivat keskenään. Suomessa sovellettaviksi voisivat tulla vain täältä annettuihin lähtötietoihin ja Suomen suostumukseen perustuvat lennonvarmistusmaksut. Ilmailulaitos palvelun tuottajana ilmoittaisi hintojen määrittelyyn tarvittavat tiedot Eurocontrolille. Maksuista päättämiseen tarvitaan laajennetun komission yksimielinen päätös yleissopimuksen 6 artiklan 1 kappaleen a kohdan mukaan.

4 artikla. Laajennetussa komiteassa kullakin sopimusvaltiolla on yksi ääni. Lennonvarmistusmaksujärjestelmän hoitamista koskeva kertomus ja talousarvio voidaan 6 artiklan 2 kappaleen b kohdan mukaan hyväksyä määräenemmistöllä.

5 artikla. Laajennetun komitean tehtävänä on valvoa navigaatiomaksujärjestelmän hoitamista. Lisäksi se valmistelee laajennetun komission päätökset ja huolehtii komission sille antamista tehtävistä. Sen on muun muassa ryhdyttävä laajennetun komission päätösten mukaisesti tarvittaviin toimenpiteisiin navigaatiomaksujen perimiseksi.

6 artikla. Laajennettu komissio tekee useimmat päätöksensä yksimielisesti. Jollei yksimielisyyttä saavuteta, laajennettu komissio tekee päätöksensä kahdella kolmasosalla annetuista äänistä. Jäsenvaltion on ilmoitettava laajennetulle komissiolle, jos se ei pakkotavasta kansallisista syistä johtuen voi soveltaa enemmistöpäätöstä.

Järjestön ja ulkopuolisen valtion välisestä palvelusopimuksesta ja laajennetun komitean talousarviosta voidaan 1 kappaleen b kohdan mukaan päättää sellaisella kahden kolmasosan määräenemmistöllä, johon sisältyy järjestön jäsenvaltioiden enemmistö sopimuksen liitteen 2 mukaisella äänen painotamistavalla laskettuna. Tällaisten järjestön sisäisiä asioita koskevien enemmistöpäätösten hyväksyminen ei merkitse suostumista ylikansalliseen päätöksentekoon.

7—8 artikla. Eurocontrol vahvistaa kustakin lennosta maksettavat navigaatiomaksut ja kerää ne. Määräys on yhteensopiva ilmailulain 82 §:n 1 momentin kanssa, jonka mukaan palvelun antaja voi periä maksuja lentopaikan tai ilmailua varten annetun palvelun käytöstä.

9—10 artiklassa määritellään maksuvelvoitukseksi ilma-aluksen käyttäjä eli lennon suorituksen aikainen operaattori. Jollei käyttäjää tiedetä, ilma-aluksen omistajaa pidetään käyttäjänä, ellei tämä todista, että käyttäjä

oli joku muu. Tämä rajoittaa ilmailulain 82 §:n 2 momentin soveltamista, koska sen mukaan ilma-aluksen omistaja, haltija ja käyttäjä ovat yhteisvastuussa ilmailua varten annettujen palvelujen maksamisesta.

11—12 artikla. Eräntyneen maksun saamiseksi voidaan ryhtyä toimenpiteisiin maksun perimiseksi. Perimismenettelyn panee vireille Eurocontrol tai sen pyynnöstä sopimusvaltio. Perintä toteututetaan joko oikeudellisena tai hallinnollisena menettelyinä. Sopimusvaltion on ilmoitettava alueellaan sovellettavat menettelytavat ja toimivaltaiset viranomaiset järjestölle.

13 artikla. Perimismenettely voidaan panna vireille sen sopimusvaltion alueella, jossa velallisen kotipaikka tai rekisteröity toimipaikka sijaitsee taikka jossa velallisella on liikepaikka, jos velallisen kotipaikka tai rekisteröity toimipaikka ei sijaitse jonkin sopimusvaltion alueella. Jollei tällaista paikkaa ole, perimismenettely voidaan panna vireille joko siinä sopimusvaltiossa, missä velallisella on omaisuutta tai Brysselissä. Tämä rajoittaisi Suomessa tuomioistuinten toimivaltaa tutkia ulkomaisen liittymän sisältävää asiaa.

14 artikla. Eurocontrol voi panna perintämenettelyn vireille myös sopimuksen ulko-
puolisessa valtiossa.

15 artikla. Sopimusvaltion on tunnustettava ja pantava täytäntöön muissa sopimusvaltioissa tehdyt tuomioistuimen tai muun asianomaisen toimielimen lainvoimaiset päätökset. Tämä merkitsisi sitoutumista nykyistä laajempaan ulkomaisten tuomioiden tunnustamiseen.

16 artikla. Poikkeuksen tuomion tunnustamis- ja täytäntöönpanovelvollisuuteen muodostaa päätös, jonka antajalla ei ole ollut sopimuksen 13 artiklan mukaista alueellista toimivaltaa. Toisen poikkeuksen muodostaa päätös, jonka tunnustaminen on selvästi vastoin oikeusjärjestyksen perusteita (ordre public) siinä valtiossa, jossa tuomioon vedotaan. Kolmannen poikkeuksen muodostaa hallinnollisessa menettelyssä ratkaistu asia, jos velallisen puolustautumis- tai valitusoikeuksia ei ole otettu asianmukaisesti huomioon. Neljännän poikkeuksen muodostaa valtion omien viranomaisten käsiteltävänä oleva, samaa navigaatiomaksua koskeva aikaisemmin vireille pantu menettely. Viidennen poikkeuksen muodostaa sellaisen johdosta annettu tunnustettavan ratkaisun kanssa ristiriitainen ratkaisu. Kuudennen poikkeuksen muo-

dostaa se, jos päätös rakentuu erilaiseen tulkintaan luonnollisen henkilön oikeusasemasta kuin mihin tunnustavan valtion kansainvälinen yksityisoikeus antaa mahdollisuuden.

17 artikla. Viranomaisten on pyynnöstä annettava tarvittavat täytäntöönpanomääräykset sellaisen päätöksen täytäntöönpanemiseksi, joka on annettu 15 artiklan mukaisesti ja on täytäntöön pantavissa päätöksen antaneessa valtiossa. Suomessa ulkomaisen tuomion täytäntöönpanomääräyksen antaa hakemuksesta yleinen alioikeus yksityisoikeudellista vaatimusta koskevien pohjoismaisten tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta annetun lain (588/1977) 11 § alioikeusuudistuksen siirtymäsäännöksistä annetun lain (591/1993) 9 §:n 3 momentti.

18 artiklassa määrätään täytäntöönpanopyyntöön liitettävistä asiakirjoista. Tällaisia ovat muun muassa jäljennös täytäntöön pantavasta päätöksestä, selvitys päätöksen lainvoimaisuudesta ja siitä, että päätökseen liittyvät tiedoksiannot on toimitettu oikein. Täytäntöönpanovaltio voi lisäksi vaatia asiakirjojen käännöksiä. Muita edellytyksiä ei voida asettaa.

19 artikla. Täytäntöönpaneva valtio ei saa tutkia pääasiaa. Pyyntö voidaan evätä vain 16 artiklassa mainitusta syystä. Pyyntöön saanut valtio ei saa tutkia pääasiaa. Menettelyyn sovelletaan täytäntöönpanevan valtion lakia, jollei sopimuksesta muuta johdu.

20—21 artikla. Eurocontrol maksaa perimänsä määrät sopimusvaltioille laajennetun komission päätösten mukaisesti. Sopimusvaltion perimä saatava on tilitettävä Eurocontrolille. Perintäkulut voidaan veloittaa Eurocontrolilta.

22 artikla. Viranomaisten on oltava yhteistyössä Eurocontrolin kanssa navigaatiomaksujen määräämisessä ja perimisessä.

23 artikla. Laajennettu komitea voi yksimielisyyspääöksellä luopua maksun perimisestä ja näin ohittaa saatavan perintää ja tuomioiden tunnustamista ja täytäntöönpanoa koskevat sopimusmääräykset. Päätös ei aiheuta velvoitteita sopimusvaltiolle.

24 artikla. Sopimuksen määräykset eivät rajoita sopimuspuolten toimintavapautta hätätilan tai sotatilan aikana.

25—30 artiklassa on välimiesmenettelyä koskeva lauseke ja loppumääräykset. Sopimuksen viralliset kielet ovat saksa, englanti, espanja, hollanti, portugali ja ranska, joista ristiriitatilanteissa ratkaiseva on ranska. Sopimukseen liittyminen tulee voimaan liitty-

misasiakirjan Belgialle tallettamista seuraavan toisen kuukauden ensimmäisenä päivänä. Sopimus on voimassa niin kauan kuin Eurocontrol-yleissopimuskin.

1.3. Yhdistämispöytäkirja (1997)

Eurocontrol-yleissopimus ja navigaatiomaksusopimus yhdistettiin ja samalla niitä molempia muutettiin 27 päivänä kesäkuuta 1997 tehdyllä yhdistämispöytäkirjalla. Seuraavassa mainitaan tärkeimmät muutokset:

Uuden sopimuksen 1 artiklan 1 kappaleessa osapuolet sopivat muun muassa laativansa ilmailukenteen hallintaa koskevan yleisrooppalaisen politiikan ja asettamaan täsmälliset tavoitteet ilmailukenteen hallinnan tehokkuudelle. Osapuolet sopivat myös laativansa ja soveltavansa yhteisiä normeja (1 artikla, 1 kappale, e kohta), mikä ei silti tarkoita jäsenvaltioita velvoittavan norminantovallan antamista järjestölle. Määräyksessä ei sitouduta mihinkään suoranaiseen veloitteeseen vaan kysymys on järjestön toimialan määrittelystä. Eräs tähän liittyvistä muutoksista koskee järjestön toimialan laajentamista lennonvarmistusasioista "portilta portille" palveluun (1 artikla, 1 kappale, m kohta). Artiklan 2 kappaleessa määritellään Eurocontrolin uusiksi toimielimiksi yleiskokous, neuvosto ja virasto.

Sopimuksen 2 artiklassa määritellään järjestön tehtävät. Keskeisiä tehtäviä ovat ilmailukenteen ohjausjärjestelmien yhdenmukaistaminen ja yhteensovittaminen ja tehokkuuden parantaminen. Eurocontrolin tehtäväksi määritellään artiklassa myös navigaatiomaksujen periminen sopimuspuolten puolesta.

Ilmailulain 52 §:n mukaan ilmailukenteen ohjaus on hoidettava Ilmailulaitoksen määrämällä tavalla. Ilmailulaitoksesta annetun lain 2 §:n 3 momentti velvoittaa Ilmailulaitoksen huolehtimaan siviili-ilmailuun liittyvistä kansainvälisistä sopimuksista ja kansainvälisestä yhteistyöstä, sikäli kuin asia ei kuulu muun viranomaisen toimivaltaan. Sotilasviranomaisten osalta nämä asiat kuuluvat puolustusministeriön hallinnonalan viranomaisille, siten kuin puolustusministeriö siitä määrää.

Sopimuksen 3 artiklaa laajennetaan niin, että se kattaa myös lähestymis- ja lähilennonjohtopalvelut.

Uudessa 5 artiklan 1 kappaleessa määritellään yleiskokouksen ja neuvoston kokoonpano. Yleiskokouksen muodostavat mi-

nisteritason edustajat. Äänioikeuksia on siinä yksi. Edustajia voi olla useampia, millä pyritään varmistamaan sekä siviili-ilmailun että maanpuolustuksen näkemysten esiin saaminen. Samat äänioikeus- ja osanottoperiaatteet koskevat 5 artiklan 2 kappaleen mukaan myös neuvostoa. Neuvoston muodostavat sopimuspuolten ilmailuhallintojen pääjohtajatasen edustajat. Navigaatiomaksuja koskevissa asioissa yleiskokouksen ja neuvoston muodostavat yhteiseen navigaatiomaksujärjestelmään osallistuvien valtioiden edustajat.

Vanhan sopimuksen 7 artikla siirretään artiklaksi 8. Samalla sitä muutetaan niin, että yleiskokous ja neuvosto voivat eräissä asioissa tehdä enemmistöpäätöksiä. Enemmistöpäätösten käyttäminen riippuu päätöksen perusteena olevasta sopimusmääräyksestä. Tarvittavat enemmistöt on määritelty 8 artiklan 1 ja 2 kappaleessa. Yksimielisyyttä vaativiksi jäävät 3 kappaleen mukaan muun muassa päätökset jäsenhakemuksen sekä jäseneksi tulon tai jäsenyydestä vapautumiseen liittyvien ehtojen hyväksymisestä, lentotiedotusalueen sellaisesta muuttamisesta, mikä johtaisi Eurocontrolin toiminta-alueen muuttumiseen sekä navigaatiojärjestelmän muuttamisesta. Artiklan 4 kappaleen mukaan yleiskokouksen ja neuvoston päätökset sitovat sopimuspuolia ja Eurocontrol-virastoa. Valtio voi tämän johdosta joutua toteuttamaan sellaisenkin päätöksen, jota se on vastustanut. Se ei kuitenkaan tarkoita toimivallan luovuttamista kansainväliselle järjestölle. Toimivallan kannalta merkittävää enemmistöpäätöstä navigaatiomaksuista rajoittaa se, että niiden hyväksyminen on jätetty riippumaan valtion omasta suostumuksesta yleissopimuksen 8 artiklan 1 kappaleen 3 kohdassa. Suomessa lennonvarmistuspalvelujen myyminen on keskeinen osa Ilmailulaitoksen liikelaitostoimintaa. Lennonvarmistuspalvelut hinnoitellaan kaupallisin perustein.

Sopimukseen on lisätty uusi 7 artikla, jossa määrätään neuvoston tehtävistä ja päätösvallasta. Neuvoston tehtävänä on muun muassa valvoa viraston toimintaa.

Äänten painottamista koskeva vanha 8 artikla siirretään 11 artiklaksi. Äänimäärän määrää valtion maksuosuus järjestön talousarviosta. Ääniä on vähintään yksi ja enintään 16. Suomen maksuosuus ja äänimäärä olisivat hyvin pienet.

Uuden 9 artiklan mukaan sopimuspuoli voi poiketa yleiskokouksen tai neuvoston enemmistöpäätöksestä maanpuolustukseen

tai turvallisuuteen liittyvien pakottavien syiden sitä vaatiessa. Sopimuspuoli voi tällöin olla soveltamatta päätöstä alueellaan tai vastustaa sen täytäntöön panemista muidenkin valtioiden alueella. Viimeksi mainitussa tapauksessa täytäntöönpanoa lykätään ja asia annetaan yleiskokouksen ratkaistavaksi. Jos yleiskokous päättäisi asiasta aikaisemman päätöksen mukaisella tavalla, sopimuspuoli ei voisi estää muita valtiota täytäntöönpanemasta päätöstä. Itse se voisi edelleenkin olla soveltamatta sitä alueellaan. Valtion toimivaltaa sopimusmääräys ei siis rajoita.

Sopimuksen 10 artikla muutetaan maksuosuusjärjestelmää koskevaksi. Sopimuspuolen maksuosuudesta 30 % määräytyy sen bruttokansantuotteen perusteella ja 70 % valtion navigaatiojärjestelmäkustannusten perusteella. Maksuosuusjärjestelmän hyväksymiselle ei ole lainsäädännöllistä estettä.

Vanhan sopimuksen 11 artikla siirtyy 13 artiklaksi ja samalla yleiskokous valtuutetaan antamaan neuvostolle oikeus tehdä sopimuksen tarkoittamia erityissopimuksia. Sopimuksen 12 artikla siirtyy 14 artiklaksi ja samalla virasto valtuutetaan neuvottelemaan eräistä sopimuksen tarkoittamista erityissopimuksista. Sopimuksen 13 artikla siirtyy 15 artiklaksi ja samalla virasto valtuutetaan tekemään neuvoston antamien ohjeiden mukaisesti järjestön toiminnan edellyttämiä sopimuksia. Järjestön toimielinten valtuuttaminen sopimusten tekoon ei vaadi lainsäädännöllisiä toimia, koska tässä tarkoitetuista järjestön ja muiden tahojen välisistä sopimuksista ei seuraa suoria velvoitteita jäsenvaltioille.

Uuden 19 artiklan mukaan sopimuspuolten on varmistettava, että lentotoiminnan harjoittajat, ilma-alusten päälliköt ja ilmailukennepalveluelimet noudattavat ilmailukenteen ohjausjärjestelmää koskevia järjestön sääntöjä. Näiden sääntöjen toteuttaminen kuuluisi Ilmailulaitoksesta annetun lain 2 §:n 3 momentin mukaisesti Ilmailulaitokselle, jonka on ilmailulain 2 §:n 1 momentin nojalla annettava tarpeelliset määräykset, joita on noudatettava Suomen alueella yhteentörmäyksen taikka muun onnettomuuden, haitan tai vahingon ehkäisemiseksi. Sopimusmääräys edellyttää, että ilmailukenteen ohjausjärjestelmän sääntöjen vastaisesti menettelevää lentotoiminnan harjoittajaa tai ilma-aluksen päälliköä vastaan on voitava ryhtyä oikeudellisiin toimenpiteisiin. Velvoite olisi täytettävissä ilmailulain 86 ja 89 §:ssä säädettyjen liikenneturvallisuuden vaarantamisesta ja ilmailu-

rikkomuksesta annettujen rangaistussäännösten puitteissa.

Sopimuksen 26 artiklan 2 kappaletta on täydennetty määräyksellä, jonka mukaan tuomioistuimien ei saa määrätä järjestöön kohdistuvasta ulosmittauksesta tai järjestön tiloihin sekä arkistoihin ja asiakirjoihin puuttumisesta ilman, että järjestölle olisi sitä ennen annettu asiasta asianmukainen tieto ja mahdollisuus päätöksen vastustamiseen. Sopimusmääräys mahtuu niihin puitteisiin, joista säädetään Yhdistyneiden Kansakuntien erioikeuksia ja vapauksia koskevan yleissopimuksen samoin kuin Yhdistyneiden Kansakuntien erityisjärjestöjen erioikeuksia ja vapauksia koskevan yleissopimuksen eräiden säännösten hyväksymisestä sekä eräille muillekin kansainvälisille elimille myönnettävistä erioikeuksista ja vapauksista annetussa laissa.

Riitojen ratkaisemista koskeva 31 artikla on muutettu artiklaksi 34. Samalla ratkaisumenettelyn viimeiseksi oikeuspaikaksi on määrätty Pysyvä välitystuomioistuin.

Julkisten palvelujen turvaamisvelvoitetta koskeva 34 artikla on muutettu artiklaksi 37. Samalla velvoitetta on täsmennetty niin, että sopimuspuolten on sisällytettävä virasto toiminnallisten julkisten palveluiden jatkuvuuden turvaamiseksi annettavien määräysten piiriin. Määräyksen toteuttamisen mahdollista valmiuslain 18 §.

Uusi sopimus on 38 artiklan mukaan vastedes voimassa rajoittamattoman ajan. Sopimuspuoli voi 2 kappaleen mukaan irtisanoutua sopimuksesta kun 1997 tehty sopimusmuutos on ollut voimassa 20 vuotta. Irtisanomisaika on yksi vuosi. Irtisanoutuvan valtion ja järjestön väliset oikeudet ja velvoitteet on 3 kappaleen mukaan sovittava erikseen. Järjestön puolelta sopimuksen hyväksyminen vaatii yleiskokouksen yksimielisyyspäätöksen.

Uuden 35 artiklan mukaan järjestön ja luonnollisen tai oikeushenkilön väliset kiistat järjestön sääntöjen soveltamisesta määrätään sopimuspuolten tuomioistuinten käsiteltäväksi. Toimivaltaisen tuomioistuimen määrää vastaajan kotipaikka. Jos vastaajalla ei ole kotipaikkaa minkään sopimuspuolen alueella, tuomiovallan voi perustaa vastaajan toimipaikka tai omaisuuden sijaintipaikka. Oikeuspaikkana on Bryssel, jollei mikään mainituista edellytyksistä täyty.

Sopimuksen muutoksia koskevan uuden 36 artiklan 1 kappaleen mukaan sopimuspuolten

on toteutettava ne muutokset, jotka sopimuksen mukaisia menettelyjä noudattaen tehdään sopimuksen liitteessä I olevaan viraston perussääntöön. Sama koskee liitteessä IV olevaa navigaatiomaksujärjestelmää sen 16 artiklasta lähtien. Kappaleen 2 mukaan yleiskokouksella ei ole toimivaltaa muuttaa navigaatiomaksujärjestelmän 1—15 artikloita eikä liitteessä III olevaa verojärjestelmää. Kappaleen 3 mukaan navigaatiomaksujärjestelmään sitoutuminen tapahtuu toistuvissa viiden vuoden jaksoissa. Irtisanoutumisen on tapahduttava kaksi vuotta ennen jakson päättymistä.

Sopimukseen on lisätty Euroopan yhteisön liittymisen mahdollistava uusi 40 artikla. Liittymistä koskevat sopimusneuvottelut ovat parhaillaan käynnissä Euroopan yhteisön ja Eurocontrolin välillä. Liittymisneuvotteluja Euroopan yhteisöjen puolesta käyvän komission pyrkimyksenä on saada yhteisö sopimuspuoleksi heti yhdistämispöytäkirjan voimaantulosta alkaen.

Yhdistämispöytäkirjan liite I sisältää viraston perussäännön. Sen 2 artiklan 1 kappaleen mukaan virastoa johtaa pääjohtaja, jolla on laajat valtuudet päättää viraston voimavarojen käytöstä.

Yhdistämispöytäkirjan liite II sisältää luetelon Eurocontrolin piiriin kuuluvista lentotiedotusalueista.

Yhdistämispöytäkirjan liite III sisältää veromääräyksiä. Liitteen 1 artiklan mukaan sopimusvaltion on palautettava järjestön tekemiin huomattaviin hankintoihin sisältyvät välilliset verot. Artikla 3 sisältää määräyksiä järjestön pääjohtajan ja henkilökunnan verokielusta. Artiklan 5 mukaan liite korvaa 6 päivänä heinäkuuta 1970 tehdyn lisäpöytäkirjan siihen 21 päivänä marraskuuta 1978 ja 12 päivänä helmikuuta 1981 tehtyine muutoksineen.

Yhdistämispöytäkirjan liite IV sisältää yhteistä navigaatiomaksujärjestelmää koskevat määräykset. Liitteen 1 artiklassa sovitetaan Eurocontrolin järjestelmän käyttämisestä navigaatiomaksujen määrittämiseksi, laskuttamiseksi ja perimiseksi yhtenä maksuna lentoa kohti. Maksut määritellään 2 artiklan mukaan sopimuspuolten esityksestä. Navigaatiomaksujen laskentayksikköjen, maksuehtojen ja tariffien määrittäminen kuuluu 3 artiklan mukaan neuvoston tehtäviin.

Maksusta on 5 artiklan mukaan vastuussa ilma-aluksen käyttäjä tai omistaja, jolle ensiksi mainittua tiedetään. Maksuvelvolliset

mahtuvat ilmailulain 82 §:n 2 momentin piiriin, jonka mukaan ilma-aluksen omistaja, haltija ja käyttäjä ovat yhteisvastuussa ilma-alua varten annettujen palvelujen maksamisesta.

Erääntyneen maksun pakkoperinnässä on 6 artiklan mukaan mahdollista turvautua ilma-aluksen haltuunottoon ja myyntiin tai ilmaaluun liittyvän luvan harkittavaksi ottamiseen, jos valtion oikeusjärjestys sallii tällaiset keinot. Ilma-aluksen haltuunotosta ja myymisestä on määräyksiä myös 9 artiklassa. Suomessa omaisuuden haltuunotosta ja myymisestä säädetään ulosottolaissa (37/1895). Ilmailulain 84 §:n 2 momentissa säädetään ilma-aluksen lähdön estämisestä maksamattomien maksujen vuoksi. Yleisen lentopaikan pitäjä voi estää ilma-aluksen lähdön, jollei laskeutumismaksuja tai muun ilmailua varten annetun palvelun käyttämisestä perittäviä maksuja ole maksettu tai vakuutta maksujen suorittamisesta ole asetettu. Kansainvälisessä säännöllisessä liikenteessä olevan ilma-aluksen lähtöä ei kuitenkaan voida estää. Ilmailuun liittyvän lupakirjan, kelpoisuustodistuksen ja kelpuutuksen peruuttamisesta säädetään ilmailulain 27 §:ssä.

Erääntyneen saatavan perinnän saattaa vireille 7 artiklan mukaan Eurocontrol taikka sen pyynnöstä sopimuspuolen asianomainen toimielin. Perintä pannaan vireille 8 artiklan mukaan sen sopimuspuolen alueella, jossa velallisella on kotipaikka. Jos velallisella ei ole kotipaikkaa minkään sopimuspuolen alueella, perintä voidaan tehdä siellä missä velallisella on toimipaikka tai omaisuutta. Käsitteilypaikkana on Bryssel, jos mikään näistä edellytyksistä ei täyty.

Sopimuspuolen on 11 artiklan mukaan tunnustettava ja pantava täytäntöön muun sopimuspuolen alueella tehty lainvoimainen päätös, jonka on tehnyt joko tuomioistuin tai sellainen hallintoviranomainen, jonka päätöksestä on mahdollista valittaa tuomioistuimeen. Määräys vastaa navigaatiomaksusopimuksen 15 artiklaa.

Liitteessä olevat perintää koskevat määräykset vastaavat muiltakin osin navigaatiomaksusopimuksen vastaavia määräyksiä. Tuomioiden tunnustamis- ja täytäntöönpanovelvollisuuden poikkeuksia, täytäntöönpanomääräyksen antamista, täytäntöönpanopyyntöön liitettäviä asiakirjoja, pyynnön epäämistä, rahojen tilittämistä ja viranomaisen yhteistyötä koskevat määräykset liitteen 12—18 artiklassa ovat vastaavat kuin navi-

gaatiomaksusopimuksen 16—22 artiklassa. Maksujen perimisestä luopumista koskeva liitteen 19 artikla vastaa muuten navigaatiomaksusopimuksen 23 artiklaa paitsi, että luopumisesta päättävä toimielin on neuvosto.

2. Voimaantulo

Sopimukseen liittyminen edellyttää vuonna 1981 tehdyn muutoksen muutetun vuoden 1960 Eurocontrol-sopimuksen ratifioimista ja sitä koskevan ratifioimiskirjan sekä vuoden 1981 monenkeskiseen navigaatiomaksuja koskevan sopimuksen liittymiskirjan tallettamista Belgian hallituksen huostaan. Liittyminen edellyttää myös vuonna 1997 tehdyn yhdistämispöytäkirjan allekirjoittamista. Tarkoitus on tehdä mainitut toimenpiteet ja samalla ratifioida vuonna 1997 tehty yhdistämispöytäkirja heti, kun eduskunta on antanut liittymiselle suostumuksensa. Liittyminen tulee voimaan asiakirjojen tallettamista seuraavan toisen kuukauden ensimmäisenä päivänä.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan samana ajankohtana kuin EUROCONTROL-yleissopimus ja navigaatiomaksuja koskeva monenvälinen sopimus. Lain voimaantulo-ajankohdasta säädettäisiin tasavallan presidentin asetuksella.

3. Eduskunnan suostumuksen tarpeellisuus

Eurocontrol-yleissopimuksen 19 artiklaan,

lennonvarmistusmaksuja koskevaan vuoden 1981 navigaatiomaksusopimuksen 13 ja 15 artiklaan sekä vuoden 1997 yhdistämispöytäkirjan 22 artiklaan ja IV liitteen 7 ja 11 artiklaan sisältyy määräyksiä, joilla myönnetään veroista ja sosiaaliturvamaksuista laajempia vapauksia taikka rajoitetaan tuomioistuinten toimivaltaa tai velvoitetaan tunnustamaan eräät maksuasioita koskevat ulkomaiset tuomiot laajemmin kuin mitä säädetään voimassa olevassa lainsäädännössä. Koska sopimukset sisältävät lainsäädännön alaan kuuluvia määräyksiä, eduskunnan suostumus on tarpeellinen.

Edellä olevan perusteella ja perustuslain 94 §:n mukaisesti esitetään,

että Eduskunta hyväksyisi lennonvarmistusalan yhteistyöstä 13 päivänä joulukuuta 1960 tehdyn kansainvälisen EUROCONTROL-yleissopimuksen, sellaisena kuin se on muutettuna 12 päivänä helmikuuta 1981 Brysselissä allekirjoitetulla pöytäkirjalla, navigaatiomaksuja koskevan monenvälisen sopimuksen, joka on allekirjoitettu Brysselissä 12 päivänä helmikuuta 1981 ja 27 päivänä kesäkuuta 1997 tehdyn pöytäkirjan, jolla kootaan yhteen mainittu kansainvälinen yleissopimus.

Koska sopimukset sisältävät lainsäädännön alaan kuuluvia määräyksiä, annetaan samalla Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

lennonvarmistusalan yhteistyöstä tehdyn kansainvälisen yleissopimuksen (EUROCONTROL), navigaatiomaksuja koskevan monenvälisen sopimuksen ja mainitun kansainvälisen yleissopimuksen yhteen kokoavan pöytäkirjan lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Lennonvarmistusalan yhteistyöstä Brysselissä 13 päivänä joulukuuta 1960 tehdyn kansainvälisen yleissopimuksen (EUROCONTROL), sellaisena kuin se on muutettuna 12 päivänä helmikuuta 1981 Brysselissä allekirjoitetulla pöytäkirjalla, navigaatiomaksuja koskevan monenvälisen sopimuksen, joka on allekirjoitettu Brysselissä 12 päivänä helmikuuta 1981 ja Brysselissä 27 päivänä kesäkuuta 1997 tehdyn pöytäkirjan, jolla kootaan yhteen mainittu kansainvälinen

yleissopimus, lainsäädännön alaan kuuluvat määräykset ovat lakina voimassa niin kuin Suomi on niihin sitoutunut.

2 §

Tarkempia säännöksiä tämän lain täytäntöönpanosta annetaan tasavallan presidentin asetuksella.

3 §

Tämän lain voimaantulosta säädetään tasavallan presidentin asetuksella.

Helsingissä 5 päivänä toukokuuta 2000

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Ministeri *Kimmo Sasi*

1.

EUROCONTROL Kansainvälinen yleissopimus lennonvarmistusalan yhteistyöstä 13 päivältä joulukuuta 1960, sellaisena kuin se on muutettuna 12 päivänä helmikuuta 1981 tehdyllä pöytäkirjalla

1 artikla

1. Sopimuspuolet sopivat lisäävänsä yhteistyötään ja kehittävänsä yhteistä toimintaansa lennonvarmistuksen alalla ottaen asianmukaisesti huomioon maanpuolustuksen tarpeet ja antaen samalla kaikille ilmatilan käyttäjille mahdollisimman suuren mutta kuitenkin vaaditun turvallisuustason takaavan vapauden.

Ne ovat tämän vuoksi sopineet, että:

(a) ne asettavat yhteiset pitkän aikavälin tavoitteet lennonvarmistuksen alalla ja ottavat tässä yhteydessä käyttöön ilmaliikennepalveluita ja -laitteita koskevan yhteisen keskipitkän aikavälin ohjelman;

(b) ne laativat yhteiset suunnitelmat jatkokoulutusta ja menetelmiä sekä ilmaliikenteen turvallisuutta, tehokkuutta ja häiriötöntä kulua koskevia tutkimus- ja kehitysohjelmiä varten;

(c) ne suorittavat yhdessä muut ilmaliikenteen turvallisen ja säännöllisen kulun takaamiseksi tarvittavat toimenpiteet;

(d) ne yhdistävät lennonvarmistuksen toiminnallisia, teknisiä ja taloudellisia seikkoja koskevat kokemuksensa;

(e) ne sovittavat yhteen ilmaliikennevirtojen säätelyä koskevan toimintansa perustamalla kansainvälisen ilmaliikennevirtojen säätelyjärjestelmän takaamaan ilmatilan mahdollisimman tehokkaan käytön.

2. Tätä tarkoitusta varten ne perustavat täten "Euroopan lennonvarmistusjärjestön (EUROCONTROL)", jäljempänä "järjestö", joka toimii yhteistyössä kansallisten siviili- ja sotilasviranomaisten kanssa. Järjestöön kuuluu kaksi toimielintä:

- "Pysyvä lennonvarmistuskomissio", jäljempänä "komissio", jonka tehtävänä on

määrittää järjestön yleiset toimintaperiaatteet;

"Lennonvarmistusvirasto", jäljempänä "virasto", jonka perussääntö on tämän yleissopimuksen liitteessä 1. Virasto on vastuussa sille tällä yleissopimuksella määrättyjen tai komission sille tämän yleissopimuksen nojalla antamien tehtävien suorittamisesta.

3. Järjestön päätoimipaikka on Brysselissä.

2 artikla

1. Järjestön tehtävänä on:

(a) analysoida ilmaliikenteen tulevia tarpeita ja niihin vastaamiseksi tarvittavia uusia menetelmiä;

(b) määritellä ja hyväksyä lennonvarmistusalan yhteiset pitkän aikavälin tavoitteet;

(c) sovittaa yhteen kansalliset keskipitkän aikavälin suunnitelmat, jotta saataisiin aikaan ilmaliikennepalveluita ja -laitteita koskeva yhteinen keskipitkän aikavälin suunnitelma edellä b kohdassa tarkoitettujen pitkän aikavälin tavoitteiden puitteissa;

(d) edistää maassa ja ilma-aluksissa olevia lennonvarmistusjärjestelmiä koskevien yhteisten suuntaviivojen määrittelyä ja lennonjohtohenkilöstön koulutusta;

(e) tutkia ja edistää lennonvarmistustoiminnan taloudellisuutta ja tehokkuutta parantavia toimenpiteitä;

(f) edistää ja suorittaa lennonvarmistukseen liittyviä tutkimuksia, testejä ja kokeita; koota ja jakaa sopimuspuolten lennonvarmistuksen alalla suorittamien tutkimusten, testien ja kokeiden tuloksia;

(g) sovittaa yhteen lennonvarmistuksen uusiin menetelmiin liittyvät sopimuspuolten tutkimus- ja kehitysohjelmat;

(h) tarkastella Kansainvälisen siviili-ilmailujärjestön ja muiden kansainvälisten siviili-ilmailun järjestöjen tutkimia lennonvarmistuksen alaan kuuluvia seikkoja;

(i) tutkia Kansainväliselle siviili-ilmailujärjestölle tehtäviä alueellisten lennonvarmistussuunnitelmien muutosesityksiä;

(j) suorittaa muita tehtäviä, joita järjestölle 1 artiklan 1 kappaleen c kohdan nojalla mahdollisesti annetaan;

(k) avustaa sopimuspuolia ja muita asiasta kiinnostuneita valtioita kansainvälisen ilmailuliikennevirtojen säätelyjärjestelmän perustamisessa ja käyttämisessä;

(l) määrittää ja periä maksuja, jotka on määrätty lennonvarmistuspalveluiden käyttäjille monenkeskisen navigaatiomaksuja koskevan sopimuksen perusteella, sopimuspuolten ja muiden mainitun sopimuksen sopimuspuolina olevien valtioiden puolesta.

Järjestö voi tehdä erityissopimuksia sellaisten järjestöön kuulumattomien valtioiden kanssa, jotka ovat kiinnostuneita osallistumaan näihin tehtäviin.

2. Yhden tai useamman sopimuspuolen pyynnöstä järjestön tehtävänä on:

(a) avustaa näitä sopimuspuolia tiettyjen lennonvarmistustehtävien suorittamisessa, kuten ilmaliikenteen laitteiden ja -palveluiden suunnittelussa ja käyttöönnotossa;

(b) tuottaa ilmaliikenteen palveluita ja ylläpitää laitteita kokonaan tai osaksi näiden sopimuspuolten puolesta;

(c) avustaa näitä sopimuspuolia niiden maksujen laskemisessa ja perinnässä, jotka sopimuspuolet ovat määränneet lennonvarmistuspalvelujen käyttäjille ja joita monenkeskisen navigaatiomaksuja koskeva sopimus ei kata.

Tällaisten tehtävien suorittamisessa noudetaan kussakin tapauksessa järjestön ja kyseisten sopimuspuolten välistä erityissopimusta.

3. Järjestö voi lisäksi, yhden tai useamman järjestöön kuulumattoman valtion pyynnöstä, tehdä seuraavia tehtäviä:

(a) avustaa näitä valtioita ilmaliikennevirtojen säätelyssä sekä lennonvarmistuspalveluiden ja -laitteiden suunnittelussa ja tuottamisessa;

(b) avustaa näitä valtioita niiden maksujen laskemisessa ja perinnässä, jotka sopimuspuolet ovat määränneet lennonvarmistuspalvelujen käyttäjille ja joita monenkeskisen navigaatiomaksuja koskeva sopimus ei kata.

Tällaisten tehtävien suorittamisessa nouda-

tetaan kussakin tapauksessa järjestön ja kyseisten valtioiden välistä erityissopimusta.

3 artikla

1. Tätä yleissopimusta sovelletaan ilmaliikenteelle reitillä annettaviin lennonvarmistuspalveluihin ja vastaaviin lähestymis- ja lähilennonjohtopalveluihin liitteessä 2 luetuilla lentotiedotusalueilla.

2. Kaikkiin muutoksiin, joita sopimuspuoli esittää 2 liitteessä olevaan lentotiedotusalueiden luetteloon ja jotka muuttaisivat yleissopimuksen kattaman ilmatilan rajoja, vaaditaan komission yksimielinen suostumus. Muutoksesta, joka ei aiheuta rajojen muuttamista, kyseisen sopimuspuolen on ilmoitettava järjestölle.

3. Käsitteellä "ilmaliikenne" tarkoitetaan tässä yleissopimuksessa siviili-ilma-aluksia ja niitä sotilas-, tulli- tai poliisikäytössä olevia ilma-aluksia, jotka noudattavat Kansainvälisen siviili-ilmailujärjestön menetelmiä.

4 artikla

Järjestö on oikeushenkilö. Sopimuspuolten alueella sillä on kansallisen lain yhteisöille antama täydellinen oikeustoimikelpoisuus; sillä on muun muassa oikeus hankkia tai luovuttaa irtainta tai kiinteää omaisuutta sekä esiintyä kantajana ja vastaajana oikeudenkäynneissä. Jollei tässä yleissopimuksessa tai tämän yleissopimuksen liitteenä olevassa perussäännössä nimenomaan toisin määrätä, sitä edustaa virasto, joka toimii sen nimissä. Virasto hoitaa järjestön omaisuutta.

5 artikla

1. Komission muodostavat sopimuspuolten edustajat. Kukin sopimuspuoli voi nimittää useita edustajia varmistaakseen etenkin sen, että sekä siviili-ilmailu että maanpuolustus ovat edustettuina, mutta sopimuspuolella on vain yksi ääni.

2. Edellä olevan 2 artiklan 1 kappaleen 1 kohtaa varten komissiota laajennetaan niin, että se käsittää myös niiden järjestöön kuulumattomien valtioiden edustajat, jotka ovat monenkeskisen navigaatiomaksuja koskevan sopimuksen sopimuspuolia. Tällä tavoin laajennettu komissio tekee päätöksensä mainitun sopimuksen määräysten mukaisesti.

3. Milloin niin on määrätty muissa järjestön ja järjestöön kuulumattomien valtioiden

2 artiklan 1 kappaleen nojalla tekemissä erityisesti ilmaliikennevirtojen säätelyä koskevissa sopimuksissa, komissiota laajennetaan ja se tekee päätöksensä näiden sopimusten määräysten mukaisesti.

6 artikla

1. Järjestölle 2 artiklan 1 kappaleen nojalla annettujen tehtävien suorittamiseksi komissio ryhtyy seuraaviin toimenpiteisiin:

(a) sopimuspuoliin nähden:

tekee päätöksen:

- edellä 2 artiklan 1 kappaleen b ja c kohdassa tarkoitetuissa tapauksissa;

- edellä 2 artiklan 1 kappaleen a ja d-k kohdassa tarkoitetuissa tapauksissa aina, kun komissio katsoo tarpeelliseksi, että sopimuspuolet toimivat yhdessä; tällaisissa tapauksissa se voi myös antaa sopimuspuolille suosituksen;

(b) virastoon nähden:

- hyväksyy vuotuisen toimintasuunnitelman ja useita vuosia kattavat investointi- ja toimintasuunnitelmat, jotka virasto on esittänyt sille 2 artiklan 1 kappaleessa mainittujen tehtävien suorittamiseksi, samoin kuin talousarvion ja toimintakertomuksen; se antaa virastolle ohjeita aina, kun se pitää tätä tarpeellisenä virastolle annettujen tehtävien suorittamiseksi;

- ryhtyy kaikkiin tarvittaviin toimenpiteisiin tällä yleissopimuksella ja sen liitteenä olevalla perussäännöllä annettujen valvonta-tehtävien suorittamiseksi;

- myöntää virastolle vastuuvapauden talousarvion toteuttamisen osalta.

2. Lisäksi komissio:

(a) hyväksyy henkilöstö- ja varainhoitosäännöt sekä viraston perussäännön 7 artiklan 2 kappaleen ja 19 artiklan 3 kappaleen nojalla tehtävät toimenpiteet;

(b) nimittää valvontalautakunnan jäsenet viisivuotiskaudeksi viraston perussäännön 22 artiklan 1 kappaleen mukaisesti.

3. Komissio valtuuttaa viraston aloittamaan 2 artiklassa tarkoitettuja erityissopimuksia koskevat neuvottelut ja hyväksyy viraston neuvottelemat sopimukset.

4. Komissio voi järjestön puolesta panna vireille 31 artiklassa tarkoitettun menettelyn välimiesoikeudessa.

7 artikla

1. Komission päätökset edellyttävät sopi-

muspuolten yksimielisyyttä, ja ne sitovat sopimuspuolia. Jos sopimuspuoli kuitenkin ilmoittaa komissiolle, että pakottavat kansalliset syyt estävät sitä toimimasta 2 artiklan 1 kappaleen b ja c kohdassa tarkoitettuun asiassa tehdyn yksimielisen päätöksen mukaisesti, se voi poiketa tuosta päätöksestä ilmoittamalla poikkeamisen syyt komissiolle. Kuuden kuukauden kuluessa tällaisesta ilmoituksesta komission on joko muutettava aikaisempaa päätöstään tai päätettävä, onko poikkeamiseen sovellettava tiettyjä ehtoja tai rajoituksia. Kummassakin tapauksessa komission päätökseen vaaditaan sopimuspuolten yksimielisyys.

2. Komissio päättää 6 artiklan 2 kappaleen a kohdassa, 6 artiklan 3 kappaleessa ja 11 artiklan 3 kappaleessa tarkoitetuista toimenpiteistä yksimielisesti kaikilla annetuilla äänillä.

3. Jollei toisin ole määrätty, 6 artiklan 1 kappaleen b kohdassa ja 6 artiklan 4 kappaleessa tarkoitettuihin ohjeisiin ja toimenpiteisiin vaaditaan komission äänen enemmistö, kuitenkin niin, että:

- äänet painotetaan jäljempänä 8 artiklassa tarkoitettulla tavalla;

- äänen on edustettava äänestykseen osaa ottaneiden sopimuspuolten enemmistöä.

4. Komissio päättää 6 artiklan 2 kappaleen b kohdassa tarkoitetuista toimenpiteistä edellä olevan 3 kappaleen mukaisesti, edellyttäen, että siten laskettu enemmistö edustaa vähintään 70 % annetuista painotetuista äänistä.

5. Komission suosituksiin vaaditaan sopimuspuolten äänen enemmistö.

8 artikla

1. Edellä 7 artiklassa tarkoitettu äänen painotus määräytyy seuraavan taulukon mukaisesti:

Sopimuspuolen vuotuinen maksuosuus prosentteina kaikkien sopimuspuolten maksuosuuksista:

Äänimäärä

Alle 1 %	1
1 % mutta alle 2 %	2
2 % mutta alle 3 %	3
3 % mutta alle 4 1/2 %	4
4 1/2 % mutta alle 6 %	5
6 % mutta alle 7 1/2 %	6
7 1/2 % mutta alle 9 %	7
9 % mutta alle 11 %	8

11 % mutta alle 13 %	9
13 % mutta alle 15 %	10
15 % mutta alle 18 %	11
18 % mutta alle 21 %	12
21 % mutta alle 24 %	13
24 % mutta alle 27 %	14
27 % mutta alle 30 %	15
30 %	16

2. Äänimäärät vahvistetaan aluksi siitä päivästä lähtien, jolloin Brysselissä vuonna 1981 allekirjoittamista varten avattu pöytäkirja tulee voimaan, edellä olevan taulukon mukaisesti ja noudattaen viraston perussäännön 19 artiklan ohjeita siitä, miten sopimuspuolten vuotuiset maksusuudet järjestön talousarviosta määritellään.

3. Jos sopimukseen liittyy uusi valtio, sopimuspuolten äänimäärät määritetään uudelleen samaa menettelyä noudattaen.

4. Äänimäärät määritetään joka vuosi uudelleen edellä kuvatun menettelyn mukaisesti.

9 artikla

1. Komissio päättää itse työjärjestyksensä, joka tulee hyväksyä yksimielisesti.

2. Työjärjestykseen on sisällyttävä muun muassa määräykset puheenjohtajan virasta, työryhmien asettamisesta ja komission työkielistä.

10 artikla

Virasto antaa komission käyttöön sen toiminnan edellyttämän henkilökunnan ja tilat.

11 artikla

1. Komissio ylläpitää järjestön tavoitteiden saavuttamiseksi tarpeellisia suhteita asianomaisiin valtioihin ja kansainvälisiin järjestöihin.

2. Sikäli kuin 6 artiklan 3 kappaleesta ja 13 artiklasta ei muuta johdu, komissiolla on oikeus yksin tehdä järjestön puolesta järjestön 2 artiklassa määrättyjen tehtävien kannalta tarpeelliset sopimukset kansainvälisten järjestöjen, sopimuspuolten ja muiden valtioiden kanssa.

3. Viraston ehdotuksesta komissio voi siirtää virastolle oikeuden aloittaa 2 artiklassa määrättyjen tehtävien kannalta tarpeelliset

neuvottelut ja tehdä niiden kannalta tarpeelliset sopimukset.

12 artikla

Järjestön ja yhden tai useamman sopimuspuolen taikka yhden tai useamman muun valtion taikka kansainvälisen järjestön välisissä sopimuksissa, jotka koskevat 2 artiklassa tarkoitettuja tehtäviä, on määrättävä niiden sopimuspuolten tehtävistä, oikeuksista ja velvollisuuksista samoin kuin taloudellisista järjestelyistä sekä tarvittavista toimenpiteistä. Virasto voi neuvotella tällaisista sopimuksista 6 artiklan 3 kappaleen ja 11 artiklan 3 kappaleen mukaisesti.

13 artikla

Virasto voi komission antamien ohjeiden mukaisesti tehdä sopimuspuolten, muiden valtioiden tai kansainvälisten järjestöjen julkisten tai yksityisten teknisten laitosten kanssa sopimuksia, jotka ovat välttämättömiä ilmaliikenteen yhteensovittamiseksi ja viraston palveluiden tuottamiseksi. Tätä tarkoitusta varten virasto voi järjestön nimissä tehdä viraston toiminnan kannalta tarpeellisia puhtaasti hallinnollisia, teknisiä tai taloudellisia sopimuksia edellyttäen, että se ilmoittaa asiasta komissiolle.

14 artikla

1. Kun on kyse järjestön laitteiden sijoittamiseen tarvittavan kiinteän omaisuuden hankkimisesta, yleinen etu määräytyy tarvittaessa kansallisen lain mukaisesti ja sellaisin vaikutuksin kuin tuossa laissa säädetään pakolunastuksesta yleiseen tarpeeseen, edellyttäen, että kyseinen valtio siihen suostuu. Jos tällaista omaisuutta ei saada hankituksi vapaaehtoisella luovutuksella, kyseisen valtion toimivaltaiset viranomaiset saavat kansallisen lain mukaisesti panna vireille pakkolunastusta yleiseen tarpeeseen koskevan menettelyn.

2. Sellaisella sopimuspuolen alueella, jolla ei ole olemassa edellisessä kohdassa tarkoitettua menettelyä, järjestö voi käyttää niitä pakko-ostomenettelyjä, joita voidaan käyttää siviili-ilmailun ja teletoiminnan turvaamiseksi.

3. Sopimuspuolet tunnustavat järjestön oikeuden siihen, että sen puolesta niiden alueelle sijoitettuihin rakennelmiin ja palve-

luihin sovelletaan kaikkia niitä kansallisen lain säännöksiä, joilla yleisen edun nimissä rajoitetaan kiinteän omaisuuden omistajien oikeutta samaan tarkoitukseen olevien kansallisten palveluiden turvaamiseksi, erityisesti sikäli kuin kyseessä ovat yleisen edun nimissä asetettavat rasitteet.

4. Järjestö vastaa tämän artiklan määräysten soveltamisesta aiheutuvista kustannuksista ja suorittaa omaisuuden sijaintimaan lain mukaisesti maksettavan korvauksen.

15 artikla

Kun järjestö suorittaa 2 artiklan 2 kappaleen b kohdassa tarkoitettuja tehtäviä, virasto noudattaa niitä säännöksiä, jotka ovat voimassa sopimuspuolten alueella ja siinä ilmatilassa, jonka ilmaliikennepalveluiden hoito on uskottu sopimuspuolille niiden tekemien kansainvälisten sopimusten nojalla.

16 artikla

Kun järjestö suorittaa 2 artiklan 2 kappaleen b kohdassa tarkoitettuja tehtäviä, virasto antaa ilmaliikennepalveluille myönnetyn toimivallan rajoissa kaikki tarvittavat ohjeet ilma-alusten päälliköille. Ilma-alusten päälliköiden on noudatettava näitä ohjeita, jollei kysymyksessä ole edellisessä artiklassa tarkoitetuissa säännöksissä määritelty ylivoimainen este.

17 artikla

Kun järjestö suorittaa 2 artiklan 2 kappaleen b kohdassa tarkoitettuja tehtäviä, ilmaliikennesääntöjen rikkomukset sellaisessa ilmatilassa, jossa ilmaliikennepalveluiden hoito on uskottu virastolle, kirjataan viraston tähän tarkoitukseen erityisesti valtuuttamien virkamiesten raportteihin, sanotun kuitenkaan rajoittamatta sopimuspuolten viranomaisten kansallisen lain mukaista oikeutta ilmoittaa tällaisista rikkomuksista. Edellä mainituilla raporteilla on oltava kansallisissa tuomioistuimissa sama asema kuin toimivaltai-
sten kansallisten viranomaisten samanlaisista rikkomuksista laatimilla raporteilla.

18 artikla

1. Järjestön lähettämien tai sille lähetettyjen, sen virallisia tehtäviä koskevien julkaisujen ja muiden tiedotteiden julkistamista

ei saa millään tavalla rajoittaa.

2. Virallisten tiedotteiden ja muiden asiakirjojen lähettämistä varten järjestöllä on oikeus kunkin sopimuspuolen vastaaville kansainvälisille järjestöille myöntämään suosituuksikohteluun.

19 artikla

1. Järjestö on päätoimipaikan sijaintivaltiossa ja sopimuspuolten alueella vapautettu kaikista sen perustamiseen, lakkauttamiseen tai selvittämiseen liittyvistä veroista ja muista maksuista.

2. Järjestö on vapautettu kaikista sen tehtävien suorittamiseen tarvittavan kiinteän omaisuuden hankintaan liittyvistä veroista ja muista maksuista.

3. Järjestö on vapautettu kaikista sen omaisuutta, varoja ja tuloja koskevista välittömistä veroista.

4. Järjestö on vapautettu kaikista sen liik-
keeseen laskemia lainoja koskevista välillisistä veronluonteisista maksuista.

5. Se on vapautettu kaikista poikkeusve-
roista tai syrjivistä veroista.

6. Tässä artiklassa määrätyt vapautukset eivät koske julkisten palveluiden käyttämisestä perittäviä veroja tai maksuja.

20 artikla

1. Järjestö on vapautettu kaikista tullimak-
suista, veroista ja muista vastaavista veloi-
tuksista lukuun ottamatta myydyistä palve-
luista perittäviä maksuja. Se on vapautettu
kaikista järjestön virkakäyttöön ja järjestön
rakennuksiin tai laitteisiin taikka sen toimin-
taan tarkoitettuja raaka-aineita, laitteita, tar-
vikkeita ja muita tuotteita koskevista tuonti-
tai vientikielloista tai -rajoituksista.

2. Näin maahan tuotuja tuotteita ei ilman
kyseisen sopimuspuolen hallituksen lupaa
saa myydä, lainata eikä siirtää vastikkeelli-
sesti eikä vastikkeettomasti sen sopimuspuo-
len alueella, jonne ne on tuotu.

3. Kaikkiin tarvittaviin valvontatoimenpi-
teisiin voidaan ryhtyä sen varmistamiseksi,
että 1 kappaleessa tarkoitettu järjestölle toi-
mittamista varten maahan tuodut raaka-ai-
neet, laitteet, tarvikkeet ja muut tuotteet to-
della toimitetaan järjestölle ja todella käyte-
tään sen rakennuksiin ja laitteisiin taikka sen
toimintaan.

4. Kun on kyse liitteenä olevan perussään-
nön 25 artiklassa tarkoitetuista julkaisuista,

järjestö on lisäksi vapautettu kaikista tullimaksuista sekä tuonti- tai vientikielloista tai rajoituksista.

21 artikla

1. Järjestöllä saa olla hallussaan kaikkia valuuttoja ja sillä saa olla tilejä missä valuutassa tahansa, sikäli kuin se on tarpeen sen tehtäviin liittyvien oikeustoimien suorittamiseksi.

2. Sopimuspuolet sitoutuvat antamaan järjestölle kaikki luvat, joita tarvitaan järjestön perustamisen ja toiminnan kannalta tarpeellisten varojen siirtoon asianomaisten kansallisten lakien ja kansainvälisten sopimusten mukaisesti, mukaan lukien lainojen liikkeelle laskeminen ja niiden maksaminen silloin, kun kyseisen sopimuspuolen hallitus on nuolainat hyväksynyt.

22 artikla

1. Virasto voi kutsua palvelukseensa päteviä sopimuspuolten kansalaisia.

2. Järjestön henkilökunta ja heidän talouteensa kuuluvat perheenjäsenet ovat vapautettuja maahanmuuttoa rajoittavista toimenpiteistä ja ulkomaalaisten rekisteröintiä koskevista määräyksistä samalla tavoin kuin vastaavien kansainvälisten järjestöjen henkilöstö yleensä.

3. (a) Kansainvälisen kriisin aikana sopimuspuolet sitoutuvat antamaan järjestön henkilökunnalle ja heidän talouteensa kuuluville perheenjäsenille samat kotiuttamisedut kuin muiden kansainvälisten järjestöjen henkilöstölle.

(b) Edellä olevan a kohdan määräykset eivät vaikuta henkilökunnan velvollisuuksiin järjestöä kohtaan.

4. Tämän artiklan 1 ja 2 kappaleen määräyksistä saa poiketa vain yleisen oikeusjärjestyksen (*ordre public*), yleisen terveyden tai yleisen turvallisuuden vuoksi.

5. Järjestön palveluksessa olevat henkilöt:

(a) ovat myydyistä palveluista perittäviä maksuja lukuun ottamatta vapautettuja tullia ja muista maksuista, kun he tuovat maahan käytettyjä henkilökohtaisia tavaroita, irtainta omaisuutta ja muuta koti-irtaimistoa, jotka he tuovat ulkomailta asettuessaan ensimmäisen kerran asumaan kyseiselle alueelle, samoin kuin näiden samojen tavaroiden ja irtaimen omaisuuden kotiuttamisen yhteydessä silloin, kun he jättävät tehtävänsä;

(b) saavat ottaessaan vastaan tehtävän jonkun sopimuspuolen alueella tuoda tilapäisesti maahan oman henkilöautonsa ilman tuontitullia ja myöhemmin viimeistään palvelujaksonsa päättyessä viedä tämän auton maasta ilman tullia noudattaen kuitenkin kyseisen sopimuspuolen hallituksen kussakin yksittäistapauksessa erikseen asettamia ehtoja;

(c) ovat oikeutettuja siihen, että kaikki heidän viralliset asiakirjansa ja paperinsa ovat loukkaamattomia.

6. Sopimuspuolten ei ole pakko myöntää omille kansalaisilleen edellä 5 kappaleen a ja b kohdassa tarkoitettuja oikeuksia.

7. Edellä mainittujen järjestön henkilökunnalle myönnettävien erioikeuksien, vapautusten ja etujen lisäksi viraston pääjohtaja nauttii juridista koskemattomuutta kaikkien virkatehtävissään suorittamiensa toimien ja antamiensa suullisten ja kirjallisten lausuntojen osalta; tämä koskemattomuus ei kuitenkaan koske tieliikennelain rikkomuksia eikä pääjohtajalle kuuluvan tai hänen ohjaamansa moottoriajoneuvon aiheuttaman vahingon korvaamista.

8. Sopimuspuolten hallitusten on ryhdyttävä kaikkiin tarvittaviin toimenpiteisiin, jotta nettopalkat voidaan siirtää rajoituksitta.

23 artikla

Sopimuspuolten edustajien viralliset asiakirjat ja asiakirjat ovat loukkaamattomia edustajien suorittaessa tehtäviään ja heidän matkustaessaan kokouspaikalle ja poistuesaan sieltä.

24 artikla

Oman sosiaaliturvajärjestelmänsä vuoksi järjestö, sen pääjohtaja ja henkilökunta ovat vapautettuja kaikista pakollisista maksuista kansallisille sosiaaliturvaelimille, jollei Brysselissä vuonna 1981 allekirjoittamista varten avatun pöytäkirjan voimaan tullessa voimassa olevista järjestön ja sopimuspuolten välisistä järjestelyistä muuta johdu.

25 artikla

1. Järjestön sopimusperusteisiin velvoitteisiin sovelletaan kyseiseen sopimukseen sovellettavaa lakia.

2. Muiden kuin sopimusperusteisten velvoitteiden osalta järjestön on korvattava sen toimielinten tai sen henkilökunnan virkatoi-

miensa yhteydessä aiheuttama vahinko, sikäli kuin vahinko on luettavissa niiden syyksi tai heidän syykseen. Edellä oleva säännös ei vaikuta asianosaisten kansallisen lain nojalla määräytyvään muuhun oikeuteen saada vahingonkorvausta.

26 artikla

1. (a) Järjestön tilat ovat loukkaamattomia. Järjestön omaisuus ja varat on vapautettu kaikesta pakko-otosta, pakkolunastuksesta ja menettämisseuraamuksista.

(b) Järjestön arkistot ja kaikki sen viralliset asiapaperit ja muut sille kuuluvat asiakirjat ovat sijaintipaikastaan riippumatta loukkaamattomia.

2. Järjestön omaisuutta ja varoja ei saa takavarikoida eikä niihin saa kohdistaa ulosmittaustoimenpiteitä muutoin kuin oikeuden päätöksen nojalla. Järjestön tiloja tai laitteita ei kuitenkaan saa takavarikoida eikä niihin saa kohdistaa ulosmittausta.

3. Järjestön päätoimipaikan sijaintivaltion ja sellaisen muun valtion toimivaltaisilla viranomaisilla, jonka alueella järjestön tiloja ja arkistoja sijaitsee, on kuitenkin kyseisellä alueella tapahtuvien oikeudellisten selvittelyjen suorittamiseksi ja oikeuden päätösten täytäntöönpanon varmistamiseksi oikeus päästä tällaisiin tiloihin ja arkistoihin ilmoitettuaan asiasta viraston pääjohtajalle.

27 artikla

1. Järjestö toimii aina yhteistyössä sopimuspuolten toimivaltaiten viranomaisien kanssa helpottaakseen asianmukaista oikeudenkäyttöä, varmistaakseen, että yleisen järjestyksen turvaamiseksi annettuja määräyksiä noudatetaan ja ehkäistäkseen tämän sopimuksen nojalla myönnettyjen erioikeuksien, vapautusten, poikkeusten tai muiden etujen mahdollisen väärinkäytön.

2. Järjestö edistää mahdollisuuksien mukaan julkisten töiden suorittamista sen käyttöön sopimuspuolten alueella osoitetuissa kiinteistöissä tai niiden läheisyydessä.

28 artikla

Sopimuspuolten alueelle pääsyä, ylilentoja ja turvallisuutta koskevat kansainväliset sopimukset ja kansalliset säädökset sitovat virastoa järjestön suorittaessa 2 artiklan 2 kappaleen b kohdassa tarkoitettuja tehtäviä, ja

viraston on ryhdyttävä kaikkiin tarvittaviin toimenpiteisiin varmistaakseen tällaisten sopimusten ja säädösten noudattamisen.

29 artikla

Kun järjestö suorittaa 2 artiklan 2 kappaleen b kohdassa tarkoitettuja tehtäviä, viraston on annettava sitä pyytävälle sopimuspuolille kaikki tarvittavat tiedot niistä ilma-aluksista, jotka ovat tulleet sen tietoon näitä tehtäviä suoritettaessa, jotta sopimuspuolet voivat varmistua kansainvälisten sopimusten ja kansallisten säädösten noudattamisesta.

30 artikla

Sopimuspuolet tunnustavat, että viraston on välttämätöntä saavuttaa taloudellinen tasapaino, ja ne sitoutuvat omien tulojensa mukaan asettamaan sen käytettäväksi asianmukaiset taloudelliset voimavarat tämän sopimuksen liitteenä olevassa perussäännössä määrätyissä rajoissa ja siinä määrätyin ehdoin.

31 artikla

1. Tämän sopimuksen taikka sen liitteiden tulkintaa tai soveltamista koskevat mahdolliset riidat sopimuspuolten välillä tai sopimuspuolten ja komission edustaman järjestön välillä, joita ei pystytty ratkaisemaan suorilla neuvotteluilla tai muilla keinoilla, on jomman kumman asianosaisten vaatimuksesta ratkaistava välimiesmenettelyssä.

2. Tätä varten kumpikin osapuoli nimittää yhden välimiehen ja välimiehet sopivat kolmannesta välimiehestä. Jos jompi kumpi osapuoli ei nimitä välimiestä kahden kuukauden kuluessa toisen osapuolen tätä koskevan pyynnön saatuaan tai jos osapuolten nimittämät välimiehet eivät noiden kahden kuukauden kuluessa pääse sopimukseen kolmannesta välimiehestä, kumpi tahansa osapuoli voi pyytää Kansainvälisen tuomioistuinten presidenttiä suorittamaan nimityksen.

3. Välimiesoikeus päättää itse omasta työjärjestyksestään.

4. Kumpikin osapuoli kärsii itse kulut, jotka aiheutuvat sen nimittämästä välimiehestä ja sen omasta esiintymisestä välimiesoikeudessa; kolmannen välimiehen aiheuttamista kuluista ja muista kuluista riidan osapuolet vastaavat yhtä suurin osin. Välimiesoikeus voi kuitenkin päättää kulujen toisen-

laisesta jakamisesta, jos se katsoo sen asianmukaiseksi.

5. Välimiesoikeuden päätökset sitovat riidan osapuolia.

32 artikla

1. Viraston perussääntö ja kaikki siihen tässä sopimuksessa ja sen liitteissä määrätyn ehdoin tehdyt muutokset ovat voimassa sopimuspuolten alueella.

2. Kaikki perussääntöön tehtävät muutokset edellyttävät komission jäsenten yksimielistä hyväksyntää.

3. Tämän sopimuksen liitteenä olevan perussäännön 1, 11, 19 ja 20 artiklan määräyksiä komissio ei kuitenkaan voi muuttaa.

33 artikla

Hätätilan tai sotatilan aikana tämän sopimuksen määräykset eivät vaikuta sopimuspuolten toimintavapauteen.

34 artikla

Sopimuspuolet sitoutuvat siihen, että virastoon sovelletaan julkisten palveluiden jatkuvuuden turvaamiseksi annettuja kulloinkin voimassa olevia määräyksiä.

35 artikla

1. Tämän sopimuksen, sellaisena kuin se on muutettuna Brysselissä 1981 allekirjoittamista varten avatulla pöytäkirjalla, voimasaolo jatkuu 20 vuoden ajan mainitun pöytäkirjan voimaantulosta.

2. Voimassaoloaika jatkuu ilman eri toimenpiteitä viisi vuotta kerrallaan, ellei sopimuspuoli vähintään kaksi vuotta ennen kulloisenkin voimassaolokauden päättymistä Belgian kuningaskunnan hallitukselle annetulla kirjallisella ilmoituksella ilmoita aikovansa irtisanoutua sopimuksesta. Belgian kuningaskunnan hallitus ilmoittaa tällaisesta ilmoituksesta muiden sopimuspuolten hallituksille.

3. Jos järjestö edellä olevan perusteella lakkautetaan, sen katsotaan olevan olemassa selvitystoimia varten.

36 artikla

1. Liittyminen tähän sopimukseen, sellaisena kuin se on muutettuna Brysselissä vuonna 1981 allekirjoittamista varten avatulla pöytäkirjalla, edellyttää:

(a) komission yksimielisesti antamaa suostumusta, ja

(b) sitä, että kyseinen valtio tallettaa samalla liittymiskirjan Brysselissä vuonna 1981 allekirjoittamista varten avattuun monenkeskiseen navigaatiomaksuja koskevaan sopimukseen.

2. Komission puheenjohtaja ilmoittaa liittymisen hyväksymisestä asianomaiselle valtiolle.

3. Liittymiskirja talletetaan Belgian kuningaskunnan hallituksen huostaan, joka ilmoittaa asiasta muiden allekirjoittajavaltioiden ja sopimukseen liittyneiden valtioiden hallituksille.

4. Liittyminen tulee voimaan liittymiskirjan tallettamista seuraavan toisen kuukauden ensimmäisenä päivänä.

Tämä yleissopimuksen versio, johon on sisällytetty sitä muuttavan pöytäkirjan määräykset, on tehty englannin, hollannin, portugalil, ranskan ja saksan kielellä. Lennonvarmistusalan yhteistyöstä 13 päivänä joulukuuta 1960 tehdyn kansainvälisen EUROCONTROL-yleissopimuksen ja 12 päivänä helmikuuta 1981 tehdyn kyseistä yleissopimusta muuttavan pöytäkirjan loppulauseen mukaisesti ranskankielinen sopimusteksti on ratkaiseva, jos erikielisten tekstien välillä ilmenee eroavuuksia.

Yleissopimuksen liite 1. Viraston perussääntö. Katso EUROCONTROL-yleissopimus sellaisena kuin se on muutettuna Brysselissä 27 päivänä kesäkuuta 1997 pidetyssä diplomaattikonferenssissa, liite I.

Yleissopimuksen liite 2. Lentotiedotusalueet. Katso edellä mainittu yleissopimus (1997), liite II.

2.

**Navigaatiomaksuja koskeva
monenvälinen sopimus**

SAKSAN LIITTOTASAVALTA
ITAVALLAN TASAVALTA
BELGIAN KUNINGASKUNTA
ESPANJA
RANSKAN TASAVALTA
ISON-BRITANNIAN JA POHJOIS-IRLANNIN YHDISTYNYT KUNINGASKUNTA
LUXEMBURGIN SUURHERTTUAKUNTA
ALANKOMAIDEN KUNINGASKUNTA
PORTUGALIN TASAVALTA
SVEITSIN VALALIITTO
jäljempänä "sopimusvaltiot"
EUROOPAN LENNONVARMISTUSJÄRJESTÖ, jäljempänä "EUROCONTROL", jotka

ottavat huomioon, että Euroopan valtioiden EUROCONTROLin kanssa 13 päivänä joulukuuta 1960 tekemää sopimusta navigaatiomaksujen perimisestä on muutettava, koska kansainvälistä yleissopimusta lennonvarmistusalan yhteistyöstä (EUROCONTROL) on muutettu, katsovat, että navigaatiomaksujen määräämistä ja perimistä koskeva yhteistyö on osoittautunut tehokkaaksi,

haluavat jatkaa ja voimistaa saavutettua yhteistyötä,
ovat Kansainvälisen siviili-ilmailujärjestön suosittelemien ohjeiden rajoissa päättäneet ottaa käyttöön yhtenäisen eurooppalaisia navigaatiomaksuja koskevan järjestelmän, johon mahdollisimman moni Euroopan valtio voi liittyä,
ovat vakuuttuneet siitä, että tällainen yhtenäisyys helpottaa myös asiakkaiden kanssa käytäviä neuvotteluja,
ottavat huomioon, että EUROCONTROLin navigaatiomaksujärjestelmään osallistuvien valtioiden on suotavaa lujittaa järjestön toimivaltaa maksujen perinnässä ja
katsovat, että tällainen järjestelmä vaatii uuden oikeudellisen perustan,
ovat sopineet seuraavaa:

1 artikla

1. Sopimusvaltiot sopivat ottavansa käyttöön yhteisen politiikan, joka koskee lennonvarmistuspalveluiden käytöstä perittäviä maksuja, jäljempänä "navigaatiomaksuja", koskevan politiikan niiden toimivaltaan kuuluvien lentotiedotusalueiden ilmatilassa.

2. Tämän mukaisesti ne sopivat perustavansa yhteisen järjestelmän navigaatiomaksujen määräämiseksi ja perimiseksi ja käyttävänsä tähän tarkoitukseen EUROCONTROLin palveluita.

3. Tätä tarkoitusta varten EUROCONTROLin pysyvää komissiota ja hallintokomi-

teaa laajennetaan sellaisten sopimusvaltioiden edustajilla, jotka eivät ole EUROCONTROLin jäseniä, ja niistä käytetään jäljempänä nimityksiä "laajennettu komissio" ja "laajennettu komitea".

4. Edellä 1 kappaleessa tarkoitetut lentotiedotusalueet on lueteltu tämän sopimuksen liitteessä 1. Jokaiseen sopimusvaltion halumaan ilmatiedotusalueuetteloiden muutokseen, joka muuttaisi tämän sopimuksen kattaman ilmatilan rajoja, vaaditaan laajennetun komission yksimielinen suostumus. Muutoksesta, joka ei aiheuta rajojen muuttumista, kyseisen sopimusvaltion on ilmoitettava EUROCONTROLille.

2 artikla

Jokaisella sopimusvaltiolla on laajennetus-
sa komissiossa yksi ääni, ellei 6 artiklan 1
kappaleen b kohdassa toisin määrätä.

3 artikla

1. Laajennettu komissio luo navigaa-
tiomaksuja koskevan yhteisen järjestelmän
niin, että:

(a) nuo maksut määrätään yhteisen kaavan
avulla, jossa otetaan huomioon sopimusvalti-
oille lennonvarmistuspalveluista ja järjestel-
män hoitamisesta aiheutuvat kustannukset
samoin kuin EUROCONTROLille järjestel-
män hoitamisesta aiheutuvat kustannukset;

(b) EUROCONTROL perii nuo maksut
yhtenä maksuna lentoa kohti.

2. Laajennetun komission on edellä mai-
nittua tarkoitusta varten:

(a) määrättävä edellä 1 kappaleen a koh-
dassa tarkoitettujen kustannusten kattamista
koskevat periaatteet;

(b) määrättävä navigaatiomaksujen laske-
misessa käytettävät kaavat;

(c) hyväksyttävä kutakin laskutuskautta
varten se taksa, jonka mukaan edellä 1 kap-
paleen a kohdassa tarkoitettut kustannukset
katetaan;

(d) määrättävä laskentayksikkö, jossa navi-
gaatiomaksut ilmoitetaan;

(e) määrättävä järjestelmän sovellusehdot
mukaan luettuina maksuehdot samoin kuin
yksikkötaksat ja tariffit sekä niiden sovelta-
miskausi;

(f) määrättävä navigaatiomaksuista myön-
nettäviä vapautuksia koskevat periaatteet;

(g) hyväksyttävä laajennetun komitean ra-
portit;

(h) päätettävä navigaatiomaksujärjestel-
mään sovellettavista taloussäännöistä;

(i) hyväksyttävä EUROCONTROLin ja
sellaisen valtion väliset sopimukset, joka
haluaa käyttää EUROCONTROLin voimava-
roja tai teknistä apua tämän sopimuksen ul-
kopuolelle jäävien navigaatiomaksujen osal-
ta;

(j) hyväksyä laajennetun komitean 5 artik-
lan 1 kappaleen c kohdan mukaisesti esittä-
mä talousarvioliite.

3. Laajennettu komissio päättää työjärjes-
tyksestään kaikkien sopimusvaltioiden yk-
simielisellä päätöksellä.

4 artikla

Kullakin sopimusvaltiolla on laajennetussa
komiteassa yksi ääni, ellei 6 artiklan 2 kap-
paleen b kohdassa toisin määrätä.

5 artikla

1. Laajennetun komitean tehtävänä on:

(a) valmistella laajennetun komission pää-
tökset;

(b) valvoa navigaatiomaksujärjestelmän
hoitamista mukaan luettuna EUROCON-
TROLin tähän tarkoitukseen käyttämien voi-
mavarojen käyttö, ja ryhtyä laajennetun ko-
mission päätösten mukaisesti kaikkiin tarvit-
taviin toimenpiteisiin erityisesti navigaa-
tiomaksujen perimiseksi;

(c) raportoida laajennetulle komissiolle
navigaatiomaksujärjestelmän hoitamiseen
tarvittavista voimavaroista ja esittää sille
EUROCONTROLin navigaatiomaksuihin
liittyvää toimintaa koskeva talousarvioliite;

(d) suorittaa kaikki muut laajennetun ko-
mission sille antamat tehtävät.

2. Laajennettu komitea päättää itse työjär-
jestyksestään, ellei 6 artiklan 2 kappaleen a
kohdassa toisin säädetä.

6 artikla

1. Laajennettu komissio tekee päätöksensä
seuraavasti:

(a) edellä 3 artiklan 2 kappaleen a - f ja h
kohdassa tarkoitetuissa asioissa päätökseen
vaaditaan kaikkien sopimusvaltioiden yksi-
mielinen päätös, joka sitoo sopimusvaltioita;
ellei yksimielisyyttä saavuteta, laajennettu
komissio tekee päätöksensä kahdella kol-
masosalla kaikista annetuista äänistä; jos
sopimusvaltio ei pakottavista kansallisista
syistä voi soveltaa tällaista päätöstä, sen on
ilmoitettava laajennetulle komissiolle menet-
telynsä syyt;

(b) edellä 3 artiklan 2 kappaleen i ja j
kohdassa tarkoitetuissa asioissa päätökseen
vaaditaan kaksi kolmasosaa kaikista an-
netuista äänistä, edellyttäen, että näihin ääniin
sisältyy EUROCONTROLin kaikkien jäsen-
valtioiden painotettu enemmistö tämän sopi-
muksen liitteessä 2 toistetulla tavalla;
EUROCONTROL ilmoittaa vuosittain niille
sopimusvaltioille, jotka eivät ole EURO-
CONTROLin jäsenvaltioita, jäsenvaltioiden
mainittujen määräysten mukaan määräytyvän
äänimäärän;

(c) edellä 3 artiklan 2 kappaleen g kohdassa tarkoitetuissa asioissa päätökseen vaaditaan kaksi kolmasosaa annetuista äänistä. Sama koskee laajennetun komission EUROCONTROLin puolesta vireille panemaa menettelyä 25 artiklassa tarkoitettussa välimies-oikeudessa.

2. (a) Laajennettu komissio hyväksyy laajennetun komitean työjärjestyksen, mukaan luettuna päätösten tekemistä koskevan menettelyn, kaikkien sopimusvaltioiden yksimielisellä päätöksellä.

(b) Edellä 5 artiklan 1 kappaleen c kohdassa tarkoitetuissa asioissa laajennettu komitea tekee kuitenkin päätöksensä tämän artiklan 1 kappaleen b kohdan määräysten mukaisesti.

7 artikla

EUROCONTROLin on asianmukaisten määräysten mukaisesti määrättävä kustakin 1 artiklassa tarkoitettussa ilmatilassa suoritettavasta lennosta maksettavat navigaatiomaksut.

8 artikla

EUROCONTROLin on kerättävä 7 artiklassa tarkoitettut navigaatiomaksut. Tätä tarkoitusta varten maksut ilmoitetaan kunkin lennon osalta yhtenä maksuna, joka muodostaa yhden EUROCONTROLin pääkonttorissa maksettavan saatavan.

9 artikla

Maksun on velvollinen maksamaan se henkilö, joka on ilma-aluksen käyttäjä silloin, kun kyseinen lento suoritetaan.

10 artikla

Jos käyttäjän henkilöllisyyttä ei tiedetä, ilma-aluksen omistajaa pidetään käyttäjänä, ellei tämä todista, että käyttäjä oli joku muu.

11 artikla

Jos velallinen ei ole maksanut erääntyneitä maksua, voidaan ryhtyä tehostettuihin toimenpiteisiin maksun perimiseksi.

12 artikla

1. Menettelyn erääntyneen maksun perimiseksi panee vireille EUROCONTROL tai

EUROCONTROLin pyynnöstä sopimusvaltio.

2. Perintä toteutetaan joko oikeudellisena tai hallinnollisena menettelynä.

3. Jokaisen sopimusvaltion on ilmoitettava EUROCONTROLille kyseisessä valtiossa sovellettavat menettelytavat ja toimivaltaiset tuomioistuimet, muut oikeudelliset toimielimet tai hallinnolliset viranomaiset.

13 artikla

Perimismenettely pannaan vireille sen sopimusvaltion alueella:

(a) jossa velallisen kotipaikka tai rekisteröity toimipaikka sijaitsee;

(b) jossa velallisella on liikepaikka, jos velallisen kotipaikka tai rekisteröity toimipaikka ei sijaitse jonkin sopimusvaltion alueella;

(c) edellä a ja b kohdassa tarkoitettua toimivallan puuttuessa, jossa velallisella on omaisuus;

(d) edellä a ja b kohdassa tarkoitettua toimivallan puuttuessa, jossa EUROCONTROLin pääkonttori sijaitsee.

14 artikla

EUROCONTROLILLA on valtuudet panna vireille menettely sellaisen valtion toimivaltaisissa tuomioistuimissa, muissa oikeudellisissa toimielimissä ja hallinnollisissa viranomaisissa, joka ei ole tämän sopimuksen sopimusvaltio.

15 artikla

Sopimusvaltiot tunnustavat ja panevat täytäntöön seuraavat muissa sopimusvaltioissa tehdyt päätökset:

(a) tuomioistuimen tai muun oikeudellisen toimielimen lainvoimaiset päätökset;

(b) hallinnollisen viranomaisen päätökset, jotka ovat olleet tuomioistuimen tai muun oikeudellisen toimielimen käsiteltävinä, mutta eivät enää ole sen käsiteltävinä, koska tuomioistuin tai muu oikeudellinen toimielin on hylännyt valituksen lainvoimaisella päätöksellä tai koska valitus on peruutettu tai koska valitusaika on kulunut umpeen.

16 artikla

Edellä 15 artiklassa tarkoitettuja päätöksiä ei tunnusteta eikä panna täytäntöön seuraa-

vissa tapauksissa:

(a) jos päätöksen tehneen valtion tuomioistuimien, oikeudellinen toimielin tai hallinnollinen viranomainen ei ollut toimivaltainen 13 artiklan mukaisesti;

(b) jos päätös on selvästi sen kohteena olevan valtion yleisten oikeusperiaatteiden vastainen;

(c) jos velalliselle ei ole annettu tietoa hallinnollisen viranomaisen päätöksestä tai menettelyn vireille panosta riittävän ajoissa, jotta hän olisi voinut puolustautua tai valittaa asiasta tuomioistuimelle tai muulle oikeudelliselle toimielimelle;

(d) jos samaa navigaatiomaksua koskeva menettely on jo aikaisemmin pantu vireille ja se on edelleen vireillä menettelyn kohteena olevan valtion tuomioistuimessa, muussa oikeudellisessa toimielimessä tai hallinnollisessa viranomaisessa;

(e) jos päätös on ristiriidassa samaa navigaatiomaksua koskevan menettelyn kohteena olevassa valtiossa annetun päätöksen kanssa;

(f) jos päätöksen tehneen valtion tuomioistuin, muu oikeudellinen toimielin tai viranomainen on päätöksen tehdäkseen ratkaissut ennakkokysymyksen, joka koskee luonnollisten henkilöiden asemaa tai oikeustoimikelpoisuutta taikka avio-oikeuteen, testamenttiin tai perimykseen perustuvaa oikeutta omaisuuteen, joka on ristiriidassa sen valtion kansainvälisen yksityisoikeuden oikeussäännön kanssa, jonka pitäisi tunnustaa päätös, ellei samaan tulokseen olisi voitu päästä soveltamalla kyseisen valtion kansainvälisen yksityisoikeuden oikeussääntöä.

17 artikla

Jos 15 artiklassa tarkoitetut päätökset ovat täytäntöönpanokelpoiset päätökset tehneessä valtiossa, ne tulee panna täytäntöön päätöksen kohteena olevan valtion lain mukaisesti. Tarvittaessa päätöksen kohteena olevan valtion tuomioistuimen, muun oikeudellisen toimielimen tai hallinnollisen viranomaisen tulee pyynnöstä antaa täytäntöönpanoa koskeva määräys.

18 artikla

1. Pyyntöön on liitettävä:

(a) päätöksen oikeaksi todistettu jäljennös;
(b) kun kyseessä on tuomioistuimen tai muun oikeudellisen toimielimen antama yksipuolinen tuomio, alkuperäisenä tai oikeaksi

todistettuna asiakirja, joka osoittaa, että ilmoitus menettelyn vireille panemisesta on asianmukaisesti annettu tiedoksi velalliselle;

(c) jos kyseessä on hallinnollinen päätös, asiakirja, joka osoittaa, että 15 artiklassa asetetut vaatimukset on täytetty;

(d) asiakirja, joka osoittaa, että päätös on täytäntöönpanokelpoinen päätöksen antaneessa valtiossa ja että velallinen on saanut päätöksestä tiedon säädetyssä ajassa.

2. Asiakirjoista on annettava asianmukaisesti vahvistettu käännös, jos kohteena olevan valtion tuomioistuin, muu oikeudellinen toimielin tai hallinnollinen viranomainen sitä vaatii. Legalisointia tai muuta muotomääräystä ei vaadita.

19 artikla

1. Pyyntö voidaan evätä vain 16 artiklassa mainitusta syystä. Pyyntöön saaneen valtion ei tule missään tapauksessa tutkia pääasiaa.

2. Päätöksen tunnustamista tai täytäntöönpanoa koskevaan menettelyyn sovelletaan kohteena olevan valtion lakia, sikäli kuin tässä sopimuksessa ei toisin määrätä.

20 artikla

EUROCONTROLin perimät määrät maksetaan sopimusvaltioille laajennetun komission päätösten mukaisesti.

21 artikla

Jos sopimusvaltio perii saatavan, peritty summa on viipymättä tilitettävä EUROCONTROLille, jonka on toimittava 20 artiklan mukaisesti. Kyseiselle valtiolle aiheutuneet perintäkulut on veloitettava EUROCONTROLilta.

22 artikla

Sopimusvaltioiden toimivaltaisten viranomaisten on toimittava yhteistyössä EUROCONTROLin kanssa navigaatiomaksujen määräämisessä ja niiden perimisessä.

23 artikla

Jos laajennettu komitea yksimielisesti päättää luopua maksun perimisestä, asianomaiset sopimusvaltiot voivat ryhtyä tarpeelliseksi katsomiinsa toimenpiteisiin. Tällaisessa tapauksessa ei sovelleta tämän sopimuksen

määräyksiä saatavan perimisestä eikä päätösten tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta.

24 artikla

Hätätilan tai sodan aikana tämän sopimuksen määräykset eivät vaikuta kyseisten sopimusvaltioiden toimintavapauteen.

25 artikla

1. Tämän sopimuksen taikka sen liitteiden tulkintaa tai soveltamista koskevat mahdolliset riitaisuudet sopimusvaltioiden välillä tai sopimusvaltioiden ja laajennetun komission edustaman EUROCONTROLin välillä, joita ei pystytä ratkaisemaan suorilla neuvotteluilla tai muilla keinoilla, on jomman kumman asianosaisen vaatimuksesta ratkaistava välimiesmenettelyssä.

2. Tätä varten kumpikin asianosainen nimittää yhden välimiehen ja välimiehet sopivat puheenjohtajasta.

3. Välimiesoikeus päättää itse omasta työjärjestyksestään.

4. Kumpikin asianosainen kärsii itse kulut, jotka aiheutuvat sen nimittämästä välimiehestä ja sen omasta esiintymisestä välimiesoikeudessa; kolmannen välimiehen aiheuttamista kuluista ja muista kuluista riitaisuuden asianosaiset vastaavat yhtä suurin osin. Välimiesoikeus voi kuitenkin päättää kulujen toisenlaisesta jakamisesta, jos se katsoo sen asianmukaiseksi.

5. Välimiesoikeuden päätökset sitovat riitaisuuden osapuolia.

26 artikla

Tämä sopimus korvaa 8 päivänä syyskuuta 1970 tehdyn monenvälisen navigaatiomaksuja koskevan sopimuksen.

Tämä määräys ei vaikuta EUROCONTROLin ja muun kuin EUROCONTROLin jäsenenä olevan valtion väliseen sopimukseen, joka koskee navigaatiomaksujen keräämistä tämän sopimuksen 1 artiklassa tarkoitettujen lentotiedotusalueiden osalta, joka pysyy voimassa, kunnes kyseisestä valtiosta tulee tämän sopimuksen sopimusvaltio.

27 artikla

1. Tämä sopimus on ennen sen voimaantuloapäivää avoinna allekirjoituksia varten jokaiselle valtiolle, joka sen allekirjoittaessaan

on osallisena EUROCONTROLissa tai navigaatiomaksujärjestelmässä taikka jolle on pysyvän komission yksimielisellä päätöksellä annettu allekirjoitusoikeus.

2. Tämä sopimus on ratifioitava. Ratifiointiasiakirja on talletettava Belgian kuningaskunnan hallituksen huostaan. Tämän sopimuksen ratifioimiseksi katsotaan myös Brysselissä 12 päivänä helmikuuta 1981 allekirjoituksia varten avatun pöytäkirjan, jäljempänä "pöytäkirjan", jolla muutetaan 13 päivänä joulukuuta 1960 tehtyä kansainvälistä yleissopimusta lennonvarmistusalan yhteistyöstä (EUROCONTROL), ratifiointi.

3. Tämä sopimus tulee voimaan pöytäkirjan voimaantuloapäivänä EUROCONTROLin, EUROCONTROLin jäsenvaltioiden ja sellaisten valtioiden osalta, jotka ovat ennen mainittua päivää tallettaneet ratifioimisiasiakirjansa.

4. Jos valtio tallettaa ratifioimisiasiakirjansa tämän sopimuksen voimaantuloapäivän jälkeen, sopimus tulee tämän valtion osalta voimaan ratifioimisiasiakirjan tallettamista seuraavan toisen kuukauden ensimmäisenä päivänä.

5. EUROCONTROLista tulee tämän sopimuksen sopimuspuoli, kun se allekirjoittaa tämän sopimuksen.

6. Belgian kuningaskunnan hallitus ilmoittaa muille tämän sopimuksen allekirjoittajavaltioille kaikista tämän sopimuksen allekirjoituksista, ratifioimisiasiakirjojen tallettamisista ja tämän sopimuksen voimaantuloapäivistä.

28 artikla

1. Tähän sopimukseen voi liittyä jokainen valtio.

Lukuun ottamatta 27 artiklan 2 kappaleessa tarkoitettuun sopimukseen liittyviä Euroopan valtioita valtio voi liittyä tähän sopimukseen vain laajennetun komission yksimielisesti antamalla luvalla.

2. Liittymisasiakirja talletetaan Belgian kuningaskunnan hallituksen huostaan, joka ilmoittaa siitä muiden sopimusvaltioiden hallituksille.

3. Liittyminen tulee voimaan liittymisasiakirjan tallettamista seuraavan toisen kuukauden ensimmäisenä päivänä.

29 artikla

1. Tämä sopimus sitoo muutetun yleissopi-

muksen sopimusvaltioita niin kauan kuin mainittu sopimus on voimassa.

2. Tämä sopimus sitoo muuta kuin muutetun yleissopimuksen sopimusvaltiota viisi vuotta siitä päivästä, jona tämä sopimus tulee kyseisen valtion osalta voimaan, tai kunnes yleissopimus lakkaa olemasta voimassa, sen mukaan, kumpi on aikaisempi. Viisivuotiskauden jälkeen sopimus jatkuu itsestään viisi vuotta kerrallaan, ellei valtio ilmoita Belgian kuningaskunnan hallitukselle kirjallisesti vähintään kaksi vuotta ennen kulloisenkin sopimuskauden päättymistä, että se haluaa irtisanoa sopimuksen. Belgian kuningaskunnan hallitus ilmoittaa asiasta muille sopimusvaltioille kirjallisesti.

3. Belgian kuningaskunnan hallitus ilmoittaa muiden sopimusvaltioiden hallituksille kirjallisesti kaikista muutetun yleissopimuksen sopimusvaltioiden ilmoituksista aikomuksistaan irtisanoa yleissopimus.

30 artikla

Belgian kuningaskunnan hallitus ilmoittaa

tästä sopimuksesta Yhdistyneiden Kansakuntien pääsihteerille Yhdistyneiden Kansakuntien peruskirjan 102 artiklan mukaisesti ja Kansainvälisen siviili-ilmailujärjestön neuvostolle 7 päivänä joulukuuta 1944 Chicagossa allekirjoitetun Kansainvälisen siviili-ilmailun yleissopimuksen 83 artiklan mukaisesti.

TÄMÄN VAKUUDEKSI ovat allekirjoittaneet valtuutetut asianmukaisesti siihen valtuutettuina allekirjoittaneet tämän sopimuksen.

TEHTY Brysselissä 12 päivänä helmikuuta 1981 saksan, englannin, espanjan, ranskan, hollannin ja portugalin kielellä, jotka kaikki ovat yhtä todistusvoimaiset, yhtenä alkupe räisenä kappaleena, joka talletetaan Belgian kuningaskunnan hallituksen huostaan, joka toimittaa oikeaksi todistetun jäljennöksen muiden allekirjoittajavaltioiden hallituksille. Jos eroavuuksia ilmenee, ranskankielinen teksti on ratkaiseva.

Sopimuksen liite 1. Lentotiedotusalueet. Katso EUROCONTROL-yleissopimus sellaisena kuin se on muutettuna Brysselissä 27 päivänä kesäkuuta 1997 pidetyssä diplomaattikonferenssissa, liite II.

3.

Pöytäkirja

lennonvarmistusalan yhteistyöstä 13. joulukuuta 1960 tehdyn kansainvälisen EUROCONTROL-yleissopimuksen ja siihen tehtyjen muutosten yhdistämisestä

SAKSAN LIITTOTASAVALTA
ITÄVALLAN TASAVALTA
BELGIAN KUNINGASKUNTA
BULGARIAN TASAVALTA
KYPROKSEN TASAVALTA
KROATIAN TASAVALTA
TANSKAN KUNINGASKUNTA
ESPANJAN KUNINGASKUNTA
RANSKAN TASAVALTA
ISON-BRITANNIAN JA POHJOIS-IRLANNIN YHDISTYNYT KUNINGASKUNTA
HELLEENIEN TASAVALTA
UNKARIN TASAVALTA
IRLANTI
ITALIAN TASAVALTA
LUXEMBURGIN SUURHERTTUAKUNTA
MALTA TASAVALTA
MONACON RUHTINASKUNTA
NORJAN KUNINGASKUNTA
ALANKOMAIEN KUNINGASKUNTA
PORTUGALIN TASAVALTA
ROMANIA
SLOVAKIAN TASAVALTA
SLOVENIAN TASAVALTA
RUOTSIN KUNINGASKUNTA
SVEITSIN VALALIITTO
TSEKIN TASAVALTA
TURKIN TASAVALTA

jotka katsovat, että ilmaliikenteen kasvu, tarve keskittää Euroopan eri valtioiden kansalliset toimenpiteet Euroopan laajuisella tasolla ja ilmaliikenteen tekninen kehitys edellyttävät lennonvarmistusalan yhteistyöstä 13 päivänä joulukuuta 1960 tehdyn kansainvälisen Eurocontrol-yleissopimuksen, sellaisena kuin se on muutettuna 12 päivänä helmikuuta 1981 tehdyllä muutospöytäkirjalla, tarkistamista, jotta saadaan aikaan yhtenäinen eurooppalainen ilmaliikenteen hallintajärjestelmä, jonka avulla valvotaan yleistä ilmaliikennettä Euroopan ilmatilassa sekä lentokentillä ja niiden läheisyydessä,

katsovat, että valtioiden välistä yhteistyötä on suotavaa lujittaa Eurocontrolin puitteissa, jotta varmistetaan ilmatilan tehokas rakenne ja turvallinen hallinta sekä siviili- että sotilaskäyttöä varten. Perusperiaatteena on pidettävä sitä, että ilmatila olisi käyttäjien kannalta yhtenäinen järjestelmä. Päämäärä saavutetaan ennen kaikkea laatimalla yhteiset toimintaperiaatteet, tavoitteet, suunnitelmat, standardit ja määrittelyt, mukaan lukien yhteinen navigaa-

tiomaksupolitiikka, tiiviissä yhteistyössä ilmaliikennepalvelun käyttäjien kanssa ja ottaen asianmukaisesti huomioon maanpuolustuksen tarpeet,

katsovat, että Euroopan ilmaliikenteen hallintapalvelujen harmonisoinnin ja integroinnin avulla on tarpeen varmistaa, että kaikki ilmatilan käyttäjät voivat toimia mahdollisimman tehokkaasti ja edullisesti, vaaditun turvallisuustason säilyttäen ja ottaen huomioon haitallisten ympäristövaikutusten minimoimisen tarpeen,

katsovat, että sopimuspuolet tunnustavat ilmaliikenteen hallintajärjestelmiensä harmonisoinnin ja integroinnin olevan tarpeellista yhtenäisen eurooppalaisen ilmaliikenteen hallintajärjestelmän aikaansaamiseksi,

katsovat, että paikalliset ilmaliikenteen hallintaohjelmat ovat tärkeitä etenkin lentoasemien tasolla,

katsovat, että yhteisen navigaatiomaksujärjestelmän käyttö, ottaen asianmukaisesti huomioon Kansainvälisen siviili-ilmailujärjestön (ICAO) suositukset erityisesti tasapuolisuudesta ja avoimuudesta, lujittaa yhtenäisen eurooppalaisen ilmaliikenteen hallintajärjestelmän taloudellista perustaa ja helpottaa neuvottelua ilmatilan käyttäjien kanssa,

katsovat, että Eurocontrol on sopimuspuolten yhteistyöelin ilmaliikenteen hallinnan alalla, haluavat tehokkuuden lisäämiseksi laajentaa ja lujittaa yhteistyötään sellaisten eurooppalaisten ja kansainvälisten laitosten kanssa, jotka osallistuvat Eurocontrolille annettujen tehtävien suorittamiseen,

katsovat tämän vuoksi, että on tarkoituksenmukaista perustaa Euroopan laajuinen ilmaliikenteen hallintajärjestelmä, joka toimii koko yleissopimuksen kattamassa ilmatilassa yksittäisten sopimuspuolten aluerajoista riippumatta,

katsovat, että sopimuspuolten on tärkeää antaa järjestölle sen tehtävien suorittamiseen tarvittavat lailliset valtuudet etenkin navigaatiomaksujen perimisen ja ilmaliikennevirtojen sääteilyn alalla,

tunnustavat, että järjestön tehtävien turvallisen ja tehokkaan suorittamisen kannalta on eduksi, jos sen sääntely- ja valvontatehtävät mahdollisuuksien mukaan erotetaan järjestön toiminnasta palvelun tarjoajana,

haluavat rohkaista muita Euroopan valtioita liittymään tähän kansainväliseen järjestöön, ovat sopineet seuraavasta:

I artikla

Lennonvarmistusalan yhteistyöstä 13 päivänä joulukuuta 1960 tehty kansainvälinen Eurocontrol-yleissopimus, sellaisena kuin se on muutettuna 6 päivänä heinäkuuta 1970 tehdyllä pöytäkirjalla, jota puolestaan muutettiin 21 päivänä marraskuuta 1978 tehdyllä pöytäkirjalla, ja edelleen 12 päivänä helmikuuta 1981 tehdyllä pöytäkirjalla, jäljempänä "yleissopimus", korvataan täten oheen liitettyllä yleissopimuksen konsolidoidulla versiolla, johon sisältyy edelleen voimassa oleva yleissopimuksen teksti ja 27 päivänä kesäkuuta 1997 pidetyssä diplomaattikonferenssissa tehdyt muutokset.

II artikla

1. Tämä pöytäkirja avataan allekirjoittamista varten kaikille valtioille, jotka olivat yleissopimuksen sopimuspuolia 27 päivänä kesäkuuta 1997.

Ennen voimaantulopäiväänsä se on avoinna allekirjoittamista varten myös muille sii-

hen diplomaattikonferenssiin kutsutuille valtioille, jossa pöytäkirja hyväksyttiin, sekä muille valtioille pysyvän komission yksimielisellä päätöksellä.

2. Tämä pöytäkirja on ratifioitava tai hyväksyttävä. Ratifioimis- tai hyväksymiskirjat talletetaan Belgian kuningaskunnan hallituksen huostaan.

3. Tämä pöytäkirja tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2000 edellyttäen, että kaikki yleissopimuksen sopimusvaltiot ovat ratifioineet tai hyväksyneet sen kyseiseen päivään mennessä. Jos tämä edellytys ei täyty, pöytäkirja tulee voimaan joko 1 päivänä heinäkuuta tai 1 päivänä tammikuuta sen jälkeen, kun viimeinen ratifioimis- tai hyväksymiskirja on talletettu, sen mukaan, onko talletus suoritettu alku- vai loppuvuodesta.

4. Jos tämän pöytäkirjan allekirjoittaa sellainen valtio, joka ei ole yleissopimuksen sopimuspuoli ja tallettaa ratifioimis- tai hyväksymiskirjansa pöytäkirjan voimaantulopäivän jälkeen, pöytäkirja tulee kyseisen valtion osalta voimaan ratifioimis- tai hyväksymiskirjan tallettamista seuraavan toisen

kuukauden ensimmäisenä päivänä.

5. Tämän pöytäkirjan allekirjoittaneesta valtiosta, joka ei ole yleissopimuksen sopimuspuoli, tulee yleissopimuksen sopimuspuoli, kun se ratifioi tai hyväksyy tämän pöytäkirjan.

6. Belgian kuningaskunnan hallitus ilmoittaa muiden yleissopimuksen osapuolina olevien valtioiden hallituksille ja muille tämän pöytäkirjan allekirjoittajavaltioille jokaisesta allekirjoittamisesta, ratifioimis- tai hyväksymiskirjan talletuksesta ja päivästä, jona tämä pöytäkirja tulee voimaan edellä olevien 3 ja 4 kappaleen mukaisesti.

III artikla

Korvataan 6 päivänä heinäkuuta 1970 tehty pöytäkirja, sellaisena kuin se on muutettuna 21 päivänä marraskuuta 1978 tehdyllä pöytäkirjalla ja 12 päivänä helmikuuta 1981 tehdyn pöytäkirjan XXXVIII artiklalla, tämän pöytäkirjan voimaantulosta alkaen oheisen konsolidoidun sopimustekstin liitteellä III (Veromääräykset).

IV artikla

Navigaatiomaksuista 12 päivänä helmikuuta 1981 tehdyn monenvälisen sopimuksen voimassaolo päättyy tämän pöytäkirjan tullessa voimaan, ja se korvataan oheisen konsolidoidun sopimustekstin asiaa koskevilla

määräyksillä, mukaan lukien liite IV (Yhteistä navigaatiomaksujärjestelmää koskevat määräykset).

V artikla

Belgian kuningaskunnan hallitus huolehtii tämän pöytäkirjan rekisteröimisestä Yhdistyneiden kansakuntien pääsihteerin kanssa Yhdistyneiden kansakuntien peruskirjan 102 artiklan mukaisesti ja Kansainvälisen siviili-ilmailujärjestön neuvoston kanssa Chicagossa 7 päivänä joulukuuta 1944 allekirjoitetun Kansainvälisen siviili-ilmailun yleissopimuksen 83 artiklan mukaisesti.

Tämän vakuudeksi alla mainitut täysivaltaiset edustajat ovat, oikeiksi ja asianmukaisiksi todetut valtakirjansa esitettyään, allekirjoittaneet tämän pöytäkirjan.

Tehty Brysselissä 27 päivänä kesäkuuta 1997 yhtenä saksan-, englannin-, bulgarian-, kroatian-, tanskan-, espanjan-, ranskan-, kreikan-, unkarin-, italian-, hollannin-, norjan-, portugalin-, romanian, slovakin-, sloveenin-, ruotsin-, tšekin- ja turkinkielisenä alkupe-
räiskappaleena, joka talletetaan Belgian kuningaskunnan hallituksen arkistoon, ja tämä hallitus toimittaa siitä oikeaksi todistetut jäljennökset muiden allekirjoittajavaltioiden hallituksille. Jos eroavuuksia ilmenee, ranskankielinen teksti on ratkaiseva.

EUROCONTROL Kansainvälinen yleissopimus lennonvarmistusalan yhteistyöstä sellaisena kuin se on muutettuna Brysselissä 27 päivänä kesäkuuta 1997 pidetyssä diplomaattikonferenssissa

1 artikla

1. Edistääkseen harmonisointia ja integrointia, joita yhtenäisen eurooppalaisen ilmailukenteen hallintajärjestelmän aikaansaaminen edellyttää, sopimuspuolet sopivat lisävänsä yhteistyötään ja kehittävänsä yhteistä toimintaansa lennonvarmistuksen alalla ottaen asianmukaisesti huomioon maanpuolustuksen tarpeet ja antaen kaikille ilmatilan käyttäjille mahdollisimman suuren vapauden kuitenkin niin, että vaadittu turvallisuustaso säilytetään ja ilmailukennepalvelut tuotetaan kustannustehokkaasti. Lisäksi otetaan mahdollisuuksien mukaan huomioon haitallisten ympäristövaikutusten vähentämisen tarve muun muassa lentotoimintaan, tekniikkaan ja taloudellisuuteen liittyvin toimenpitein.

Näihin tavoitteisiin pyrkiminen ei rajoita kunkin jäsenvaltion täydellistä yksinoikeutta alueensa yllä olevan ilmatilan hallintaan eikä kunkin valtion oikeutta kansallisen ilmatilansa turvaamiseen ja puolustamiseen.

Tätä tarkoitusta varten sopimuspuolet sopivat, että ne:

(a) laativat ilmailukenteen hallintaa varten yleiseurooppalaisen politiikan, jonka yhteydessä määritellään myös strategiat ja ohjelmat kapasiteetin kehittämiseksi, jotta kaikkiin siviili- ja sotilasilmailun tarpeisiin voitaisiin vastata kustannustehokkaasti ja samalla vaaditun turvallisuustason säilyttäen,

(b) sitoutuvat asettamaan täsmälliset tavoitteet ilmailukenteen hallinnan tehokkuudelle niillä lentotiedotusalueilla, jotka luetaan tämän yleissopimuksen liitteessä II ja joilla jäsenvaltiot ovat Kansainvälisen siviili-ilmailun yleissopimuksen asiaa koskevien määräysten nojalla sopineet antavansa ilmailukennepalvelua, sanotun kuitenkin rajoittamatta niiden periaatteiden soveltamista, jotka takaavat vapaan liikkumisen valtioiden

hallintaan kuulumattomassa ilmatilassa ja johtuvat yleissopimuksista, kansainvälisistä sopimuksista sekä tavanomaisen kansainvälisen julkisoikeuden säännöistä tai periaatteista,

(c) ottavat käyttöön järjestelmän ilmailukenteen hallinnan toimivuuden seurantaa ja tavoitteiden asettamista varten,

(d) toteuttavat yhteisen suunnitelman Euroopan lennonvarmistuspalvelujen ja -laitteistojen yhdenmukaistamiseksi ja kehittämiseksi,

(e) hyväksyvät yhteiset normit ja vaatimukset sekä noudattavat niitä,

(f) yhdenmukaistavat ilmailukennepalveluja koskevat määräyksensä,

(g) kehittävät käytettävissä olevaa kapasiteettia ilmailukenteen tarpeita vastaavaksi ja varmistavat kapasiteetin mahdollisimman tehokkaan hyödyntämisen perustamalla yhteiseurooppalaisen ilmailukennevirtojen säätelyjärjestelmän, jota hoidetaan ja kehitetään yhteistyössä, samalla kun otetaan käyttöön yhtenäinen eurooppalainen ilmailukenteen hallintajärjestelmä,

(h) edistävät ilmailukenteen järjestelmien ja laitteiden yhteishankintaa,

(i) ottavat käyttöön yhteiset periaatteet reittien lennonvarmistuslaitteiden ja -palvelujen käyttäjiltä perittävien maksujen, jäljempänä ”navigaatiomaksut”, määrittämistä ja laskentaa varten,

(j) ottavat käyttöön palvelujen tuottamisesta erillisen järjestelmän, joka huolehtii ilmailukenteen hallinnan turvallisuusmääräysten keskinäisestä yhdenmukaistamisesta ja kehittämisestä ilmailun kokonaisvaltaisen turvallisuusjärjestelmän puitteissa,

(k) osallistuvat maailmanlaajuisen satelliittipaikannusjärjestelmän suunnitteluun, käyttöönottoon ja seurantaan,

(l) etsivät uusia mahdollisuuksia yhteistoi-

mintaan lennonvarmistusjärjestelmien ja -palvelujen suunnittelussa, toteutuksessa, valvonnassa ja käytössä,

(m) laativat "portilta portille" -periaatteen mukaisen yleisen politiikan sekä tarkoituksenmukaisen ja tehokkaan menetelmän reitien ja ilmatilan suunnittelua varten.

2. Tätä tarkoitusta varten ne perustavat täten "Euroopan lennonvarmistusjärjestön (Eurocontrol)", jäljempänä "järjestö", joka toimii yhteistyössä kansallisten siviili- ja sotilasviranomaisten sekä käyttäjäjärjestöjen kanssa. Järjestöön kuuluu kolme toimielintä:

(a) yleiskokous, jonka tehtävänä on määrittää ja hyväksyä järjestön yleiset toimintaperiaatteet, mukaan lukien:

(i) yhteinen navigaatiomaksupolitiikka ja muu maksuihin liittyvä toiminta,

(ii) tarkastus- ja arviointitoimet,

(iii) järjestön tavoitteiden määrittely muun muassa standardoinnin, suunnittelun, käytännön toiminnan ja turvallisuusmääräysten alalla,

(iv) tärkeimpien yhteistyöohjelmien valinta teknisin ja taloudellisin perustein,

(v) järjestön suhteet valtioihin ja muihin järjestöihin sekä tähän yleissopimukseen liittymistä koskevat hakemukset,

(b) neuvosto, joka vastaa yleiskokouksen päätösten täytäntöönpanosta, ja jolle viimeksi mainitulle elimelle annetuista valtuuksista muuta johdu, päättää kaikista sopimuspuolia sitovista toimenpiteistä ja valvoo viiraston toimintaa,

(c) virasto, jonka perussääntö on tämän yleissopimuksen liitteessä I. Se huolehtii järjestön tehtävistä tämän yleissopimuksen seuraavien artiklojen mukaisesti sekä yleiskokouksen tai neuvoston sille antamista tehtävistä. Lisäksi virasto tekee ehdotuksia ja hankkii tarvittavat tekniset, taloudelliset ja henkilöstöresurssit järjestölle asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi.

3. Järjestön päätoimipaikka on Brysselissä.

2 artikla

1. Järjestön tehtävänä on:

(a) laatia ja hyväksyä yksityiskohtaisia suunnitelmia sopimuspuolten ilmaliikennepalvelujen ja -järjestelmien sekä erityisesti maassa ja ilma-aluksissa olevien suunnistusjärjestelmien harmonisoinniseksi ja integroimiseksi, jotta saataisiin aikaan yhtenäinen eurooppalainen ilmaliikenteen hallintajärjestelmä,

(b) sovittaa yhteen sopimuspuolten käyttöönottosuunnitelmat niin, että varmistetaan jatkuva kehitys kohti yhtenäistä eurooppalaista ilmaliikenteen hallintajärjestelmää,

(c) tarkastella ja koordinoita sopimuspuolten puolesta Kansainvälisen siviili-ilmailujärjestön (ICAO) ja muiden siviili-ilmailun kansainvälisten järjestöjen käsittelemiä lennonvarmistusalan kysymyksiä sekä koota muutoksia ja muita ehdotuksia ja esittää niitä järjestöille,

(d) määrittää, suunnitella, kehittää ja hyväksyä yhtenäinen eurooppalainen ilmaliikenteen hallintajärjestelmä sekä huolehtia sen käyttöönotosta,

(e) kehittää yhteiseurooppalainen ilmaliikennevirtojen säätelyjärjestelmä ja soveltaa sitä yhteisessä kansainvälisessä keskuksessa edellä d kohdassa tarkoitettulla tavalla,

(f) laatia, hyväksyä ja valvoa ilmaliikenteen hallinnan järjestelmiä ja palveluita koskevia yhteisiä normeja, vaatimuksia ja käytäntöjä,

(g) laatia ja hyväksyä menetelmiä, joiden tarkoituksena on edistää ilmaliikenteen järjestelmien ja laitteiden yhteishankintaa,

(h) koordinoita uutta lennonvarmistustekniikkaa koskevia sopimuspuolten tutkimus- ja kehitysohjelmia, koota ja jakaa niiden tuloksia, edistää ja toteuttaa yhteisiä tutkimuksia, kokeiluja ja sovellettua tutkimusta sekä tukea alan teknistä kehitystä,

(i) ottaa käyttöön riippumaton toiminnan arviointijärjestelmä, joka kattaa kaikki ilmaliikenteen hallinnan osa-alueet, mukaan lukien toimintaperiaatteet ja suunnittelu, turvallisuuden hallinta lentokentillä, niiden läheisyydessä ja ilmatilassa sekä tuotettujen palvelujen rahoitukseen ja taloudellisuuteen liittyvät näkökohdat, ja asettaa kaikkien osa-alueiden tavoitteet,

(j) tutkia ja edistää lennonvarmistustoiminnan taloudellisuutta ja tehokkuutta lisääviä toimenpiteitä,

(k) laatia ja hyväksyä yhteiset kriteerit, toimintatavat ja menetelmät, joilla varmistetaan ilmaliikenteen hallintajärjestelmien ja ilmaliikennepalvelujen paras mahdollinen tehokkuus ja laatu,

(l) laatia ehdotuksia Euroopan ilmaliikennepalveluja koskevien määräysten yhdenmukaistamiseksi,

(m) edistää ilmatilan tehokasta ja joustavaa käyttöä siviili- ja sotilasilmailun tarkoituksiin,

(n) laatia ja hyväksyä koordinoituja tai

yhteisiä toimintaperiaatteita ilmaliikenteen hallinnan parantamiseksi lentokentillä ja niiden läheisyydessä,

(o) laatia ja hyväksyä lennonjohtohenkilöstön yhteiset valintakriteerit sekä koulutusta, lupakirjoja ja pätevyyden seurantaan koskevat periaatteet,

(p) kehittää, ottaa käyttöön ja ylläpitää niitä tulevan yhteiseurooppalaisen järjestelmän osia, joista huolehtimisen sopimuspuolet ovat antaneet järjestön tehtäväksi,

(q) määrittää, laskuttaa ja perii navigaatiomaksut yhteiseen navigaatiomaksujärjestelmään osallistuvien sopimuspuolten puolesta liitteen IV mukaisesti,

(r) laatia ja ottaa käyttöön järjestelmä ilmaliikenteen hallinnan turvallisuusmääräysten keskinäistä yhdenmukaistamista ja kehittämistä varten,

(s) suorittaa muut tämän yleissopimuksen periaatteiden ja tavoitteiden mukaiset tehtävät.

2. Yhden tai useamman sopimuspuolen pyynnöstä tai järjestön ja asianomaisten sopimuspuolten erityisestä sopimuksesta järjestö voi:

(a) avustaa näitä sopimuspuolia ilmaliikenteen järjestelmien ja palvelujen suunnittelussa, määrittelyssä ja käyttöönotossa,

(b) tuottaa ilmaliikenteen palveluita ja ylläpitää laitteita kokonaan tai osaksi näiden sopimuspuolten puolesta,

(c) avustaa näitä sopimuspuolia niiden maksujen määrittämisessä, laskutuksessa ja perinnässä, jotka sopimuspuolet ovat määränneet ilmaliikennepalvelujen käyttäjille ja joita tämän yleissopimuksen liite IV ei kata.

3. Järjestö voi myös:

(a) tehdä erityissopimuksia sellaisten järjestöön kuulumattomien valtioiden kanssa, jotka haluavat osallistua 2 artiklan 1 kappaleessa tarkoitettuihin tehtäviin,

(b) suorittaa järjestöön kuulumattomien valtioiden tai muiden kansainvälisten järjestöjen pyynnöstä niiden puolesta muita tämän artiklan mukaisia tehtäviä järjestön ja kyseisten osapuolten välisten erityissopimusten perusteella.

4. Järjestö huolehtii mahdollisuuksien mukaan siitä, että sen toiminta palvelujen tarjoajana, etenkin 2 artiklan 1 kappaleen e, g, p ja q kohdassa, 2 artiklan 2 kappaleessa ja 2 artiklan 3 kappaleen b kohdassa tarkoitettuihin tehtävissä, pidetään erillään sen sääntely- ja valvontatehtävistä.

5. Helpottaakseen tehtäviensä suorittamista

järjestö voi yleiskokouksen päätöksellä perustaa yrityksiä, jotka noudattavat toiminnassaan joko kansainvälisen lainsäädännön tai sopimusvaltion kansallisen lainsäädännön mukaista yhtiöjärjestystä, tai hankkia osakeenemmistön tällaisesta yrityksestä.

3 artikla

1. Tätä yleissopimusta sovelletaan ilmaliikenteelle reitillä annettaviin lennonvarmistuspalveluihin ja vastaaviin lähestymis- ja lähilennonjohtopalveluihin liitteessä II luetelluilla lentotiedotusalueilla.

2. (a) Kaikkiin muutoksiin, joita sopimuspuoli esittää liitteessä II olevaan lentotiedotusalueiden luetteloon ja jotka muuttaisivat yleissopimuksen kattaman ilmatilan rajoja, vaaditaan yleiskokouksen yksimielinen päätös.

(b) Asianomaisen sopimuspuolen on kuitenkin ilmoitettava järjestölle myös sellaisista muutoksista, jotka eivät vaikuta yleissopimuksen kattaman ilmatilan rajoihin.

3. Käsitteellä "ilmaliikenne" tarkoitetaan tässä yleissopimuksessa siviili-ilma-aluksia ja niitä sotilas-, tulli- tai poliisikäytössä olevia ilma-aluksia, jotka noudattavat Kansainvälisen siviili-ilmailujärjestön menetelmiä.

Sopimuspuoli voi pyytää, että käsitettä "ilmaliikenne" sovelletaan erityissopimuksen perusteella myös muuhun sen alueella tapahtuvaan lentotoimintaan esimerkiksi 2 artiklan 2 kappaleen b kohdassa tarkoitettussa tapauksessa.

4 artikla

Järjestö on oikeushenkilö. Sopimuspuolten alueella sillä tulee olla kansallisen lain yhteisöille antama täydellinen oikeustoimikelpoisuus; sillä tulee muun muassa olla oikeus hankkia tai luovuttaa irtainta tai kiinteää omaisuutta sekä esiintyä kantajana ja vastajana oikeudenkäynneissä. Jollei tässä yleissopimuksessa tai liitteessä I olevassa perussäännössä nimenomaan toisin määrätä, sitä edustaa virasto, joka toimii sen nimissä. Virasto hoitaa järjestön omaisuutta.

5 artikla

1. Yleiskokouksen muodostavat sopimuspuolten ministeritason edustajat. Kukin sopimuspuoli voi nimittää useita edustajia varmistakseen etenkin sen, että sekä siviili-

ilmailu että maanpuolustus ovat edustettuina, mutta sopimuspuolella on silti vain yksinkertainen äänioikeus.

2. Neuvoston muodostavat sopimuspuolten edustajat ilmailuhallinnon pääjohtajien tasolla. Kukin sopimuspuoli voi nimittää useita edustajia varmistaakseen etenkin sen, että sekä siviili-ilmailu että maanpuolustus ovat edustettuina, mutta sopimuspuolella on silti vain yksinkertainen äänioikeus.

3. Yhteiseen navigaatiomaksujärjestelmään liittyviä asioita käsiteltäessä yleiskokouksen ja neuvoston muodostavat liitteessä IV määrätyn ehdoin niiden sopimuspuolten edustajat, jotka osallistuvat yhteiseen navigaatiomaksujärjestelmään.

4. Yleiskokous tai neuvosto voi tarpeen mukaan kutsua sellaisten kansainvälisten järjestöjen edustajia, jotka voivat myötävaikuttaa järjestön toimintaan, osallistumaan tarkkailijoina järjestön toimielinten työskentelyyn.

6 artikla

1. Yleiskokous tekee sopimuspuolia, neuvostoa ja virastoa koskevat päätökset etenkin 1 artiklan 2 kappaleen a kohdassa tarkoitetuissa asioissa.

Lisäksi yleiskokous:

(a) nimittää neuvoston suosituksesta viraston pääjohtajan,

(b) antaa järjestön puolesta luvan riita-asian viemiseen Haagin pysyvään välitystuomioistuimeen 34 artiklassa tarkoitetuissa tapauksissa,

(c) vahvistaa 2 artiklan 1 kappaleen e kohdassa tarkoitetun yhteiseurooppalaisen ilmailukäytännön säätelevän järjestelmän toiminnassa noudatettavat periaatteet,

(d) hyväksyy liitteen I muutokset 8 artiklan 1 kappaleessa määrätyn äänestysmenettelyn mukaisesti,

(e) hyväksyy liitteiden II ja IV muutokset 8 artiklan 3 kappaleessa määrätyn äänestysmenettelyn mukaisesti,

(f) tarkistaa määräajoin järjestön tehtävät.

2. Yhteisen navigaatiomaksupolitiikan aikaansaamiseksi yleiskokous:

(a) vahvistaa periaatteet, joiden mukaan sopimuspuolten ja järjestön ilmatilan käyttäjiltä lennonvarmistuslaitteiden ja -palvelujen käytöstä perimät maksut määritetään,

(b) vahvistaa navigaatiomaksujen laskenta-kaavan,

(c) vahvistaa periaatteet, joita noudatetaan

myönnettäessä vapautuksia navigaatiomaksuista. Se voi myös päättää, että tiettyjen liitteen IV mukaisista navigaatiomaksuista vapautettujen lentotoiminnan lajien osalta sopimuspuolet voivat suoraan periä lennonvarmistuslaitteiden ja -palvelujen käytöstä aiheutuneet kustannukset,

(d) hyväksyy navigaatiomaksuja koskevat neuvoston raportit.

3. Yleiskokous voi:

(a) antaa minkä tahansa neuvoston toimivaltaan kuuluvan asian neuvoston tutkittavaksi,

(b) antaa tarvittaessa neuvostolle valtuudet päättää 1 artiklan 2 kappaleen a kohdassa tarkoitetuista asioista, jotka kuuluvat sen yleiseen toimivaltaan,

(c) perustaa muita tarpeelliseksi katsomiaan sivutoimielimiä.

7 artikla

1. Neuvosto voi sille tällä yleissopimuksella annettujen valtuuksien nojalla tehdä sopimuspuolia koskevia päätöksiä, jotka liittyvät 2 artiklan 1 kappaleessa lueteltuihin tehtäviin.

2. Neuvosto, jolle on tällä yleissopimuksella annettu valtuudet valvoa viraston toimintaa, huolehtii myös seuraavista tehtävistä:

(a) hyväksyy neuvoston tunnustamia, ilmatilan käyttäjiä edustavia järjestöjä kuultuaan viraston viisivuotiset ja vuotuiset työohjelmat, jotka virasto on esittänyt sille 2 artiklassa tarkoitettujen tehtävien suorittamiseksi, viisivuotisen taloussuunnitelman ja budjetin, mukaan lukien maksusitoumukset, sekä viraston toimintakertomuksen ja sen perussäännön 2 artiklan 2 kappaleen c kohdan, 10 artiklan 3 kappaleen ja 11 artiklan 1 kappaleen mukaisesti annetut kertomukset,

(b) hyväksyy viraston yleistä rakennetta koskevat periaatteet,

(c) valvoo viraston toimintaa lennonvarmistusmaksujen alalla,

(d) määrittää neuvoston tunnustamia, ilmatilan käyttäjiä ja lentoasemia edustavia järjestöjä kuultuaan 2 artiklan 1 kappaleen e kohdassa tarkoitetun yhteiseurooppalaisen ilmailukäytännön säätelevän järjestelmän yleiset toimintaehdot, ottaen asianmukaisella tavalla huomioon jäsenvaltioiden oikeuden ilmatilansa hallintaan. Näissä yleisissä ehtoissa on määriteltävä muun muassa sovellettavat säännöt sekä rikkomustapauksissa

noudatettavat menettelyt,

(e) antaa virastolle toimintaohjeita viraston säännöllisten raporttien perusteella tai aina, kun neuvosto katsoo sen tarpeelliseksi virastolle määrättyjen tehtävien suorittamisen kannalta, ja hyväksyy viraston ja kansallisten järjestöjen yhteistyöjärjestelyt, jotka tukevat virastoa tarkoituksenmukaisten aloitteiden tekemisessä,

(f) nimeää pääjohtajan esityksestä ulkopuolisen tilintarkastustoimiston, joka avustaa tilintarkastustoimikuntaa kaikkien tulo- ja menotilien tarkastuksessa,

(g) voi vaatia hallinnollisten ja teknisten tarkastusten tekemistä viraston yksiköissä,

(h) myöntää pääjohtajalle vastuuvapauden talousarvion toteuttamisesta,

(i) hyväksyy pääjohtajan tekemät viraston johtajien nimitykset,

(j) hyväksyy pääjohtajan ohjesäännön, henkilöstösäännöt, varainhoitosäännöt ja sopimuksia koskevat säännöt,

(k) voi valtuuttaa viraston aloittamaan 2 artiklassa tarkoitettuja erityissopimuksia koskevat neuvottelut, hyväksyä neuvotellut sopimukset ennen niiden esittämistä yleiskokoukselle lopullista hyväksyntää varten ja tehdä tällaisia sopimuksia, mikäli neuvostolle on annettu siihen tarvittavat valtuudet 13 artiklan 3 kappaleen mukaisesti,

l) hyväksyy tietosuoja koskevan määräyksen,

m) vahvistaa edellä 2 artiklan 1 kappaleen f kohdassa määrättyjä tehtäviä suorittaessaan ne säännöt ja menettelyt, joita sovelletaan ilmaliikenteen hallinnan järjestelmiä ja palveluita koskeviin normeihin, vaatimuksiin ja käytäntöihin.

3. Neuvosto perustaa tarkastuskomission ja turvallisuuskomission. Nämä komissiot tekevät neuvostolle ehdotuksia ja saavat hallinnollista tukea ja apua viraston yksiköiltä, joiden asema on tarpeeksi riippumaton näiden tehtävien hoitamiseen.

4. Neuvosto perustaa siviili- ja sotilasilmailun pysyvän yhteistyökomitean.

5. Neuvosto perustaa tilintarkastustoimikunnan, jolle se voi antaa tehtäviä ja tietyn toimeksiannon rajoissa myös valtuuksia.

6. Neuvostoa voivat muilla järjestön toimialoilla avustaa muut komiteat.

7. Neuvosto voi antaa tehtäviä ja tietyn toimeksiannon rajoissa myös valtuuksia siviili- ja sotilasilmailun pysyvälle yhteistyökomitealle ja mille tahansa muulle komitealle, joka perustetaan tämän yleissopimuksen

voimaantulon jälkeen. Tällainen tehtävänanto tai valtuutus ei estä neuvostoa milloin tahansa ottamasta asioita esille yleisen valvontatehtävänsä mukaisesti.

8 artikla

1. Yleiskokouksen etenkin 1 artiklan 2 kappaleen a kohdan ja 6 artiklan 1 kappaleen ensimmäisen kohdan mukaisesti ja neuvoston etenkin 1 artiklan 2 kappaleen b kohdan ja 7 artiklan 1 kappaleen mukaisesti tekemät sopimuspuolia koskevat päätökset tehdään annettujen äänen enemmistöllä kuitenkin niin, että tämä enemmistö edustaa vähintään kolmea neljännessä annetuista äänistä, jotka on painotettu siten kuin 11 artiklassa määrätään, ja vähintään kolmea neljäsosaa äänestykseen osallistuneista sopimuspuolista.

Tätä sääntöä sovelletaan myös niihin päätöksiin, jotka koskevat 2 artiklan 1 kappaleen i, p, r ja s kohdissa, 2 artiklan 5 kappaleessa, 6 artiklan 1 kappaleen a, c ja d kohdissa, 6 artiklan 2 kappaleessa, 6 artiklan 3 kappaleen b kohdassa, 7 artiklan 2 kappaleen d, j ja k kohdissa, 7 artiklan 3, 6 ja 7 kappaleessa, 12 artiklassa sekä 13 artiklan 2 ja 3 kappaleessa tarkoitettuja asioita.

Tätä sääntöä sovelletaan myös liitteessä IV olevan 3 artiklan mukaisesti tehtäviin päätöksiin. Päätökset, jotka koskevat liitteessä IV olevan 3 artiklan c kohdassa tarkoitettuja yksikköhintoja, tariffeja ja navigaatiomaksujärjestelmän soveltamiseksi, eivät velvoita sopimuspuolta, mikäli kyseinen sopimuspuoli on äänestänyt päätöstä vastaan ja päättää olla soveltamatta sitä. Tällaisessa tapauksessa sopimuspuolen on perusteltava päätöksensä kirjallisesti. Sopimuspuoli ei voi asettaa kyseenalaiseksi 6 artiklan 2 kappaleessa määritettyä yhteistä politiikkaa.

2. Yleiskokouksen etenkin 1 artiklan 2 kappaleen a ja c kohdan sekä 6 artiklan 1 kappaleen ensimmäisen kohdan mukaisesti ja neuvoston etenkin 1 artiklan 2 kappaleen b ja c kohdan mukaisesti tekemät virastoa koskevat päätökset tehdään annettujen äänen enemmistöllä kuitenkin niin, että tämä enemmistö edustaa yli puolta annetuista äänistä, jotka on painotettu siten kuin 11 artiklassa määrätään, ja yli puolta äänestykseen osallistuneista sopimuspuolista. Erityisen tärkeissä asioissa enemmistön on edustettava yli puolen sijasta vähintään kolmea neljännessä annetuista painotetuista äänistä, mikäli

vähintään kolmasosa äänioikeutetuista sopimuspuolista niin pyytää.

Tätä sääntöä sovelletaan myös niihin päätöksiin, jotka koskevat 6 artiklan 1 kappaleen b kohdassa, 6 artiklan 3 kappaleen a kohdassa, 7 artiklan 2 kappaleen a—c, e—i sekä l ja m kohdissa, 9 artiklan 2 kappaleessa ja 10 artiklan 2 kappaleessa tarkoitettuja asioita.

3. Päätökset on kuitenkin tehtävä yksimielisesti silloin, kun ne koskevat 39 artiklassa tarkoitettuja liittymishakemuksia, liitteen II muutoksia lukuun ottamatta 3 artiklan 2 kappaleen b kohdassa tarkoitettua tapausta, liitteen IV muutoksia tai 36 artiklan 4 ja 5 kappaleessa sekä 38 artiklan 3 ja 4 kappaleessa tarkoitettuja järjestystä eroamisen tai siihen liittymisen ehtoja.

4. Yleiskokouksen ja neuvoston päätökset sitovat sopimuspuolia ja virastoa, jollei 9 artiklassa toisin määrätä.

9 artikla

1. Milloin sopimuspuoli ilmoittaa yleiskoukselle tai neuvostolle, että maanpuolustukseen ja turvallisuuteen liittyvät pakottavat kansalliset syyt estävät sitä noudattamasta päätöstä, joka on tehty annettujen äänen enemmistöllä 8 artiklan 1 kappaleen mukaisesti, sopimuspuoli voi poiketa tästä päätöksestä edellyttäen, että se antaa yleiskokoukselle tai neuvostolle selvityksen poikkeamisen perusteista ja ilmoittaa, kumpi seuraavista tapauksista on kyseessä:

(a) sopimuspuoli ei vastusta päätöksen täytäntöönpanoa muiden sopimuspuolten osalta, mutta kyseinen sopimuspuoli ei tule noudattamaan päätöstä tai noudattaa sitä vain osittain,

(b) kysymys on niin tärkeä maanpuolustuksen ja turvallisuuden kannalta, että päätöstä ei pidä lainkaan panna täytäntöön ennen kuin on tehty toinen päätös jäljempänä 2 kappaleen b kohdassa kuvatulla tavalla.

2. (a) Edellä 1 kappaleen a kohdassa tarkoitettua tapauksessa pääjohtaja antaa yleiskokoukselle tai neuvostolle vähintään kerran vuodessa raportin niiden toimenpiteiden edistymisestä, joilla pyritään tilanteeseen, jossa kaikki sopimuspuolet noudattavat päätöstä.

(b) Edellä 1 kappaleen b kohdassa tarkoitettua tapauksessa päätöksen täytäntöönpanoa lykätään ja asia annetaan määrätyn ajan

kuluttua yleiskokouksen käsiteltäväksi, vaikka ensimmäisen päätöksen olisi tehnyt neuvosto. Jos asian uudelleen tarkastelun jälkeen tehtävä toinen päätös on sama kuin ensimmäinen, sopimuspuoli voi poiketa päätöksestä 1 kappaleen a kohdan mukaisesti. Yleiskokous ottaa ensimmäisen päätöksen uudelleen tarkasteltavaksi yhden vuoden kuluessa.

3. Tämän yleissopimuksen määräykset eivät rajoita asianomaisten sopimuspuolten toimintavapautta sotatilan tai selkkauksen aikana. Samaa periaatetta sovelletaan, kun kyseessä on kriisitilanne tai kansallinen hätätila. Jokainen sopimuspuoli voi tilapäisesti ottaa vastuulleen hallinnassaan olevan ilmatilan ilmaliikennepalvelujen antamisen kokonaan tai osittain etenkin maanpuolustukseen liittyvien pakottavien kansallisten syyden perusteella. Euroopan ilmaliikenteen hallintajärjestelmän rakenteen olisi oltava sellainen, että sopimuspuoli voi tehokkaasti ottaa nämä palvelut vastuulleen omien tarpeidensa sitä edellyttäessä.

10 artikla

1. Kunkin sopimuspuolen vuotuinen maksuosuus järjestön talousarviosta määritetään jokaiselle varainhoitovuodelle seuraavan kaavan mukaisesti:

a) ensimmäiset 30 % maksuosuudesta lasketaan suhteessa sopimuspuolen bruttokansantuotteen arvoon, joka määritetään jäljempänä olevan 2 kappaleen mukaisesti,

b) jäljelle jäävät 70 % maksuosuudesta lasketaan suhteessa sopimuspuolen lentoreittiverkon kustannuspohjaan, siten kuin se määritellään jäljempänä 3 kappaleessa.

2. Laskennassa käytetään Taloudellisen yhteistyön ja kehityksen järjestön (OECD) tilastojen mukaista bruttokansantuotetta, tai jos sitä ei ole saatavilla, neuvoston päätöksellä osoitetun muun luotettavuudeltaan vastaavan elimen tilastoista saatavaa BKT:tä, josta lasketaan aritmeettinen keskiarvo kolmelta viime vuodelta, joilta tilastoja on käytettävissä. Bruttokansantuotteen arvona käytetään tuotannontekijähintaa ja käypiin hintoihin laskettua arvoa, joka ilmaistaan asianmukaisessa Euroopan laskentayksikössä.

3. Laskennassa käytetään sitä lentoreittiverkon kustannuspohjaa, joka on vahvistettu kyseistä varainhoitovuotta edeltävää vuotta edeltäneelle vuodelle.

11 artikla

1. Edellä 8 artiklassa tarkoitettu äänten painotus määräytyy seuraavan taulukon mukaisesti:

Sopimuspuolen vuotuinen maksuosuus prosentteina kaikkien sopimuspuolten maksuosuuksista Äänimäärä

Alle 1 %	1
1 % mutta alle 2 %	2
2 % mutta alle 3 %	3
3 % mutta alle 4 ½ %	4
4½ % mutta alle 6 %	5
6 % mutta alle 7½ %	6
7½ % mutta alle 9 %	7
9 % mutta alle 11 %	8
11 % mutta alle 13 %	9
13 % mutta alle 15 %	10
15 % mutta alle 18 %	11
18 % mutta alle 21 %	12
21 % mutta alle 24 %	13
24 % mutta alle 27 %	14
27 % mutta alle 30 %	15
30 %	16

2. Äänimäärät vahvistetaan aluksi siitä päivästä lähtien, jolloin Brysselissä vuonna 1997 allekirjoittamista varten avattu pöytäkirja tulee voimaan, edellä olevan taulukon mukaisesti ja noudattaen 10 artiklan ohjeita siitä, miten sopimuspuolten vuotuiset maksosuudet järjestön talousarviosta määritetään.

3. Jos sopimukseen liittyy uusi valtio, sopimuspuolten äänimäärät määritetään uudelleen samaa menettelyä noudattaen.

4. Äänimäärät määritetään joka vuosi uudelleen edellä kuvatun menettelyn mukaisesti.

12 artikla

Yleiskokous ja neuvosto päättävät itse työjärjestyksestään. Siihen on sisällyttävä muun muassa säännöt puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan valinnasta, äänestysmenettelyn soveltamisesta ja päätösvaltaisuuden edellytyksistä.

13 artikla

1. Järjestö ylläpitää tavoitteidensa saavuttamiseksi tarpeellisia suhteita asianomaisiin

valtioihin ja kansainvälisiin järjestöihin.

2. Sikäli kuin 7 artiklan 2 kappaleen k kohdasta, tämän artiklan 3 kappaleesta ja 15 artiklasta ei muuta johdu, yleiskokouksella on oikeus yksin tehdä järjestön puolesta 2 artiklassa määrättyjen tehtävien kannalta tarpeelliset erityissopimukset.

3. Yleiskokous voi neuvoston ehdotuksesta siirtää neuvostolle oikeuden tehdä 2 artiklassa määrättyjen tehtävien kannalta tarpeelliset erityissopimukset.

14 artikla

Edellä 2 artiklassa tarkoitetuissa sopimuksissa on määrättävä sopimuspuolten tehtävistä, oikeuksista ja velvollisuuksista, taloudellisista järjestelyistä sekä tarvittavista toimenpiteistä. Virasto voi neuvotella tällaisista sopimuksista 7 artiklan 2 kappaleen k kohdan mukaisesti.

15 artikla

Virasto voi neuvoston antamien ohjeiden mukaisesti tehdä sopimuspuolten, muiden valtioiden tai kansainvälisten järjestöjen julkisten tai yksityisten teknisten laitosten kanssa sopimuksia, jotka ovat välttämättömiä ilmalikenteen yhteensovittamiseksi ja järjestön palveluiden tuottamiseksi. Tätä tarkoitusta varten virasto voi järjestön nimissä tehdä viraston toiminnan kannalta tarpeellisia puhtaasti hallinnollisia, teknisiä tai taloudellisia sopimuksia edellyttäen, että se ilmoittaa asiasta neuvostolle.

16 artikla

1. Kun on kyse järjestön laitteiden sijoittamiseen tarvittavan kiinteän omaisuuden hankkimisesta, yleinen etu määräytyy tarvittaessa kansallisen lain mukaisesti ja sellaisin vaikutuksin kuin tuossa laissa säädetään pakkolunastuksesta yleiseen tarpeeseen, edellyttäen, että kyseinen valtio siihen suostuu. Jos tällaista omaisuutta ei saada hankituksi vapaaehtoisella luovutuksella, kyseisen valtion toimivaltaiset viranomaiset saavat kansallisen lain mukaisesti panna vireille pakkolunastusta yleiseen tarpeeseen koskevan menettelyn.

2. Sellaisella sopimuspuolen alueella, jolla ei ole olemassa edellisessä kappaleessa tarkoitettua menettelyä, järjestö voi käyttää niitä pakko-ostomenettelyjä, joita voidaan

käyttää siviili-ilmailun ja teletoiminnan turvaamiseksi.

3. Sopimuspuolet tunnustavat järjestön oikeuden siihen, että sen puolesta niiden alueelle sijoitettuihin rakennelmiin ja palveluihin sovelletaan kaikkia niitä kansallisen lain säännöksiä, joilla yleisen edun nimissä rajoitetaan kiinteän omaisuuden omistajien oikeutta samaan tarkoitukseen olevien kansallisten palveluiden turvaamiseksi, erityisesti sikäli kuin kyseessä ovat yleisen edun nimissä asetettavat rasitteet.

4. Järjestö suorittaa tämän artiklan määräysten soveltamisesta aiheutuvat kustannukset, mukaan lukien omaisuuden sijaintimaan lain mukaisesti maksettavan korvauksen.

17 artikla

Edellä 2 artiklan 2 kappaleen b kohdassa tarkoitettuja tehtäviä hoitaessaan virasto noudattaa niitä säännöksiä, jotka ovat voimassa sopimuspuolten alueella ja siinä ilmatilassa, jonka ilmaliikennepalveluiden antaminen on uskottu sopimuspuolille niiden tekemien kansainvälisten sopimusten nojalla.

18 artikla

Edellä 2 artiklan 2 kappaleen b kohdassa tarkoitettuja tehtäviä hoitaessaan virasto antaa ilmaliikennepalveluille myönnetyn toimivallan rajoissa kaikki tarvittavat ohjeet ilma-alusten päälliköille. Ilma-alusten päälliköiden on noudatettava näitä ohjeita, jollei kysymyksessä ole edellisessä artiklassa tarkoitetuissa säännöksissä määritelty ylivoimainen este.

19 artikla

1. Edellä 2 artiklan 1 kappaleen e kohdassa tarkoitettuja tehtäviä hoitaessaan järjestö päättää tarvittavista sääntelytoimista 7 artiklan 2 kappaleen d kohdassa tarkoitettujen yleisten ehtojen mukaisesti ja ilmoittaa niistä lentotoiminnan harjoittajille ja asianomaisille ilmaliikennepalveluelimille. Sopimuspuolten on varmistettava, että lentotoiminnan harjoittajat, ilma-alusten päälliköt ja ilmaliikennepalveluelimet noudattavat säännöksiä, elleivät pakottavat turvallisuusyyt muuta edellyttä.

2. Asianomainen sopimuspuoli on yksin vastuussa sen varmistamisesta, että sopimuspuolen ilmaliikennepalvelut noudattavat 1

kappaleessa tarkoitettuja yleisiä ehtoja ja säännöksiä.

3. Jos lentotoiminnan harjoittaja tai ilma-aluksen päällikkö laiminlyö 1 kappaleessa tarkoitettujen yleisten ehtojen tai säännösten noudattamisen, häntä vastaan voi käynnistää oikeustoimet järjestön pyynnöstä:

(a) sopimuspuoli, jonka alueella laiminlyönti todettiin, omalla alueellaan,

(b) järjestö 35 artiklassa määrätyn toimivaltaperustein sen sopimuspuolen suostumuksella, jonka alueella oikeustoimet käynnistetään.

4. Sopimuspuolten on sisällytettävä kansalliseen lainsäädäntöönään määräykset, joilla varmistetaan 7 artiklan 2 kappaleen d kohdassa tarkoitettujen yleisten ehtojen noudattaminen.

20 artikla

Edellä 2 artiklan 1 kappaleen e kohdassa ja tarvittaessa 2 artiklan 2 kappaleen b kohdassa tarkoitettuja tehtäviä suoritettaessa ilmaliikennesääntöjen rikkomukset sellaisessa ilmatilassa, jossa virasto huolehtii näistä tehtävistä, kirjataan viraston tähän tarkoitukseen erikseen valtuuttamien virkamiesten raporteihin, sanotun kuitenkaan rajoittamatta sopimuspuolten viranomaisten kansallisen lain mukaista oikeutta ilmoittaa tällaisista rikkomuksista. Edellä mainituilla raporteilla tulee olla kansallisissa tuomioistuimissa sama asema kuin toimivaltaisten kansallisten viranomaisten samanlaisista rikkomuksista laati- milla raporteilla.

21 artikla

1. Järjestön lähettämien tai sille lähetettyjen, sen virallisia tehtäviä koskevien julkaisujen ja muiden tiedotteiden julkistamista ei saa millään tavalla rajoittaa.

2. Virallisten tiedotteiden ja muiden asiakirjojen lähettämistä varten järjestöllä on oikeus kunkin sopimuspuolen vastaaville kansainvälisille järjestöille myöntämään suosituimmuuskohteluun.

22 artikla

1. Järjestö on sopimuspuolten alueella vapautettu kaikista sen perustamiseen, lakkauttamiseen tai selvittämiseen liittyvistä veroista ja muista maksuista.

2. Se on vapautettu kaikista sen tehtävien

suorittamiseen tarvittavan kiinteän omaisuuden hankintaan liittyvistä veroista ja muista maksuista.

3. Se on vapautettu kaikista järjestöä ja sen omaisuutta, varoja ja tuloja koskevista välittömistä veroista.

4. Se on vapautettu kaikista sen liikkeesen laskemia lainoja koskevista välillisistä veronluonteisista maksuista.

5. Se on vapautettu kaikista poikkeusveroista tai syrjivistä veroista.

6. Tässä artiklassa määrätyt vapautukset eivät koske yleishyödyllisten palvelujen käyttämisestä perittäviä veroja eivätkä maksuja.

23 artikla

1. Järjestö on vapautettu kaikista tullimaksuista, veroista ja muista vastaavista veloituksista lukuun ottamatta myydyistä palveluista perittäviä maksuja. Se on vapautettu kaikista järjestön virkakäyttöön ja järjestön rakennuksiin tai laitteisiin taikka sen toimintaan tarkoitettuja raaka-aineita, laitteita, tarvikkeita ja muita tuotteita koskevista tuontitai vientikielloista tai -rajoituksista.

2. Näin maahan tuotuja tuotteita ei ilman kyseisen sopimuspuolen hallituksen lupaa saa myydä, lainata eikä siirtää vastikkeellisesti eikä vastikkeettomasti sen sopimuspuolen alueella, jonne ne on tuotu.

3. Kaikkiin tarvittaviin valvontatoimenpiteisiin voidaan ryhtyä sen varmistamiseksi, että 1 kappaleessa tarkoitettu järjestölle toimittamista varten maahan tuodut raaka-aineet, laitteet, tarvikkeet ja muut tuotteet todella toimitetaan järjestölle ja todella käytetään sen rakennuksiin ja laitteisiin taikka sen toimintaan.

4. Kun on kyse liitteenä olevan perussäännön 13 artiklassa tarkoitetuista julkaisuista, järjestö on vapautettu kaikista tullimaksuista sekä tuonti- tai vientikielloista tai -rajoituksista.

24 artikla

1. Järjestöllä saa olla hallussaan kaikkia valuuttoja ja sillä saa olla tilejä missä valuutassa tahansa, sikäli kuin on tarpeen sen tehtäviin liittyvien oikeustoimien suorittamiseksi.

2. Sopimuspuolet sitoutuvat antamaan järjestölle kaikki luvat, jotka tarvitaan järjestön perustamisen ja toiminnan kannalta tarpeell-

listen varojen siirtoon asianomaisten kansallisten lakien ja kansainvälisten sopimusten mukaisesti, mukaan lukien lainojen liikkeelle laskeminen ja niiden maksaminen silloin, kun kyseisen sopimuspuolen hallitus on nuolainat hyväksynyt.

25 artikla

1. Virasto voi kutsua palvelukseensa päteviä sopimuspuolten kansalaisia.

2. Järjestön henkilökunta ja heidän talouteensa kuuluvat perheenjäsenet ovat vapautettuja maahanmuuttoa rajoittavista toimenpiteistä ja ulkomaalaisten rekisteröintiä koskevista määräyksistä samalla tavoin kuin vastaavien kansainvälisten järjestöjen henkilöstö yleensä.

3. (a) Kansainvälisen kriisin aikana sopimuspuolet sitoutuvat antamaan järjestön henkilökunnalle ja heidän talouteensa kuuluville perheenjäsenille samat kotiuttamisedut kuin muiden kansainvälisten järjestöjen henkilöstölle.

(b) Edellä olevan a kohdan määräykset eivät vaikuta henkilökunnan velvollisuuksiin järjestöä kohtaan.

4. Tämän artiklan 1 ja 2 kappaleen määräyksistä saa poiketa vain yleisen järjestyksen ylläpitämisen, yleisen terveyden tai yleisen turvallisuuden vuoksi.

5. Järjestön palveluksessa olevat henkilöt:

(a) ovat myydyistä palveluista perittäviä maksuja lukuun ottamatta vapautettuja tullia ja muista maksuista, kun he tuovat maahan käytettyjä henkilökohtaisia tavaroitaan, irtainta omaisuutta ja muuta koti-irtaimistoa, jonka he tuovat ulkomailta asettuessaan ensimmäisen kerran asumaan kyseiselle alueelle, samoin kuin näiden samojen tavaroiden ja irtaimen omaisuuden kotiuttamisen yhteydessä silloin, kun he jättävät tehtävänsä,

(b) saavat ottaessaan vastaan tehtävän jonkun sopimuspuolen alueella tuoda tilapäisesti maahan oman henkilöautonsa ilman tuontitullia ja myöhemmin viimeistään palvelujaksonsa päättyessä viedä tämän auton maasta ilman tullia noudattaen kuitenkin kyseisen sopimuspuolen hallituksen kussakin yksittäistapauksessa erikseen asettamia ehtoja,

(c) ovat oikeutettuja siihen, että kaikki heidän viralliset asiakirjansa ja paperinsa ovat loukkaamattomia.

6. Sopimuspuolten ei ole pakko myöntää omille kansalaisilleen edellä 5 kappaleen a ja b kohdassa tarkoitettuja oikeuksia.

7. Edellä olevien järjestön henkilökunnalle myönnettävien erioikeuksien, vapautusten ja etujen lisäksi viraston pääjohtaja nauttii juridista koskemattomuutta kaikkien virkatehtävissään suorittamiensa toimien ja antamiensa suullisten ja kirjallisten lausuntojen osalta. Juridinen koskemattomuus ei kuitenkaan ulotu tieliikennelain rikkomuksiin eikä pääjohtajalle kuuluvan tai hänen ohjaamansa moottoriajoneuvon aiheuttaman vahingon korvaamiseen.

8. Sopimuspuolten hallitusten on ryhdyttävä kaikkiin tarvittaviin toimenpiteisiin, jotta nettopalkat voidaan siirtää rajoituksitta.

26 artikla

Sopimuspuolten edustajien viralliset asiakirjat ja asiakirjat ovat loukkaamattomia edustajien suorittaessa tehtäviään ja heidän matkustaessaan kokouspaikalle ja poistuesaan sieltä.

27 artikla

Oman sosiaaliturvajärjestelmänsä vuoksi järjestö, sen pääjohtaja ja henkilökunta ovat vapautettuja kaikista pakollisista maksuista kansallisille sosiaaliturvaelimille, jollei Brysselissä vuonna 1997 allekirjoittamista varten avatun pöytäkirjan voimaan tullessa olemassa olevista järjestön ja sopimuspuolen välisistä järjestelyistä muuta johdu.

28 artikla

1. Järjestön sopimusperusteisiin velvoitteisiin sovelletaan kyseiseen sopimukseen sovellettavaa lakia.

2. Muiden kuin sopimusperusteisten velvoitteiden osalta järjestön on korvattava sen toimielinten tai sen henkilökunnan virkatoimiansa yhteydessä aiheuttama vahinko, sikäli kuin vahinko on luettavissa niiden syyksi tai heidän syykseen. Edellä oleva säännös ei vaikuta asianosaisten kansallisen lain nojalla määräytyvään muuhun oikeuteen saada vahingonkorvausta.

29 artikla

1. (a) Järjestön laitteet ovat loukkaamattomia. Järjestön omaisuus ja varat on vapautettu kaikesta pakko-otosta, pakkolunastuksesta ja menettämisseuraamuksista.

(b) Järjestön arkistot ja kaikki sen viralliset

asiapaperit ja muut sille kuuluvat asiakirjat ovat sijaintipaikastaan riippumatta loukkaamattomia.

2. Järjestön omaisuutta ja varoja ei saa takavarikoida eikä niihin saa kohdistaa ulosmittaustoimenpiteitä muutoin kuin oikeuden päätöksen nojalla. Tällaista oikeuden päätöstä ei saa tehdä ilman, että järjestölle annetaan hyvissä ajoin tieto asiasta ja riittävä mahdollisuus vastustaa päätöstä. Järjestön laitteita ei kuitenkaan saa takavarikoida eikä niihin saa kohdistaa ulosmittausta.

3. Järjestön päätoimipaikan sijaintivaltion ja sellaisen muun valtion toimivaltaisilla viranomaisilla, jonka alueella järjestön tiloja ja arkistoja sijaitsee, on kuitenkin kyseisellä alueella tapahtuvien oikeudellisten selvitysten suorittamiseksi ja oikeuden päätösten täytäntöönpanon varmistamiseksi oikeus päästä tällaisiin tiloihin ja arkistoihin ilmoitettuaan asiasta viraston pääjohtajalle.

30 artikla

1. Järjestö toimii aina yhteistyössä sopimuspuolten toimivaltaisten viranomaisten kanssa helpottaakseen asianmukaista oikeudenkäyttöä, varmistaakseen, että yleisen järjestyksen turvaamiseksi annettuja määräyksiä noudatetaan ja ehkäistäkseen tämän sopimuksen nojalla myönnettyjen erioikeuksien, vapautusten, poikkeusten tai muiden etujen mahdollisen väärinkäytön.

2. Järjestö edistää mahdollisuuksien mukaan julkisten töiden suorittamista sen käyttöön sopimuspuolten alueella osoitetuissa kiinteistöissä ja niiden läheisyydessä.

31 artikla

Sopimuspuolten alueelle pääsyä, ylilentoja ja turvallisuutta koskevat kansainväliset sopimukset ja kansalliset säädökset sitovat virastoa sen suorittaessa 2 artiklan 1 kappaleen e kohdassa ja tarvittaessa 2 artiklan 2 kappaleen b kohdassa tarkoitettuja tehtäviä, ja viraston on ryhdyttävä kaikkiin tarvittaviin toimenpiteisiin varmistaakseen, että tällaisia sopimuksia ja säädöksiä noudatetaan.

32 artikla

Kun virasto suorittaa 2 artiklan 1 kappaleen e kohdassa ja tarvittaessa 2 artiklan 2 kappaleen b kohdassa tarkoitettuja tehtäviä, viraston on annettava sitä pyytävälle sopi-

muspuolille kaikki tarvittavat tiedot niistä ilma-aluksista, jotka ovat tulleet sen tietoon kyseisen sopimuspuolen ilmatilaan liittyviä tehtäviä suoritettaessa, jotta asianomaiset sopimuspuolet voivat varmistua kansainvälisten sopimusten ja kansallisten säädösten noudattamisesta.

33 artikla

Sopimuspuolet tunnustavat, että viraston on välttämätöntä saavuttaa taloudellinen tasapaino, ja ne sitoutuvat asettamaan sen käytettäväksi asianmukaiset taloudelliset voimavarat tässä yleissopimuksessa ja sen liitteenä I olevassa perussäännössä määrätyissä rajoissa ja siinä määrättyin ehdoin.

34 artikla

1. Jos kahden tai useamman sopimuspuolen välillä taikka yhden tai useamman sopimuspuolen ja järjestön välillä syntyy riitaa tämän sopimuksen tulkinnasta, soveltamisesta tai täytäntöönpanosta, mukaan lukien sopimuksen pätevyys, voimassaolo ja päättyminen, eikä asiaa kyetä sopimaan suorilla neuvotteluilla tai muilla keinoin kuuden kuukauden kuluessa, riita on annettava Haagin pysyvän välitystuomioistuimen ratkaistavaksi kyseisen tuomioistuimen valinnaisen välimiesmenettelyn mukaisesti.

2. Välimiehiä on oltava kolme.

3. Välimiesmenettely tapahtuu Haagissa. Pysyvän välitystuomioistuimen kansainvälinen toimisto hoitaa kansliatehtäviä ja antaa hallinnollisia palveluita pysyvän välitystuomioistuimen ohjeiden mukaan.

4. Välitystuomioistuimen päätökset sitovat riidan osapuolia.

35 artikla

1. Sopimuspuolten tuomioistuimilla on yksinomainen toimivalta niiden kiistojen käsittelyssä, joita pääjohtajan edustaman järjestön ja minkä tahansa luonnollisen tai oikeushenkilön välille voi syntyä järjestön säännösten soveltamisesta, sanotun kuitenkaan rajoittamatta liitteessä IV annettujen navigaatiomaksujen pakkoperintää koskevien määräysten soveltamista.

2. Sikäli kuin liitteessä IV annetuista navigaatiomaksujen pakkoperintää koskevista määräyksistä ei muuta johdu, oikeuskäsitte-

ly pannaan vireille sen sopimuspuolen alueella:

(a) jossa vastaajan asuinpaikka tai pääkonttori sijaitsee,

(b) jossa vastaajalla on toimipaikka, jos hänen asuinpaikkansa tai yrityksen pääkonttori ei sijaitse minkään sopimuspuolen alueella,

(c) jossa vastaajalla on omaisuutta, mikäli edellä a ja b kohdassa mainitut toimivalta-perusteet puuttuvat,

(d) jossa Eurocontrolin päätoimipaikka sijaitsee, mikäli edellä a—c kohdassa mainitut toimivalta-perusteet puuttuvat.

36 artikla

1. Muutokset, jotka tehdään tässä yleissopimuksessa määrättyjen ehtojen mukaan liitteessä I olevaan viraston perussääntöön sekä liitteessä IV olevien yhteistä navigaatiomaksujärjestelmää koskevien määräysten 16 artiklaan ja sitä seuraaviin artikloihin, ovat voimassa sopimuspuolten alueella.

2. Yleiskokous ei voi muuttaa liitteessä III olevia veromääräyksiä eikä liitteessä IV olevien yhteistä navigaatiomaksujärjestelmää koskevien määräysten 1—15 artiklaa.

3. Liite IV sitoo jokaista sopimuspuolta viisi vuotta siitä päivästä, jona tämä yleissopimus tulee voimaan. Viisivuotiskauden jälkeen sitovuusaika jatkuu ilman eri toimenpiteitä viisi vuotta kerrallaan. Jos sopimuspuoli ilmoittaa yleiskokoukselle kirjallisesti vähintään kaksi vuotta ennen viisivuotiskauden päättymistä, että se ei halua enää sitoutua liitteen noudattamiseen, liite IV lakkaa sitomasta tätä sopimuspuolta kyseisen viisivuotiskauden päättyessä.

4. Irtisanoutuvan sopimuspuolen oikeudet ja velvollisuudet voidaan tarvittaessa määrittellä sen ja organisaation välisessä erityissopimuksessa.

Tällainen sopimus edellyttää yleiskokouksen yksimielistä päätöstä niin, että irtisanoutuva sopimuspuoli ei osallistu äänestykseen.

5. Sopimuspuoli, jota liite IV ei enää sido, voi milloin tahansa esittää yleiskokoukselle kirjallisen pyynnön tulla uudelleen liitteen IV sitomaksi. Liite IV alkaa jälleen sitoa kyseistä sopimuspuolta kuuden kuukauden kuluttua siitä päivästä, jona yleiskokous on hyväksynyt edellä tarkoitetun pyynnön yhteiseen navigaatiomaksujärjestelmään osallistuvien sopimuspuolten äänen enemmistöllä. Liite IV sitoo kyseistä sopimuspuolta

viisi vuotta siitä päivästä, jona sitovuusaika alkoi. Tämän jälkeen sitovuusaika jatkuu ilman eri toimenpiteitä edellä 3 kappaleessa mainituin ehdoin.

37 artikla

Sopimuspuolet sitoutuvat huolehtimaan siitä, että virastoon sovelletaan niiden yleishyödyllisten palveluiden jatkuvuuden turvaamiseksi annettuja voimassa olevia säännöksiä, jotka tarvitaan sen palvelujen asianmukaiseen tuottamiseen.

38 artikla

1. Tämän yleissopimuksen, sellaisena kuin se on muutettuna 12 päivänä helmikuuta 1981 tehdyllä pöytäkirjalla ja sen jälkeen Brysselissä vuonna 1997 allekirjoittamista varten avatulla pöytäkirjalla, voimassaoloa jatketaan toistaiseksi.

2. Kun yleissopimus, jonka voimassaoloa on näin jatkettu, on ollut voimassa kaksikymmentä vuotta, mikä tahansa sopimuspuoli voi omalta osaltaan lopettaa sen soveltamisen ilmoittamalla asiasta kirjallisesti Belgian kuningaskunnan hallitukselle, joka toimittaa tiedon muiden sopimusvaltioiden hallituksille.

Irtisanomispäätös tulee voimaan irtisanomisilmoituksen antamisvuotta seuraavan vuoden lopussa edellyttäen, että jäljempänä 3 kappaleessa tarkoitettu erityissopimus on tehty siihen päivään mennessä. Muussa tapauksessa irtisanomispäätös tulee voimaan erityissopimuksessa määrättyinä päivinä.

3. Irtisanoutuvan sopimuspuolen oikeudet ja velvollisuudet, etenkin taloudelliset, on määriteltävä sen ja organisaation välisessä erityissopimuksessa.

Tällainen sopimus edellyttää yleiskokouksen yksimielistä päätöstä niin, että irtisanoutuva sopimuspuoli ei osallistu äänestykseen.

4. Jos sopimuspuolten määrä laskee alle 50 prosenttiin niiden sopimuspuolten määrästä, jotka allekirjoittivat vuoden 1997 pöytäkirjan, järjestö voidaan lakkauttaa yleiskokouksen yksimielisellä päätöksellä.

5. Jos järjestö edellä olevan perusteella lakkautetaan, sen 4 artiklassa tarkoitettu asema oikeushenkilönä ja oikeustoimikelpoisuus säilyvät järjestön purkamista varten.

39 artikla

1. Liittyminen tähän yleissopimukseen, sellaisena kuin se on muutettuna 12 päivänä helmikuuta 1981 tehdyllä pöytäkirjalla ja Brysselissä vuonna 1997 allekirjoittamista varten avatulla pöytäkirjalla, edellyttää yleiskokouksen yksimielistä suostumusta.

2. Yleiskokouksen puheenjohtaja ilmoittaa liittymisen hyväksymisestä asianomaiselle valtiolle.

3. Liittymiskirja talletetaan Belgian kuningaskunnan hallituksen huostaan, joka ilmoittaa asiasta muiden allekirjoittajavaltioiden ja sopimukseen liittyneiden valtioiden hallituksille.

4. Liittyminen tulee voimaan liittymiskirjan tallettamista seuraavan toisen kuukauden ensimmäisenä päivänä.

40 artikla

1. Tämä yleissopimus, sellaisena kuin se on muutettuna 12 päivänä helmikuuta 1981 tehdyllä pöytäkirjalla ja Brysselissä vuonna 1997 allekirjoittamista varten avatulla pöytäkirjalla, on avoinna liittymistä varten sellaisille alueellisille taloudellisen yhdentymisen järjestöille, joihin kuuluu yksi tai useampi sopimuspuolista, sopimuspuolten ja kyseisten järjestöjen keskenään sopimin ehdoin. Nämä ehdot on kirjattava yleissopimuksen lisäpöytäkirjaan.

2. Liittymiskirja talletetaan Belgian kuningaskunnan hallituksen huostaan, ja se ilmoittaa asiasta muille sopimuspuolille.

3. Alueellisen taloudellisen yhdentymisen järjestön liittyminen tulee voimaan liittymiskirjan tallettamista seuraavan toisen kuukauden ensimmäisenä päivänä edellyttäen, että edellä 1 kappaleessa tarkoitettu lisäpöytäkirja on tullut voimaan.

Tämä konsolidoitu sopimusteksti ja sen liitteet laaditaan saksan, englannin, bulgarian, kroatian, tanskan, espanjan, ranskan, kreikan, unkarin, italian, hollannin, norjan, portugalin, romanian, slovakin, sloveenin, ruotsin, tšekin ja turkin kielellä. Siten kuin lennonvarmistusalan yhteistyöstä 13 päivänä joulukuuta 1960 tehdyn kansainvälisen Eurocontrol-yleissopimuksen loppulauseessa, sen muuttamisesta 12 päivänä helmikuuta

1981 tehdyn pöytäkirjan loppulauseessa ja Brysselissä 27 päivänä kesäkuuta 1997 allekirjoittamista varten avatun yleissopimuksen ja siihen tehtyjen muutosten yhdistämistä koskevan pöytäkirjan loppulauseessa määrätään, ranskankielinen sopimusteksti on ratkaiseva, jos erikielisten tekstien välillä ilmenee eroavuuksia.

Viraston perussääntö

1 artikla

1. Virasto on vastuussa sille yleissopimuksessa määrättyjen tai yleiskokouksen, neuvoston tai niiden sivutoimielinten sille antamien tehtävien suorittamisesta ja tavoitteiden saavuttamisesta. Se laatii ehdotuksia, jotka liittyvät toimielinten eri toimintojen järjestämiseen ja tehtävien suorittamiseen sekä muihin järjestölle uskottuihin tehtäviin, ja esittää niitä asianomaisille toimielimille. Lisäksi se tukee yleiskokousta, neuvostoa ja sivutoimielimiä niiden valvontatehtävien hoitamisessa.

2. Valtioiden tai palveluntarjoajien nimitämät siviili- ja sotilasasiantuntijat voivat tarvittaessa avustaa virastoa sen tehtävissä.

3. Virasto toimii lennonvarmistusalan hallitustenvälisen yhteistyön ja koordinoinnin keskuksena. Se antaa ehdotuksia, joiden tarkoituksena on eri valtioiden järjestelmien lähentäminen kohti yhtenäistä eurooppalaista ilmaliikenteen hallintajärjestelmää ja lopulta tällaisen järjestelmän käyttöönotto, sekä tukee tätä kehitystä tarpeen mukaan.

4. Virasto antaa etenkin sääntely-, tiedotus-, tuki- ja neuvontapalveluja sopimuspuolille ja yleissopimuksen 2 artiklan nojalla tehtyjen sopimusten perusteella myös kansainvälisille järjestöille ja yleissopimuksen ulkopuolisille valtioille.

5. Viraston päätehtävänä on:

(a) sovittaa yhteen sopimuspuolten käyttöönottosuunnitelmat niin, että varmistetaan jatkuva kehitys kohti yhtenäistä eurooppalaista ilmaliikenteen hallintajärjestelmää,

(b) tarkastella Kansainvälisen siviili-ilmailujärjestön (ICAO) ja muiden siviili-ilmailun kansainvälisten järjestöjen käsittelemiä lennonvarmistusalan kysymyksiä sekä koota ja esittää muutoksia ICAOn julkaisuihin,

(c) laatia ehdotuksia yksityiskohtaisiksi suunnitelmiksi sopimuspuolten ilmaliikennepalvelujen ja -järjestelmien sekä erityisesti maassa ja ilma-aluksissa olevien suunnistuslaitteiden harmonisointia ja integrointia var-

ten, jotta saataisiin aikaan yhtenäinen eurooppalainen ilmaliikenteen hallintajärjestelmä,

(d) laatia yhteistyössä valtioiden nimittämien siviili- ja sotilasasiantuntijoiden kanssa ehdotuksia, jotka koskevat reittien ja ilmatilajärjestelyjen suunnittelua,

(e) laatia ehdotuksia ilmaliikennepalveluja koskevien määräysten yhdenmukaistamiseksi, kehittää koordinoituja tai yhteisiä toimintaperiaatteita ilmaliikenteen hallinnan parantamiseksi lentokentillä ja niiden läheisyydessä sekä edistää ilmatilan tehokasta ja joustavaa käyttöä siviili- ja sotilasilmailun tarkoituksiin,

(f) antaa ehdotuksia tai toimia neuvonantajana kaikissa toimintaperiaatteisiin ja suunnitteluun liittyvissä kysymyksissä. Viraston toimiala ei rajoitu reiteillä tapahtuvaan ilmaliikenteen hallintaan, vaan ulottuu kokonaisvaltaisen "portilta portille" -lähestymistavan mukaisesti kaikkeen ilmaliikenteen hallintaan. Kansalliset asiantuntijat avustavat virastoa näiden ehdotusten laadinnassa,

(g) tutkia ja edistää lennonvarmistustoiminnan taloudellisuutta ja tehokkuutta lisääviä toimenpiteitä,

(h) laatia yhteiset kriteerit, toimintatavat ja menetelmät, joilla varmistetaan ilmaliikenteen hallintajärjestelmien ja ilmaliikennepalvelujen paras mahdollinen tehokkuus ja laatu,

(i) koordinoida kansallisten lennonvarmistusorganisaatioiden tutkimus-, kehitys-, kokeilu- ja arviointiohjelmiä sekä koota ja jakaa niiden tuloksia,

(j) toteuttaa yhteisiä tutkimuksia, kokeita ja sovellettua tutkimusta sekä muita teknisiä kehityshankkeita,

(k) määrittää, suunnitella, kehittää ja hyväksyä neuvoston valvonnassa yhtenäinen järjestelmä Euroopan ilmaliikenteen hallintaa varten sekä huolehtia sen käytöstä.

6. Lennonvarmistuspalveluja tuottaessaan

viraston päämääränä on:

a) ehkäistä ilma-alusten yhteentörmäyksiä,
b) varmistaa ilmaliikenteen säännöllinen ja sujuva kulku,

c) antaa sellaisia ohjeita ja tietoja, jotka edistävät lentojen turvallista ja tehokasta suorittamista,

d) ilmoittaa etsintä- ja pelastuspalvelun tarpeessa olevista ilma-aluksista asianomaisille elimille ja avustaa tällaisia elimiä tarvittaessa.

7. Virasto toimii tiiviissä yhteistyössä käyttäjäjärjestöjen kanssa vastatakseen mahdollisimman tehokkaasti ja taloudellisesti siviili-ilmailun tarpeisiin. Se toimii tiiviissä yhteistyössä myös sotilasviranomaisten kanssa vastatakseen samalla tavoin sotilas-ilmailun erityistarpeisiin.

8. Tehtäviensä suorittamiseksi virasto voi muun muassa rakentaa ja käyttää tarvitsemiin rakennuksia ja laitteita. Pällekkäisen työn välttämiseksi virasto käyttää kuitenkin kansallisia teknisiä palveluita ja olemassa olevia kansallisia tiloja ja laitteita aina, kun se on teknisesti ja taloudellisesti perusteltua.

2 artikla

1. Jollei yleiskokoukselle ja neuvostolle myönnetystä toimivallasta muuta johdu, virastoa johtaa pääjohtaja, jolla on laajat valtuudet päättää itsenäisesti käyttöönsä annettujen teknisten, taloudellisten ja henkilöstöresurssien käyttöönotosta, hyödyntämisestä ja tehokkaasta hoidosta. Tätä tarkoitusta varten pääjohtaja toteuttaa ne toimenpiteet, joiden hän katsoo olevan tarpeen velvollisuuksiensa täyttämiseksi.

2. Pääjohtaja laatii seuraavat selvitykset ja esittää ne yleissopimuksen määräysten mukaisesti neuvoston hyväksyttäväksi:

(a) vuotuiset ja viisivuotiset työohjelmat, joissa selvitetään myös vaikutukset kustannus- ja yksikköhintakehitykseen,

(b) viisivuotinen taloussuunnitelma ja budjetti, mukaan lukien maksusitoumukset, sekä yksikköhinnat ja tariffit liitteen IV mukaisesti,

(c) vuosikertomus järjestön toiminnasta ja taloudellisesta tilasta,

(d) viraston yleistä rakennetta koskevat periaatteet, mutta yksityiskohtainen rakenne on yksin pääjohtajan vastuulla.

3. Lisäksi pääjohtaja:

(a) antaa säännöllisesti raportteja ja pyytää neuvostolta ohjeita, mikäli näyttää siltä, että

tavoitteita ei saavuteta, määrääjat tai määrärahat ylittävät tai ohjelmia joudutaan merkittävästi muuttamaan,

(b) neuvottelee yleissopimuksen 2 artiklassa tarkoitetut sopimukset neuvoston antamien yleisohjeiden mukaisesti.

3 artikla

Pääjohtaja laatii ja esittää neuvoston hyväksyttäväksi sopimussäännöt, jotka koskevat:

(a) sopimusten tekemistä tavaroiden ja palveluiden tuottamisesta järjestölle,

(b) järjestön tuottamia palveluja ja tavaroita,

(c) ylijäämäomaisuuden myyntiä tai luovuttamista.

4 artikla

Pääjohtaja laatii ja esittää neuvoston hyväksyttäväksi varainhoitosäännöt, joissa määrätään erityisesti kansallisten maksusuoksien maksamisen ja viraston lainanoton ehdot sekä varmistetaan asianmukainen taloushallinto, mukaan lukien sisäinen tarkastus.

5 artikla

1. Pääjohtaja laatii ja esittää neuvoston hyväksyttäväksi viraston henkilöstösäännöt, tämän kuitenkaan rajoittamatta sopimuspuolten oikeutta antaa ehdotuksia:

(a) niihin on sisällyttävä erityisesti määräykset henkilöstön kansallisuuksista, henkilöstövalinnan ja palvelukseenoton menetelmistä ja periaatteista, palkka-asteikoista, eläkkeistä, sisäisestä verosta, viranhoidon esteistä, salassapitovelvollisuudesta ja palvelussuhteen jatkuvuudesta,

(b) viraston palvelukseen otettavien henkilöiden on oltava sopimuspuolten kansalaisia. Järjestön kuulumattomien valtioiden kansalaisia voidaan ottaa palvelukseen yleissopimuksen 2 artiklan 3 kappaleessa tarkoitettujen erityissopimusten mukaisesti tai poikkeustapauksissa pääjohtajan asianmukaisesti perustellun päätöksen nojalla.

2. Kansainvälisen työjärjestön (ILO) hallintotuomioistuimella on yksinomainen tuomiovalta viraston henkilökunnan ja järjestön välisissä kiistoissa, mikä sulkee pois kaikkien muiden kansallisten ja kansainvälisten tuomioistuinten tuomiovallan.

6 artikla

1. Yleiskokous nimittää pääjohtajan viiden vuoden toimikaudeksi annettujen äänten enemmistöllä kuitenkin niin, että tämä enemmistö edustaa vähintään kolmea neljännestä annetuista äänistä, jotka on painotettu siten kuin yleissopimuksen 11 artiklassa määrätään, ja vähintään kolmea neljäsosaa äänestykseen osallistuneista sopimuspuolista. Hänet voidaan nimittää uudeksi toimikaudeksi yhden kerran samalla tavoin. Neuvosto hyväksyy pääjohtajan ohjesäännön.

2. Pääjohtaja edustaa järjestöä oikeudessa ja kaikissa siviiliyhteyksissä.

3. Lisäksi pääjohtaja huolehtii seuraavista tehtävistä yleiskokouksen ja neuvoston hyväksymiä periaatteita noudattaen:

(a) voi nimittää ja irtisanoa työntekijöitä henkilöstösääntöjen mukaisesti; neuvoston hyväksyntä vaaditaan kuitenkin ennen nimityksiä virka-asteiden A1 ja A2 tehtäviin, joiden toimikausi on yleensä viisi vuotta ja jotka voidaan uudistaa kerran,

(b) voi ottaa lainaa varainhoitosääntöjen mukaan ja neuvoston määräämissä rajoissa,

(c) voi tehdä sopimuksia 3 artiklassa tarkoitettujen sopimussääntöjen mukaan ja neuvoston määräämissä rajoissa,

(d) laatii yleissopimuksen 7 artiklan 2 kappaleen 1 kohdassa tarkoitetun tietosuojamääräyksen ja esittää sen neuvoston hyväksyttäväksi,

(e) laatii säännöt ja menettelyt, joita sovelletaan ilmalikenteen hallinnan järjestelmiä ja palveluita koskeviin normeihin, vaatimuksiin ja käytäntöihin, sekä esittää ne neuvoston hyväksyttäväksi.

4. Pääjohtaja saa suorittaa edellä luetellut tehtävät hankkimatta siihen etukäteen neuvoston suostumusta. Hänen on kuitenkin ilmoitettava neuvostolle kaikista toimenpiteistä, jotka hän on toteuttanut edellä tarkoitettujen valtuuksiensa mukaisesti.

5. Neuvosto määrää ehdot, joilla pääjohtajalle nimitetään sijainen hänen ollessaan estynyt hoitamasta tehtäviään.

7 artikla

1. Talousarvion tulojen ja menojen on oltava tasapainossa.

Kaikista viraston tuloista ja menoista laaditaan arvio jokaiselle varainhoitovuodelle.

2. Varainhoitovuosi alkaa 1 päivänä tam-

mikuuta ja päättyy 31 päivänä joulukuuta.

3. Pääjohtaja jättää talousarvioesityksen ja alustavan viisivuotisen taloussuunnitelman neuvoston hyväksyttäväksi viimeistään edeltävän vuoden lokakuun 31. päivänä.

8 artikla

1. Järjestö voi ottaa lainoja kansainvälisiltä rahoitusmarkkinoilta hankkiakseen tehtäviensä suorittamiseen tarvittavat varat.

2. Järjestö voi laskea liikkeeseen lainoja sopimuspuolen rahoitusmarkkinoilla kotimaisiin lainoihin sovellettavan kansallisen lainsäädännön mukaisesti, tai jos tällaista lainsäädäntöä ei ole, kyseisen sopimuspuolen suostumuksella.

3. Varainhoitosäännöissä määrätään menettelyt, joita järjestö noudattaa lainanotossa ja lainojen takaisinmaksussa.

4. Jokaisessa talousarviossa ja viisivuotisessa taloussuunnitelmassa vahvistetaan enimmäissumma, jonka järjestö voi lainata kyseisen talousarvion tai taloussuunnitelman kattamien vuosien aikana.

5. Tämän artiklan soveltamisalaan kuuluvissa asioissa järjestö toimii yhteisymmärryksessä sopimuspuolten toimivaltaisten viranomaisten tai setelipankkien kanssa.

9 artikla

Talousarviota ja viisivuotista taloussuunnitelmaa voidaan tarvittaessa tarkistaa varainhoitovuoden aikana samoin edellytyksin, joita noudatetaan niiden laadinnassa ja hyväksymisessä.

10 artikla

1. Viraston talousarvion kaikki tulo- ja menotilit sekä viraston taloushallinnon tarkastaa vuosittain tilintarkastuslaitos.

2. Tilintarkastuslaitosta avustavat ulkopuoliset tilintarkastajat. Neuvosto nimeää ulkopuolisen tilintarkastuslaitoksen kolmeksi vuodeksi kerrallaan yleissopimuksen 7 artiklan 2 kappaleen f kohdan mukaisesti.

3. Tilintarkastuslaitoksen ja ulkopuolisten tilintarkastajien suorittaman tarkastuksen tarkoituksena on todeta tulojen ja menojen säännönmukaisuus ja varmistaa taloushallinnon moitteettomuus. Tilintarkastuslaitos antaa neuvostolle jokaisen varainhoitovuoden päättyessä kertomuksen, johon liitetään viraston huomautukset. Neuvosto

voi yleissopimuksen 7 artiklan 2 kappaleen a kohdan nojalla määrätä viraston toteuttamaan tilintarkastuskertomuksessa suositellut asianmukaiset toimenpiteet.

4. Tilintarkastustoimikunta varmistaa, että virasto ottaa käyttöön asianmukaisen sisäisen valvontamenettelyn, joka on hyvän hallintotavan periaatteiden mukainen.

5. Tilintarkastustoimikunta voi valtuuksiensa mukaisesti tutkia myös muita viraston talouteen liittyviä asioita.

11 artikla

1. Viraston toiminnan hallinnollisia ja teknisiä tarkastuksia voidaan suorittaa, jos neuvosto niin vaatii joko omasta aloitteestaan tai pääjohtajan pyynnöstä.

2. Tarkastajien on oltava sopimuspuolten palveluksessa olevia virkamiehiä, joita voivat tarvittaessa avustaa ulkopuoliset

henkilöt. Jokaiseen tarkastuslautakuntaan on kuuluttava vähintään kaksi eri kansallisuutta olevaa jäsentä ja siinä olisi mahdollisuuksien mukaan oltava myös sellainen jäsen, joka on aiemmin osallistunut tarkastukseen.

12 artikla

Neuvosto vahvistaa viraston työkielet.

13 artikla

Virasto julkaisee toiminnassaan tarvitsemansa aineiston.

14 artikla

Kaikki perussäännön muutosesitykset on jätettävä yleiskokouksen hyväksyttäväksi yleissopimuksen 6 artiklan 1 kappaleen d kohdan mukaisesti.

*Yleissopimuksen liite II***Lentotiedotusalueet**Saksan liittotasavalta

Berliinin ylälentotiedotusalue
 Hannoverin ylälentotiedotusalue
 Reinin ylälentotiedotusalue
 Bremenin lentotiedotusalue
 Düsseldorfin lentotiedotusalue
 Frankfurtin lentotiedotusalue
 Münchenin lentotiedotusalue
 Berliinin lentotiedotusalue

Itävallan tasavalta

Wienin lentotiedotusalue

Belgian kuningaskunta - Luxemburgin suurherttuakunta

Brysselin ylälentotiedotusalue
 Brysselin lentotiedotusalue

Bulgarian tasavalta

Sofian lentotiedotusalue
 Varnan lentotiedotusalue

Kyproksen tasavalta

Nicosian lentotiedotusalue

Kroatian tasavalta

Zagrebin lentotiedotusalue

Tanskan kuningaskunta

Kööpenhaminan lentotiedotusalue

Espanjan kuningaskunta

Madridin ylälentotiedotusalue
 Madridin lentotiedotusalue
 Barcelonan ylälentotiedotusalue
 Barcelonan lentotiedotusalue
 Kanarian saarten ylälentotiedotusalue
 Kanarian saarten lentotiedotusalue

Ranskan tasavalta - Monacon ruhtinaskunta (*)

Ranskan ylälentotiedotusalue
 Pariisin lentotiedotusalue
 Brestin lentotiedotusalue
 Bordeaux'n lentotiedotusalue
 Marseillen lentotiedotusalue (*)
 Reimsin lentotiedotusalue

Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistynyt kuningaskunta

Skotlannin ylälentotiedotusalue
 Skotlannin lentotiedotusalue
 Lontoon ylälentotiedotusalue
 Lontoon lentotiedotusalue

Helleenien tasavalta

Ateenan ylälentotiedotusalue
 Ateenan lentotiedotusalue

Unkarin tasavalta

Budapestin lentotiedotusalue

Irlanti

Shannonin ylälentotiedotusalue
 Shannonin lentotiedotusalue
 Shannonin oceanic -siirtymäalue, joka rajoittuu seuraaviin koordinaatteihin:
 51° P 15° L, 51° P 8° L,
 48° 30' P 8° L, 49° P 15° L,
 51° P 15° L, lentopinnalla 55
 ja sen yläpuolella

Italian tasavalta

Milanon ylälentotiedotusalue
 Rooman ylälentotiedotusalue
 Brindisin ylälentotiedotusalue
 Milanon lentotiedotusalue
 Rooman lentotiedotusalue
 Brindisin lentotiedotusalue

Maltan tasavalta

Maltan lentotiedotusalue

Norjan kuningaskunta

Oslo ylälentotiedotusalue
Stavangerin ylälentotiedotusalue
Trondheimin ylälentotiedotusalue
Bodön ylälentotiedotusalue
Oslo lentotiedotusalue
Stavangerin lentotiedotusalue
Trondheimin lentotiedotusalue
Bodön lentotiedotusalue
Bodön oceanic -lentotiedotusalue

Alankomaiden kuningaskunta

Amsterdamin lentotiedotusalue

Portugalin tasavalta

Lissabonin ylälentotiedotusalue
Lissabonin lentotiedotusalue
Santa Marian lentotiedotusalue

Romania

Bukarestin lentotiedotusalue

Slovakian tasavalta

Bratislavan lentotiedotusalue

Slovenian tasavalta

Ljubljanan lentotiedotusalue

Ruotsin kuningaskunta

Malmö'n ylälentotiedotusalue
Tukholman ylälentotiedotusalue
Sundsvallin ylälentotiedotusalue
Malmö'n lentotiedotusalue
Tukholman lentotiedotusalue
Sundsvallin lentotiedotusalue

Sveitsin valaliitto

Sveitsin ylälentotiedotusalue
Sveitsin lentotiedotusalue

Tšekin tasavalta

Prahan lentotiedotusalue

Turkin tasavalta

Ankaran lentotiedotusalue
Istanbulin lentotiedotusalue

*Yleissopimuksen liite III***Veromääräykset****1 artikla**

1. Näiden määräysten rajoittamatta yleissopimuksen 22 ja 23 artiklassa annettuja vapautuksia, jäsenvaltioiden hallitukset sitoutuvat mahdollisuuksien mukaan toteuttamaan tarvittavat toimenpiteet sellaisten verojen ja maksujen korvaamiseksi, jotka ovat aiheutuneet järjestölle sen tehtyä omaisuus-hankintoja tai käytettyä palveluja, joiden arvo on huomattava ja joista on maksettu tai tulee maksettavaksi välillisiä veroja tai muita maksuja (mukaan lukien sellaiset verot ja muut maksut, jotka peritään maahantuonnista mutta jotka eivät sisälly yleissopimuksen 23 artiklan 1 kappaleeseen). Nämä verot ja maksut voidaan korvata tarkistamalla jäsenvaltion maksuosuutta, vapauttamalla järjestö näistä maksuista tai maksamalla niiden summa takaisin järjestölle.

2. Mitä tulee järjestön jäsenvaltioille suoritamiin maksuihin näiden tekemistä investoinneista, sikäli kuin järjestö on velvollinen hyvittämään niiden kustannukset, asianomaisten valtioiden on varmistettava, että niiden järjestölle esittämiin laskelmiin ei sisälly sellaisia veroja tai muita maksuja, joista järjestö olisi vapautettu tai jotka olisi maksettu sille takaisin, tai joiden vuoksi jäsenvaltion maksuosuutta olisi tarkistettu, mikäli järjestö olisi tehnyt kyseiset investoinnit itse.

3. Tämän artiklan määräykset eivät koske yleishyödyllisten palveluiden käyttämisestä maksuna perittäviä veroja ja maksuja.

2 artikla

Sellaista järjestön hankkimaa omaisuutta, jota 1 artiklan 1 kappale koskee, ei saa myydä tai luovuttaa muutoin kuin asian-

omaisten valtioiden hallitusten määräämin ehdoin.

3 artikla

1. Viraston pääjohtaja ja järjestön henkilökunta ovat velvollisia maksamaan järjestölle veroa sen maksamista palkoista ja muista etuuksista yleiskokouksen vahvistamien sääntöjen ja ehtojen mukaisesti. Tällaisista palkoista ja muista etuuksista ei peritä kansallista tuloveroa.

Jäsenvaltiot voivat kuitenkin ottaa kansallisesta tuloverosta vapautetut palkat ja etuudet huomioon määrittäessään näitä palkkoja ja etuuksia saaneiden henkilöiden muista tuloista maksettavan veron määrää.

2. Edellä oleva 1 kappale ei koske järjestön maksamia eläkkeitä ja elinkorkoja.

3. Jäsenvaltioille ilmoitetaan määräajoin niiden työntekijöiden ja entisten työntekijöiden nimet, tehtävänimikkeet, osoitteet sekä palkat tai eläkkeet, joihin tämän artiklan 1 ja 2 kappaletta sovelletaan.

4 artikla

Tätä liitettä soveltaessaan järjestö toimii yhteisymmärryksessä asianomaisten jäsenvaltioiden toimivaltaisten viranomaisten kanssa.

5 artikla

1. Tämä liite korvaa yleissopimuksen Brysselissä 6 päivänä heinäkuuta 1970 allekirjoitetun lisäpöytäkirjan, sellaisena kuin se on muutettuna Brysselissä 21 päivänä marraskuuta 1978 allekirjoitetulla pöytäkirjalla, joita kumpakin muutettiin Brysselissä 12 päivänä helmikuuta 1981 allekirjoitetun muutospöytäkirjan XXXVIII artiklalla.

2. Sen estämättä, mitä edellä 1 kappaleessa määrätään, 6 päivänä heinäkuuta 1970 tehdyn lisäpöytäkirjan 3 artiklasta johtuvat velvoitteet ovat sitovia siihen asti, kunnes niihin liittyvät saatavat ja maksusitoumukset on kokonaan suoritettu.

*Y leissopimuksen liite IV***Yhteistä navigaatiomaksujärjestelmää koskevat määräykset****1 artikla**

Sopimuspuolet sopivat jatkavansa yhteisen järjestelmän käyttöä navigaatiomaksujen määrittämiseksi, laskuttamiseksi ja perimiseksi yhtenä laskuna lentoa kohti ja käyttävänsä tähän tarkoitukseen Eurocontrolin palveluita.

2 artikla

Järjestö määrittää, laskuttaa ja perii navigaatiomaksut reitillä annettavien lennonvarmistuspalvelujen käyttäjiltä yhteiseen navigaatiomaksujärjestelmään osallistuvien sopimuspuolten esityksestä.

3 artikla

Neuvosto päättää niistä järjestelyistä, joita navigaatiomaksuja koskevien yleiskokouksen päätösten täytäntöönpano edellyttää, ja valvoo viraston toimintaa tällä alalla.

Neuvoston tehtävänä on muun muassa:

(a) valmistella navigaatiomaksupolitiikkaa koskevat yleiskokouksen päätökset,

(b) määrittää laskentayksikkö, jossa navigaatiomaksut ilmoitetaan,

(c) määrittää yleissopimuksen 6 artiklan 2 kappaleen nojalla tehtyjen päätösten mukaisesti järjestelmän soveltamisehdot, mukaan lukien maksuehdot, sekä yksikköhinnat, tariffit ja niiden voimassaoloaika,

(d) hyväksyä Eurocontrolin navigaatiomaksutoimintaan liittyvät raportit,

(e) laatia navigaatiomaksujärjestelmää koskevat taloudelliset säännökset,

(f) hyväksyä Eurocontrolin navigaatiomaksutoimintaan liittyvät talousarvion liitteet.

4 artikla

Järjestön laskussa navigaatiomaksut ilmoitetaan kunkin lennon osalta yhtenä maksuna. Jokainen niistä muodostaa yhden Euro-

controlin saatavan, joka maksetaan sen pääkonttoriin.

5 artikla

1. Maksun on velvollinen maksamaan se, joka on ilma-aluksen käyttäjä kyseisen lennon aikana. Jos sopimuspuolen lainsäädäntö sen sallii, saatavan osalta voidaan vahvistaa kiinnitys ilma-alukseen, johon saatava kohdistuu, riippumatta siitä, kenen hallussa ilma-alus on.

2. Jos lennolla käytetään ICAOn tunnusta tai muuta yleisesti hyväksyttyä tunnistetta, Eurocontrol voi pitää ilma-aluksen käyttäjänä sitä lentotoiminnan harjoittajaa, jolle tämä ICAOn tunnus kuuluu tai jolle sitä oltiin myöntämässä kyseisen lennon aikaan, tai joka on merkitty esitettyyn lentosuunnitelmaan tai tunnistettu radioliikenteessä lennonjohdon kanssa käytetyn ICAOn tai muun tunnuksen perusteella tai muulla tavoin.

3. Jos ilma-aluksen käyttäjää ei tiedetä, ilma-aluksen omistajaa pidetään käyttäjänä, ellei hän todista käyttäjän olleen joku muu.

4. Ilma-aluksen käyttäjä ja omistaja vastaavat maksusta yhteisvastuullisesti, jos asianomaisen sopimuspuolen lainsäädäntö sen sallii.

6 artikla

1. Jos eräantynyt maksua ei ole maksettu, voidaan ryhtyä pakkoperintätoimiin, mukaan lukien ilma-aluksen haltuunotto ja myynti, mikäli tämä on sallittua sen sopimuspuolen lainsäädännön mukaan, jonka alueelle ilma-alus laskeutui.

2. Näiden toimien yhteydessä sopimuspuoli tai muu toimivaltainen viranomainen voi myös Eurocontrolin pyynnöstä ottaa uudelleen tarkasteluun maksuvelvolliselle myönnetyn ilmakuljetukseen tai ilmaliikenteen hallintaan liittyvän luvan tai hyväksynnän, jos asiaa koskeva lainsäädäntö sen sallii.

7 artikla

1. Menettelyn erääntyneen maksun perimiseksi panee vireille joko Eurocontrol tai sen pyynnöstä sopimuspuoli tai sopimuspuolen valtuuttama elin.

2. Perintä toteutetaan oikeudellisena tai hallinnollisena menettelynä.

3. Jokaisen sopimuspuolen on ilmoitettava Eurocontrolille kyseisessä valtiossa käytettävät menettelyt sekä toimivaltaiset tuomioistuimet ja hallintoviranomaiset.

8 artikla

Perintämenettely pannaan vireille sen sopimuspuolen alueella:

(a) jossa velallisen asuinpaikka tai pääkonttori sijaitsee,

b) jossa velallisella on toimipaikka, jos hänen asuinpaikkansa tai yrityksen pääkonttori ei sijaitse minkään sopimuspuolen alueella,

(c) jossa velallisella on omaisuutta, mikäli edellä a ja b kohdassa mainitut toimivalta-perusteet puuttuvat,

(d) jossa Eurocontrolin päätoimipaikka sijaitsee, mikäli edellä a—c kohdassa mainitut toimivalta-perusteet puuttuvat.

9 artikla

1. Edellä olevien 5, 6, 7 ja 8 artiklan määräykset eivät estä sopimuspuolta tai sen valtuuttamaa elintä ryhtymästä Eurocontrolin pyynnöstä erääntyneen maksun perintään ilma-aluksen haltuunotolla tai myynnillä asianomaisen sopimuspuolen hallinnollisen tai oikeudellisen menettelyn mukaisesti.

2. Haltuunotto- ja myyntioikeus ulottuu myös haltuunotetun tai myydyn ilma-aluksen varustukseen, varaosiin, polttoaineeseen, asiakirjoihin ja muihin tarvikkeisiin.

3. Haltuunoton ja myynnin laillisuus ja toimeenpano määräytyvät sen sopimuspuolen lainsäädännön nojalla, jonka alueella haltuunotto tapahtuu.

10 artikla

Eurocontrolilla on valtuudet panna asian käsittely vireille yleissopimuksen ulkopuolisten valtioiden tuomioistuimissa ja hallintoviranomaisissa.

11 artikla

Sopimuspuolten on tunnustettava ja pantava täytäntöön seuraavat muissa sopimusvaltioissa tehdyt päätökset:

(a) lopulliset tuomioistuimen päätökset,

(b) hallintoviranomaisten päätökset, joihin on voinut hakea muutosta tuomioistuimesta, mutta joihin ei enää voi hakea muutosta joko siitä syystä, että tuomioistuin on hylännyt valituksen lopullisella päätöksellä, valitus on peruutettu tai valituksen tekemisen määräaika on päättynyt.

12 artikla

Edellä 11 artiklassa tarkoitettuja päätöksiä ei tunnusteta eikä panna täytäntöön seuraavissa tapauksissa:

(a) päätöksen tehneen sopimuspuolen tuomioistuin tai hallintoviranomainen ei ollut toimivaltainen 8 artiklan mukaisesti,

(b) päätös on tunnustavan sopimuspuolen yleisten oikeusperiaatteiden vastainen,

(c) velalliselle ei annettu tietoa hallintoviranomaisen päätöksestä tai oikeuskäsittelyn vireillepanosta riittävän ajoissa, eikä hän siksi voinut puolustautua tai valittaa asiasta tuomioistuimeen,

(d) saman navigaatiomaksun käsittely on aiemmin pantu vireille ja on edelleen vireillä tunnustavan sopimuspuolen tuomioistuimessa tai hallintoviranomaisessa,

(e) päätös on ristiriidassa tunnustavan sopimuspuolen samasta navigaatiomaksusta tekemän päätöksen kanssa,

(f) päätöksen tehneen sopimuspuolen tuomioistuin tai hallintoviranomainen on päätöstä tehdessään ensin ratkaissut kysymyksen, joka koskee luonnollisten henkilöiden asemaa tai oikeustoimikelpoisuutta taikka avio-oikeuteen, testamenttiin tai perimyksen perustuvaa oikeutta omaisuuteen, tavalla, joka on sen sopimuspuolen kansainvälisen yksityisoikeuden säännösten vastainen, jonka olisi tunnustettava päätös. Tämä ei kuitenkaan estä päätöksen tunnustamista silloin, kun kyseisen sopimuspuolen kansainvälisen yksityisoikeuden säännöksiä soveltamalla olisi päästy samaan tulokseen.

13 artikla

Jos edellä 11 artiklassa tarkoitettut päätökset ovat täytäntöönpanokelpoisia päätökset tehneessä sopimusvaltiossa, ne on pantava

täytäntöön tunnustavan sopimuspuolen lainsäädännön mukaisesti. Tarvittaessa tunnustavan sopimuspuolen tuomioistuin tai hallintoviranomainen antaa pyynnöstä täytäntöönpanomääräyksen.

14 artikla

1. Pyyntöön on liitettävä:

(a) päätöksen oikeaksi todistettu jäljennös, (b) jos kyseessä on tuomioistuimen yksipuolinen päätös, alkuperäinen asiakirja tai sen oikeaksi todistettu jäljennös, joka osoittaa, että velallinen on saanut asianmukaisesti tiedon oikeuskäsittelyn vireillepanosta,

(c) jos kyseessä on hallinnollinen päätös, asiakirja, joka osoittaa 11 artiklan vaatimusten täyttymisen,

(d) asiakirja, joka osoittaa, että päätös on täytäntöönpanokelpoinen päätöksen tehneessä sopimusvaltiossa ja velalliselle on ilmoitettu päätöksestä säädetyssä ajassa.

2. Asiakirjoista on toimitettava asianmukaisesti vahvistetut käännökset, mikäli tunnustavan sopimuspuolen tuomioistuin tai hallintoviranomainen niin vaatii. Laillistamista tai muita muodollisuuksia ei vaadita.

15 artikla

1. Pyyntö voidaan evätä vain 12 artiklassa mainituista syistä. Tunnustava sopimuspuoli ei missään tapauksessa voi ottaa päätöstä perusteiltaan uudelleen tutkittavaksi.

2. Päätöksen tunnustamiseen ja täytäntöönpanoon sovelletaan tunnustavan

sopimuspuolen lainsäädännön mukaista menettelyä, sikäli kuin yleissopimuksessa ei toisin määrätä.

16 artikla

Eurocontrolin perimät rahasummat maksetaan sopimuspuolille neuvoston päätösten mukaisesti.

17 artikla

Jos sopimuspuoli perii saatavan, peritty summa tilitetään viipymättä Eurocontrolille, joka toimii 16 artiklan mukaisesti. Sopimuspuolelle aiheutuneet perintäkulut veloitetaan Eurocontrolilta.

18 artikla

Sopimuspuolten toimivaltaiset viranomaiset toimivat yhteistyössä Eurocontrolin kanssa navigaatiomaksujen määrittämisessä ja perinnässä.

19 artikla

Jos neuvosto yksimielisesti päättää luopua maksun perimisestä, asianomaiset sopimuspuolet voivat ryhtyä tarpeellisiksi katsomiinsa toimenpiteisiin. Tällaisessa tapauksessa ei sovelleta yleissopimuksen määräyksiä saatavien perimisestä eikä päätösten tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta.

